

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
مُمَوَّل من الاتحاد الأوروبي

İŞGÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİN DESTEKLENMESİ PROJESİ

İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU

GAZİANTEP

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

TÜRK KIZILAY TOPLUM TEMELLİ GÖÇ PROGRAMLARI KOORDİNATÖRLÜĞÜ SOSYOEKONOMİK GÜÇLENDİRME PROGRAMI

İŞGÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİN DESTEKLENMESİ PROJESİ İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU

Türk Kızılay Yayınları
Ankara, Türkiye
Mayıs 2025

“Bu yayın Avrupa Birliği’nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. Yayın içeriği T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Türk Kızılay sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.”

Rapor İçeriği: Doç. Dr. Semih CEYHAN, Doç. Dr. Emre Burak EKMEKÇİOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Musab Talha AKPINAR, Öğr.Gör. Muhammed Emin KARABACAK, Doç. Dr. Merve KARACAER, Dr. Esengül DEMİREL, Prof. Dr. Erol KAHVECİ, Tunahan ALTUNDAŞ, Orçun ARINAN

Rapor Geliştirme: Mehmet Altay SEVİNÇ, Şeyda YEĞİNER, Melike BÜYÜ ELPE, HümeYra DOĞANAY Serengül GÜMÜŞ, Fatma Rana CEYLANDAĞ KARBAN, Murat YILMAZ, Hazel TURGUT, Ayşe Hitay TUÇALTAN

Grafik Tasarım: Kardelen YAĞCI, Hasan ŞANLI

Türkiye Kızılay Derneği

Ataç 1 Sok. No:32 Yenışehir – Ankara/Çankaya
E-Posta: info@kizilay.org.tr

Bu rapor içeriği, IPCEU tarafından oluşturulmuştur. Her hakkı Türk Kızılay’a aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Rehberin bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması için Türk Kızılay’dan izin alınmalıdır. Türk Kızılay’ın izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılmamalı ve dağıtılmamalıdır.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU (GAZİANTEP)

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	16
I. BÖLÜM.....	19
1. LİTERATÜR ANALİZİ - GAZİANTEP'TE DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK YAPI İLE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZLER	19
1.1. Bölgesel Kültürel ve Ekonomik Faktörlerin Etkileri	20
1.1.1. Tarım ve Hayvancılık Sektörü	25
1.1.2. Sanayi ve İmalat Sektörü	26
1.1.3. Hizmet ve Turizm Sektörü	32
1.1.4. Ticaret, Enerji ve Lojistik Sektörleri	33
1.2. Teknolojik ve Sektörel Gelişmelerin İş Gücü Piyasası Üzerine Etkisi	34
1.3. İşverenlerin Göçmen İşçilere Yönelik Algıları ve Tercihleri.....	35
1.4. Sektörel İstihdam Dinamikleri: Nitelikli, Niteliksiz, Genç, Kadın ve Mevsimsel İş Gücü Talepleri.....	37
1.5. Kadınların İş Gücüne Katılımı ve Kariyer Gelişimi: Cinsiyetler Arası Karşılaştırma.....	39
1.6. Literatür Analizinde Öne Çıkan Bulgular	40
II. BÖLÜM.....	42
2. İKİNCİL VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR.....	42
2.1. Nüfus ve Demografik Veriler	42
2.1.1. TÜİK Nüfus Kayıt Sistemi Verileri.....	42
2.2. İş Gücü ve İstihdam Verileri.....	50
2.2.1. TÜİK İşsizlik, İstihdam, İş Gücüne Katılım Oranı Verileri.....	50
2.2.2. İŞKUR İş Gücü Piyasası Verileri (Açık İş Kayıtları, İşsiz İstatistikleri, İş Gücü Araştırmaları).....	52

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

2.2.3.	TÜİK İç ve Uluslararası Göç İstatistikleri.....	70
2.3.	Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatı Verileri.....	73
2.3.1.	SGK Verileri (Sigortalılık Türü ve Dağılımı, Sosyal Güvenlik Kapsamı).....	73
2.3.2.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma İzinleri ve İstatistikleri.....	78
2.4.	Göç İdaresi Başkanlığı Verileri	78
2.5.	İkincil Verilerin Analizinde Öne Çıkan Bulgular.....	84
III.	BÖLÜM.....	87
3.	ANKET ÇALIŞMASI ANALİZİ VE BULGULAR	87
3.1	Demografik Veriler.....	87
3.2	İş Gücü Piyasası Analizi.....	89
3.3	İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı	90
3.4	Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı	96
3.5	Kadın İş Gücü	101
3.6	Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkileri	104
3.7	Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri.....	111
3.8	Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar.....	115
3.9	İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar	118
3.10.	Anket Çalışması Analizinde Öne Çıkan Bulgular	121
IV.	BÖLÜM.....	124
4.	GAZİANTEP'TE İŞ GÜCÜ, EKONOMİ VE GÖÇ EĞİLİMLERİNE DAİR NİTEL ANALİZ.....	124
4.1.	Nitel Görüşmelerin Metodolojisi	124

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

4.2. Genel Sektörel Durum: İstihdam Açısından Potansiyel Kapasite ve Fırsatlar.....	125
4.3. İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler.....	127
4.4. İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi.....	132
4.5. Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar.....	135
4.6. İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri....	137
4.7. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller.....	139
4.8. Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri.....	142
4.9. İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı.....	143
V. BÖLÜM.....	147
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	147
KAYNAKÇA.....	156

Tablolar Dizini

Tablo 1. Gaziantep Demografik Verileri.....	20
Tablo 2. Gaziantep Temel Göstergeleri.....	22
Tablo 3. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Dağılımı.....	24
Tablo 4. Gaziantep Gayri Safi Milli Hasılası.....	28
Tablo 5. Gaziantep'te Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021).....	29
Tablo 6. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023.....	42
Tablo 7. İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2023....	43
Tablo 8. İllere ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş, 2023.....	44
Tablo 9. İl, Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2023.....	45
Tablo 10. Yabancı Nüfus	46
Tablo 11. Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2008-2023	47
Tablo 12. Yaş Bağımlılık Oranı, 2007-2023.....	48
Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023.....	49
Tablo 14. İl Düzeyinde İşsizlik Oranı	50
Tablo 15. İl Düzeyinde İstihdam Oranı.....	51
Tablo 16. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı	51
Tablo 17. Açık İşler ve İşe Yerleştirmeler	52
Tablo 18. Yaş Gruplarına ve İllere Göre Yerleştirmeler	53
Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına ve İllere Göre Göre Dağılımı	54
Tablo 20. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.....	55
Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler.....	56

Tablo 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	58
Tablo 23. Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananlara İlişkin İşe Yerleştirmeler.....	59
Tablo 24. Engellilere İlişkin Sayısal Veriler	60
Tablo 25. İŞKUR Tarafından Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler.....	61
Tablo 26. İŞKUR'un Sosyal Yardım Alanlara Yönelik Sunulan Hizmetler	61
Tablo 27. İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri.....	62
Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hakedenler	63
Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler	64
Tablo 30. İl Bazında Eğitim ve Program Türlerine Göre Aktif İş Gücü Piyasası Programları..	66
Tablo 31. İŞKUR İş Danışmanlığı, Meslek Danışmanlığı, İşyeri Ziyareti, Okul Ziyareti, Grup Görüşme Mevcudu ve İş Kulübü Faaliyetleri.....	67
Tablo 32. Engelli, Genç, Kadın ve Yüksek Öğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme..	68
Tablo 33. Öğrenim Düzeylerine Göre Bireysel Görüşmeler.....	69
Tablo 34. İŞKUR- İllere Göre Açık İş İlanları, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler	70
Tablo 35. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2023.....	70
Tablo 36. Göç Etme Nedenine Göre Gaziantep'in Aldığı Göç, 2023.....	71
Tablo 37. Göç Etme Nedenine Göre Gaziantep'in Verdiği Göç, 2023.....	72
Tablo 38. İllere ve Cinsiyete Göre Gaziantep'e Gelen ve Gaziantep'ten Giden Göç, 2023.	72
Tablo 39. Sosyal Güvenlik Kapsamı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023.....	73
Tablo 40. Zorunlu Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023.....	74
Tablo 41. 4/1-A Kapsamındaki İş Yerleri, Zorunlu Sigortalılar ile Prime Esas Ortalama Günlük Kazançların İl, Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023.....	75

Tablo 42. Genel SGK Verileri, 2023	76
Tablo 43. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılar Verilen Çalışma İzni Sayısı, 2023.....	78
Tablo 44. İkamet İzni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla	79
Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla	81
Tablo 46. Gaziantep Katılımcılarının Demografik Analizi	88
Tablo 47. Gaziantep İş Gücü Piyasasının Mevcut Durumu Gözlemi	89
Tablo 48. Gaziantep İstihdamın Azalması veya Durgunlaşması Nedenleri.....	90
Tablo 49. Gaziantep Yüksek Talep Gören Sektörlerde İş Gücü Talebini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecesi.....	91
Tablo 50. Gaziantep Nitelikli İş Gücü Arzında Sıkıntı Yaşanan Sektörler	92
Tablo 51. Gaziantep Nitelikli İş Gücü Açığının Nedenleri.....	93
Tablo 52. Gaziantep'te Sektörel Beceri ve Yetenek Açığı	94
Tablo 53. Gaziantep'te Girişimlerin Yetenek ve Beceri Açığını Kapatmadaki Etkisi.....	95
Tablo 54. Gaziantep'teki Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Genel Algı	96
Tablo 55. Gaziantep'te Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Kararları Etkileyen Faktörler.....	97
Tablo 56. Gaziantep'te Göçmen İşçi Çalıştırmanın Kurumlardaki Etkisi.....	98
Tablo 57. Gaziantep'te Göçmen İşçi Çalıştıran Kurumların Yaşadığı Zorluklar	99
Tablo 58. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecindeki Zorluklar.....	99
Tablo 59. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecine Yönelik Politika ve Stratejiler.....	99
Tablo 60. Gaziantep'teki Kurumlarda Engelli Kişilerin İstihdam Edilmesine Yönelik Genel Algı	100
Tablo 61. Gaziantep'te Engelli Çalışanların Kurumların Performanslarına Olan Etkisi.....	100

Tablo 62. Gaziantep'te Kadın İş Gücü Becerileri	101
Tablo 63. Gaziantep'te Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler	102
Tablo 64. Gaziantep'te Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler	103
Tablo 65. Yeni Teknolojilerin Gaziantep'teki İş Gücü Piyasasına Etkisi	104
Tablo 66. 10 Yıl İçinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları	105
Tablo 67. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı	106
Tablo 68. Yeni Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Uyum Sağlamadaki Karşılaşılan Zorluklar.....	106
Tablo 69. Gelecekteki İş Gücü Piyasasında Çalışanlar için En Kritik Beceriler.....	107
Tablo 70. Gaziantep'te Özel Sektörün İş Gücünü Teknolojik Değişimlere Hazırlamak İçin Yatırım Yapması	108
Tablo 71. Teknolojik Gelişmelerden Fayda Sağlayabilecek Gruplar	108
Tablo 72. Teknolojik Gelişmeler Nedeniyle İş Kaybı Yaşayabilecek En Yüksek Grup	109
Tablo 73. Teknolojinin İş Gücü Piyasası Üzerindeki Etkisini Ele Almak için Alınabilecek Tedbirler.....	109
Tablo 74. Yeni Teknolojilerin Neden Olduğu İş Gücü Piyasasındaki Değişikliklere Hazır Olma Durumu	110
Tablo 75. Gaziantep'te Sektörlerin Gelişimini Etkileyebilecek Faktörler	110
Tablo 76. Bölgedeki Sektörlerin Öne Çıkmasındaki veya Gerilemesindeki Kültürel Faktörler ve Ekonomik Faktörler	111
Tablo 77. Gaziantep Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı.....	111
Tablo 78. Gaziantep İş Gücü Talebinin Yüksek Olabileceği Sektörler	113
Tablo 79. Gaziantep Sektörlerin Teknolojik Gelişmelerden Etkilenme Olasılığı	114
Tablo 80. Gaziantep'teki Mevcut Eğitim ve Öğretim Programlarının Çalışanları Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Hazırlamada Etkisi	115

Tablo 81. Üniversitelerin ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü.....	116
Tablo 82. Teknik Becerilere Sahip Bireylere Ulaşmadaki Zorluk Derecesi.....	117
Tablo 83. İşe Alım Sırasında Karşılaşılan Zorluklar.....	118
Tablo 84. İşe Başvuranlar Arasındaki Beceri Boşluğu.....	119
Tablo 85. Ekonomik Koşulların İşe Alım Sürecine Etkisi.....	119
Tablo 86. Kurumsal Performansı İyileştirmede Çeşitliliği ve Kapsayıcılık	120
Tablo 87. Gaziantep'te İş Gücü Açığı Bulunan Sektör ve Meslekler	120
Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri	153

Şekiller Dizini

Şekil 1. Gaziantep İlçe Gelişmişlik Sıralamaları.....	23
Şekil 2. Gaziantep Literatür Analizi Sonucu Tespitler	40
Şekil 3. Gaziantep İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi ile ilgili Tespitler ve Öneriler...	134
Şekil 4. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller.....	141

Grafikler Dizini

Grafik 1. Gaziantep İli Demografik Bilgiler.....	20
Grafik 2. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı.....	85

KISALTMALAR

AR-GE:	Araştırma Geliştirme
BAĞ-KUR:	Bağımsız alışanlar Sosyal Güvenlik Kurumu
GKSS:	Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler
GSYH:	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GSYH:	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
İSO:	International Organization for Standardization (Uluslararası Standartlar Teşkilatı)
İşKUR:	Türkiye İş Kurumu
KOBİ:	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB:	Küçük ve Orta lekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
NACE:	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
SEGE:	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması
SGK:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL:	Türk Lirası
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
USD:	Amerikan Doları

GİRİŞ

Gaziantep, Türkiye'nin güneydoğusunda yer alan ve köklü tarihi, dinamik ekonomisi ve güçlü sanayi altyapısıyla öne çıkan bir şehirdir. Gıda, tekstil, makine, kimya ve plastik gibi birçok sektörde ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayan Gaziantep, aynı zamanda Türkiye'nin en büyük ihracat yapan illerinden biri konumundadır. Sahip olduğu güçlü üretim kapasitesi ve geniş ticaret ağı ile bölgenin ekonomik lokomotifleri olan şehir, göç dinamikleri ve iş gücü yapısı açısından da dikkat çeken bir yapıya sahiptir.

Gaziantep Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu'nda Gaziantep özelinde sosyoekonomik ve sektörel mevcut durum analizi gerçekleştirilmiştir. Rapor, Literatür Analizi, İkincil Veri Analizi, Anket Çalışması Analizi ve Bulguları, Derinlemesine Görüşmelerin Analizi ve Bulguları ve Genel Değerlendirme ve Politika Önerileri olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Literatür analizinde, Gaziantep ile ilgili mevcut çalışmalar incelenmiş, ön plana çıkan sektörler değerlendirilmiştir. İşverenlerin perspektifinden Gaziantep özelinde işsizlik, göçmen işçiler ve mesleki eğitim konuları ele alınmıştır. Yine sektörel istihdam dinamikleri, nitelikli, niteliksiz, genç, kadın ve mevsimsel iş gücü talepleri ile ilgili değerlendirmeler özetlenmiştir.

İkincil verilerde ise ağırlıklı olarak TÜİK, İŞKUR, SGK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Göç İdaresi Başkanlığı verilerinden yola çıkarak Gaziantep özelinde nüfus, iş gücü ve istihdam, sosyal güvenlik ve çalışma hayatı ile göç verileri değerlendirilmiştir.

Saha çalışması kapsamında ise Gaziantep'te gerçekleştirilen derinlemesine mülakatların yanı sıra daha geniş bir kitleye ulaşmak için (56) paydaşla anket yapılmıştır. Anket sonuçları üçüncü bölümde detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ardından da dördüncü kısımda derinlemesine mülakatlarda ortaya çıkan bulgular sunulmuştur. Son bölümde, tüm bu bilgiler ve bulgular ışığında Gaziantep özelinde iş gücü piyasasının geliştirilmesine yönelik öneriler ve stratejiler değerlendirilmiş, sürdürülebilir istihdam ve sosyal uyum için politika önerileri sunulmuştur.

Elinizdeki Gaziantep Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu, karar alıcılara ve istihdam süreçlerinde aktif rol oynayan paydaşlara, iş gücü piyasasının yapısını anlamak ve stratejik yönlendirmeler yapmak için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle iş gücü piyasasına entegrasyonu artırmak isteyen kamu ve özel sektör temsilcileri, bu rapor aracılığıyla Gaziantep'teki öne çıkan istihdam alanlarını, işveren beklentilerini ve işe yerleştirme süreçlerinde izlenebilecek etkili yöntemleri değerlendirme fırsatı bulacaktır.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Bu doğrultuda, rapor; politika yapıcılar, iş dünyası temsilcileri ve akademik çevreler için Gaziantep'in mevcut sosyoekonomik dinamiklerini ortaya koyarak, ilin iş gücü piyasasına dair kapsamlı bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, bölgesel ekonomik potansiyelin daha etkin kullanılması için stratejik yol haritaları sunarak, sürdürülebilir büyüme ve kalkınma süreçlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu rapor; politika yapıcılar, iş dünyası temsilcileri ve akademik çevreler için Gaziantep'in mevcut sosyoekonomik dinamiklerini ortaya koyarak, ilin iş gücü piyasasına dair kapsamlı bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır.

I. BÖLÜM

I. BÖLÜM

1. LİTERATÜR ANALİZİ - GAZİANTEP'TE DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK YAPI İLE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZLER

Gaziantep, Türkiye'nin güneydoğusunda yer alan önemli bir ekonomik merkezdir. Tarih boyunca İpek Yolu üzerinde bulunması nedeniyle zengin bir ticaret geleneğine sahip olan Gaziantep, özellikle tekstil ve gıda sektörlerinde ülke ekonomisine önemli katkılarda bulunmaktadır. Şehir, Osmanlı döneminde başlayan sanayi faaliyetlerini Cumhuriyet döneminde daha da geliştirerek, Milli Mensucat Fabrikası gibi ilk modern sanayi tesislerine ev sahipliği yapmıştır. Gaziantep'in sanayi geçmişi, Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren gelişim göstermiş, 1969 yılında kurulan Organize Sanayi Bölgesi ile hız kazanmış ve bugün Türkiye'nin önde gelen sanayi kentleri arasına girmiştir (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Gaziantep, Türkiye ekonomisine sağladığı katma değer bakımından önemli bir yere sahiptir. 2021 yılı itibarıyla ilin toplam Gayrisafi Yurt İçi Hasılası (GSYH) yaklaşık 148,6 milyar TL'dir. Bu rakam Türkiye ekonomisi içinde yaklaşık %2,05'lik bir paya karşılık gelmektedir. Sanayi sektörü Gaziantep'in toplam GSYH'sinin %45,52'sini oluşturmakta olup, Türkiye genelindeki sanayi GSYH'si içinde %3,58'lik pay ile dikkat çekmektedir. Bu durum, ilin sanayi odaklı bir ekonomik yapı sergilediğinin açık bir göstergesidir (TÜİK, 2022).

Gaziantep, tekstil ve gıda sektörleri başta olmak üzere çeşitli sektörlerde güçlü bir sanayi altyapısına sahiptir. Özellikle tekstil sektöründe Türkiye genelindeki istihdamın %15,83'üne sahip olarak bu sektörde ülkenin en önemli merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bunun yanı sıra gıda sanayi, kauçuk ve plastik üretimi, kâğıt ürünleri gibi sektörlerde de önemli üretim kapasiteleri bulunmaktadır. Gaziantep, Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşu (İSO 500) ve Türkiye İhracatçılar Meclisi ilk 1000 ihracatçı listelerinde çok sayıda firmayla temsil edilmekte, ülke ekonomisine sağladığı katkıyla ön plana çıkmaktadır (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

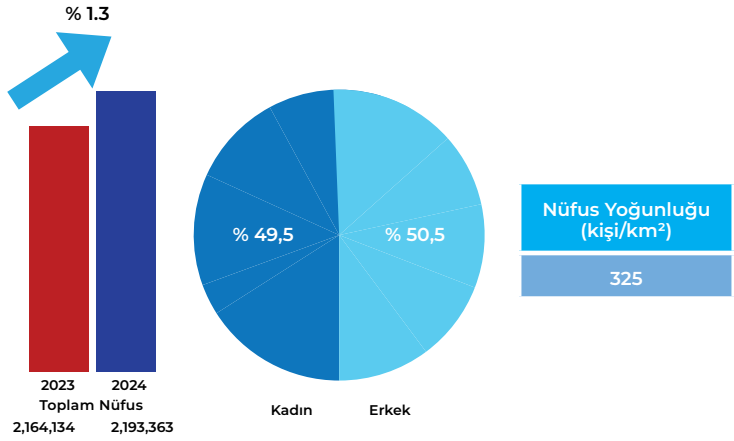
Gaziantep dış ticarete de önemli bir aktördür. İhracat performansı açısından bakıldığında, 2021 yılında 10 milyar dolar seviyesini geçerek ülke genelindeki en önemli ihracat merkezlerinden biri haline gelmiştir. Gaziantep, 2019-2021 döneminde Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin açıkladığı **"İlk 1000 İhracatçı Firma"** listesinde en fazla firma ile üçüncü sırada yer alarak ülke ekonomisine yaptığı katkının önemini kanıtlamıştır (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Gaziantep Türkiye'nin ekonomik açıdan hızla yükselen illerinden biridir. Sahip olduğu köklü sanayi geleneği, güçlü girişimcilik kültürü ve ihracat kapasitesi sayesinde Türkiye ekonomisinde kilit bir rol oynamaktadır. İl, ekonomik gelişimini sürdürebilmek için sanayi altyapısını güçlendirmeye devam ederken, özellikle teknoloji düzeyini yükseltmek ve ilçeler arası ekonomik dengeyi sağlamak gibi alanlarda da önemli çalışmalar yürütmektedir (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Tablo 1. Gaziantep Demografik Verileri

Toplam Nüfus (2023)	2.164.134
Nüfus Artış Hızı (Binde)	4,7
Şehir Nüfusu (%)	90
Kırsal Nüfus (%)	10
Genç Nüfus (0-14 Yaş) (%)	29,4
Çalışabilir Nüfus (15-64 Yaş) (%)	64,5
Yaşlı Nüfus (65+ Yaş) (%)	6,1
Kadın Nüfus (%)	49,5
Erkek Nüfus (%)	50,5
İş Gücüne Katılım Oranı (%)	52,8
İşsizlik Oranı (%)	14,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	17,8
Okuryazar Oranı (%)	94
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	4,5 kişi

Grafik 1. Gaziantep İli Demografik Bilgiler

Kaynak: Gaziantep İstihdam ve İş Gücü Piyasası Raporu, 2023

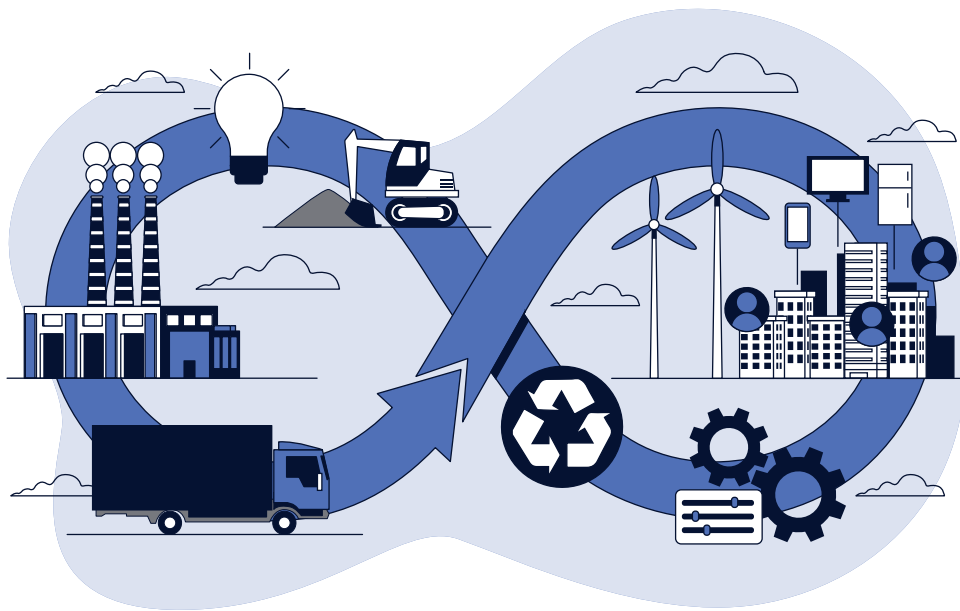
1.1 Bölgesel Kültürel ve Ekonomik Faktörlerin Etkileri

Gaziantep'in sektörel yapısı, tarihî mirası, coğrafi konumu ve girişimcilik kültürüyle şekillenmiştir. Ticaret ve imalat sanayisi, bölgenin ticaret yolları üzerindeki stratejik konumu sayesinde hızla gelişmiş, özellikle tekstil, halı ve gıda sanayisi en güçlü sektörler haline gelmiştir. Pamuk üretiminin yaygın olması, dokuma ve halı sanayisine hammadde sağlarken, yatırım teşvikleri bu sektörleri desteklemektedir. Ayrıca, zengin gastronomik miras sayesinde baklava, fıstık, bulgur ve makarna üretimi büyüyerek hem ulusal hem de uluslararası pazarlarda önemli bir yer edinmiştir.

Suriye'den gerçekleşen göç dalgası, iş gücü maliyetlerini düşürerek tekstil ve ayakkabı sektörlerinde üretimi artırmış, ancak kayıt dışı istihdamın yaygınlaşması ve nitelikli iş gücü eksikliği gibi sorunlara yol açmıştır. Ucuz iş gücü avantajı kısa vadede ekonomik büyümeye katkı sağlasa da uzun vadede iş gücü piyasasında dengesizlikler yaratmaktadır. Bu durum, özellikle düşük vasıflı işçilerin yoğun olduğu sektörlerde yerel İş Gücü için istihdam fırsatlarını kısıtlamakta ve sosyal dengesizlikleri artırmaktadır.

Sanayi sektöründeki en büyük sorunlardan biri de yüksek enerji maliyetleri ve altyapı eksiklikleridir. Özellikle metal ve kimya sanayisi gibi enerji yoğun sektörler, rekabet gücünü kaybederek zayıflamaktadır. Bunun yanı sıra, hızla büyüyen organize sanayi bölgelerinde trafik, çevre kirliliği ve altyapı yetersizlikleri, sanayi üretimini ve yatırım kararlarını olumsuz etkilemektedir. Bu faktörler, Gaziantep'in yüksek teknolojiye dayalı sanayi alanlarında daha sınırlı bir gelişim göstermesine neden olmaktadır.

Gaziantep'te bölgesel kültürel ve ekonomik faktörlerin şekillendirdiği sanayi yapısı, tekstil, gıda, plastik ve kauçuk gibi sektörlerin güçlenmesini desteklerken, enerji yoğun ve yüksek teknoloji gerektiren sanayi alanlarında daha sınırlı bir gelişim söz konusudur. İlde ekonomik büyümenin sürdürülebilir hale gelmesi için, altyapı sorunlarının giderilmesi, mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve AR-GE çalışmalarının desteklenmesi gerekmektedir. Böylece bölgesel avantajların yanı sıra, yüksek katma değerli sektörlerin de gelişimine katkı sağlanabilecektir (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

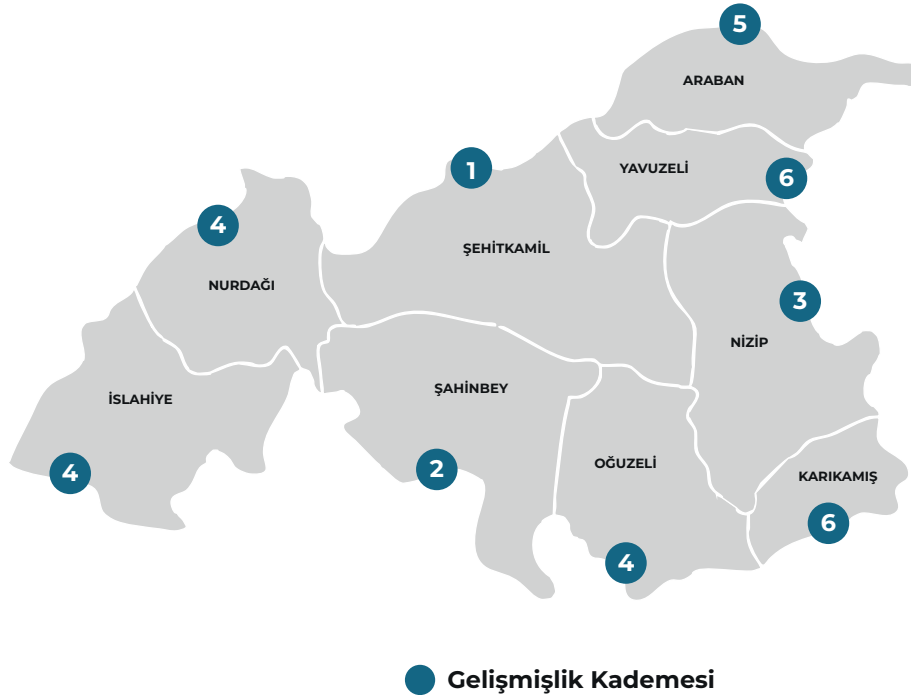
Tablo 2. Gaziantep Temel Göstergeleri

Göstergeler	Değer	Türkiye İçindeki Payı (%)	İl Sıralaması
İl alanı (km ²)	6.803	0,87	51
Nüfus Artış Hızı (Binde)	18,4		22
Şehir Nüfusu (%)	%60 şehir, %40 kırsal		
Kırsal Nüfus (%)	%60		
Genç Nüfus (0-14 Yaş)	%35		
Çalışma çağındaki nüfus (15-64 yaş)	1.340.335	2,33	9
Genç nüfus (15-24 yaş)	368.260	2,84	7
Toplam aktif sigortalı sayısı	546.411	2,21	9
Zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	363.227	2,25	7
Sanayi zorunlu sigortalı sayısı (4/a)	148.492	3,28	7
Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) (Bin TL)	148.588.413	2,05	8
Cari fiyatlarla sanayi GSYH (BCDE) (Bin TL)	67.634.889	3,58	7
Cari fiyatlarla imalat GSYH (C) (Bin TL)	64.370.044	4,00	7
Kişi başına GSYH (USD)	7.819		29
İhracat (Bin USD)	10.284.899	4,57	5
İthalat (Bin USD)	7.383.898	2,72	6
Dış ticaret dengesi (Bin USD)	2.901.001		3
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)	%139,29		47
Toplam mevduat (Milyon TL)	61.283	1,25	9
Toplam kredi (Milyon TL)	112.423	2,56	6
Teşvik belgesi sayısı	477	3,74	7
Teşvik belgesi sabit yatırım tutarı (Milyon TL)	12.922	4,70	6

Ekonomik açıdan bakıldığında, Gaziantep'in cari fiyatlarla gayrisafi yurt içi hasılası (GSYH) 2021 yılında 148,58 milyar TL'ye ulaşarak, ülke genelinde %2,05'lik payla 8. sıradadır. Sanayi sektörü, ilin ekonomisinde önemli bir yere sahiptir; sanayi GSYH'si 67,63 milyar TL ile ülke genelindeki payı %3,58 olup, bu alanda Gaziantep Türkiye sıralamasında 7. sıradadır. İmalat sanayi özelinde ise bu rakam 64,37 milyar TL'ye ulaşmakta ve Gaziantep, bu alanda Türkiye'nin toplam imalat sanayi üretiminin %4,00'ünü karşılayarak yine 7. sırada yer almaktadır (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Gaziantep, 2021 yılında 10,28 milyar dolarlık ihracat ile Türkiye ihracatının %4,57'sini gerçekleştirerek ülke genelinde 5. sıraya yükselmiştir. Aynı dönemde 7,38 milyar dolarlık ithalat ile 6. sırada yer almış, 2,9 milyar dolarlık dış ticaret fazlası vererek Türkiye'de 3. sıraya yerleşmiştir. %139,29'luk ihracatın ithalatı karşılama oranı, Türkiye ortalamasının üzerindedir ve Gaziantep'i dış ticaret fazlası veren ender illerden biri yapmaktadır. Buna karşın, kişi başına düşen GSYH 7.819 USD ile Türkiye genelinde 29. sırada yer almakta ve ülke ortalamasının altında kalmaktadır. Sanayi sektöründe mikro işletmelerin oranı %52,64, büyük ölçekli işletmelerin oranı ise %3,21'dir, bu da ilin ekonomik yapısının büyük ölçüde KOBİ'lere dayandığını göstermektedir. Sosyo-demografik açıdan Gaziantep, %2,84 genç nüfus oranı ile Türkiye'de 7. sırada yer almaktadır. Ancak %18,6'lık işsizlik oranı ve %47,8'lik düşük istihdam oranı, genç nüfusun iş gücüne yeterince entegre olamadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, genç istihdamının artırılması ve eğitim kalitesinin iyileştirilmesi kritik bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Şekil 1. Gaziantep İlçe Gelişmişlik Sıralamaları

Gaziantep'e bağlı ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri incelendiğinde ilçeler arasında belirgin farklılıklar gözlenmektedir. Türkiye genelinde toplam 973 ilçenin değerlendirildiği 2022 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2022) sonuçlarına göre Gaziantep'in ilçeleri arasında en gelişmiş ilçe Şehitkamil olarak öne çıkmaktadır. Şehitkamil, Türkiye genelindeki 973 ilçe içinde 31. sırada yer alarak, il içinde ilk sırada bulunmakta ve en yüksek gelişmişlik kademesi olan 1. kademe ilçeler arasında konumlanmaktadır.

Gaziantep'in ilçeleri arasında Şehitkamil en gelişmiş ilçe olup, 2,375 puanla pozitif skor değerine sahip tek ilçedir. Şahinbey 151. sırada ve 2. gelişmişlik kademesinde, Nizip ise 403. sırada ve 3. gelişmişlik kademesinde yer almaktadır. İslahiye (532. sıra), Oğuzeli (547. sıra) ve Nurdağı (592. sıra) ilçeleri 4. gelişmişlik kademesinde bulunmaktadır. Araban (805. sıra), Karkamış (859. sıra) ve Yavuzeli (922. sıra) ise 5. ve 6. gelişmişlik kademelerinde yer alarak ilin en düşük gelişmiş ilçeleri olarak öne çıkmaktadır. İlçeler arasındaki gelişmişlik farkları belirgin olup, ekonomik kalkınmanın daha dengeli dağıtılması gerekmektedir. Şahinbey pozitif skor (0,854) ile orta seviyede, Nizip ise negatif skor (-0,157) ile orta alt seviyede konumlanırken, diğer ilçeler artan negatif skorlarla daha düşük gelişmişlik düzeyine sahiptir.

Tablo 3. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Dağılımı

Çalışan Tipi	Türkiye (Kişi)	Türkiye Pay (%)	Gaziantep (Kişi)	Gaziantep Pay (%)	Türkiye içindeki payı (%)
Mühendis	174.209	4,17	2.487	1,79	1,43
Teknisyen	137.529	3,29	2.102	1,51	1,53
Diğer teknik	69.138	1,65	1.388	1	2,01
Usta	270.432	6,47	8.414	6,05	3,11
İşçi	2.846.464	68,13	109.045	78,46	3,83
Kalfa	14.187	0,34	873	0,63	6,15
Çırak	19.517	0,47	284	0,2	1,46
Taşeron işçi	143.418	3,43	377	0,27	0,26
BAÇ-KUR'lu	55.968	1,34	1.436	1,03	2,57
İdari personel	447.203	10,7	12.584	9,05	2,81
Toplam	4.178.065	100	138.990	100	3,33

Gaziantep'te sanayi sektöründe istihdam edilen çalışanların dağılımı incelendiğinde, bazı önemli özellikler dikkat çekmektedir. 2021 yılı itibarıyla Gaziantep'teki toplam sanayi istihdamı 138.990 kişiye ulaşmıştır. Bu rakam Türkiye genelindeki toplam sanayi istihdamının %3,33'ünü oluşturmaktadır.

Gaziantep'te sanayi sektöründe en yoğun olarak istihdam edilen grup işçilerdir. İşçiler toplam istihdam içinde 109.045 kişi ile %78,46'lık oldukça yüksek bir orana sahiptir. Bu oran, Türkiye ortalaması olan %68,13'ün üzerinde kalmaktadır ve Gaziantep'in emek-yoğun bir sanayi yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan, nitelikli iş gücüne işaret eden mühendis, teknisyen ve diğer teknik personel gibi gruplar, Gaziantep sanayi istihdamının toplamda yaklaşık %4,3'ünü oluşturmaktadır. İl genelinde mühendislerin oranı %1,79 (2.487 kişi), teknisyenlerin oranı %1,51 (2.102 kişi) ve diğer teknik çalışanların oranı ise %1,00 (1.388 kişi) olarak gerçekleşmiştir. Bu oranların Türkiye ortalamasının altında olması, Gaziantep sanayisinin yüksek teknoloji ve Ar-Ge açısından daha fazla nitelikli personele ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

Gaziantep sanayi sektöründeki ustalar, toplam istihdamın %6,05'ini oluşturmakta ve Türkiye genelindeki usta oranına (%6,47) oldukça yakın bir değere sahiptir. Kalfa ve çırakların payları ise sırasıyla %0,63 ve %0,20 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca ilde idari personelin payı %9,05 olarak, Türkiye genelindeki %10,70 oranına yakındır. Bu durum, sanayi sektöründeki kurumsal yönetim kapasitesinin ortalamaya yakın olduğunu göstermektedir.

Son olarak, taşeron işçi oranının (%0,27) oldukça düşük olması dikkat çekmektedir. Bu oran, Türkiye genelindeki %3,43'lük oranla kıyaslandığında oldukça sınırlı kalmaktadır. Ayrıca BAĞ-KUR'lu çalışanların Gaziantep'teki oranı %1,03 olup Türkiye ortalamasına (%1,34) yakın seyretmektedir. Özetle, Gaziantep'teki sanayi sektörü genel olarak işçi yoğun, düşük düzeyde nitelikli personel barındıran ve sınırlı düzeyde taşeron işçi istihdam eden bir yapı sergilemektedir (SSBS, 2022).

1.1.1 Tarım ve Hayvancılık Sektörü

Gaziantep, ekonomik açıdan sanayi faaliyetleri ile öne çıkmakla birlikte tarım sektörü de ilin ekonomisinde önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2020 verilerine göre, Gaziantep'te toplam işlenen tarım alanı 132.392 hektardır. Bu alanların verimli kullanımı sayesinde Antep fıstığı, zeytin, üzüm, hububat ve sebze üretimi başta olmak üzere çeşitli tarımsal faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

İl genelinde tarım sektörünün gelişimi bölgenin sosyoekonomik yapısına doğrudan katkı sağlamaktadır. Özellikle Antep fıstığı üretimi Gaziantep ekonomisi için kritik bir önem taşır ve ilin Türkiye ekonomisindeki marka değerini artırmaktadır. Antep fıstığı üretiminde Gaziantep Türkiye’de lider konumdadır ve üretim miktarıyla ülke ekonomisine ciddi katkılar sağlamaktadır. Ayrıca üzüm ve zeytin üretimi de bölgesel ekonomiye katkı sağlayan diğer önemli unsurlardır.

Tarım sektörünün Gaziantep ekonomisindeki önemi sadece ürün üretimi ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda gıda sanayisine de ciddi katkılar sağlamaktadır. Gaziantep’te bulgur, makarna, fıstık işleme ve gıda sanayi ürünleri, ilin ihracat potansiyelini artırmakta, hem iç piyasalara hem de uluslararası piyasalara hitap etmektedir. Tarımsal üretimin yüksek olması, Gaziantep’te gıda sanayisinin gelişmesini destekleyerek ilin dış ticaret fazlası vermesinde önemli rol oynamaktadır.

Öte yandan, Gaziantep’te tarım sektörünün gelişimi için aşılması gereken bazı yapısal problemler de bulunmaktadır. Bunların başında sulama altyapısı yetersizliği ve modern tarım teknolojilerinin kullanımındaki eksiklikler gelmektedir. Verimliliğin artırılması için damla sulama gibi modern yöntemlerin yaygınlaştırılması ve sulama altyapısının güçlendirilmesi kritik önem taşımaktadır. Ayrıca tarım sektöründe faaliyet gösteren üreticilerin eğitimi ve desteklenmesi, ürün kalitesinin yükseltilmesi ve üretim verimliliğinin artırılması açısından önemlidir.

Gaziantep, tarımsal faaliyetlerdeki kapasitesi ve üretim çeşitliliği sayesinde bölgesel ve ulusal ölçekte önemli bir ekonomik konuma sahiptir. Tarım alanlarının etkin kullanımı ve tarım-sanayi entegrasyonunun güçlendirilmesi ile Gaziantep’in ekonomik kalkınmasına sürdürülebilir katkılar sağlanabilir.

1.1.2 Sanayi ve İmalat Sektörü

Gaziantep, Türkiye’nin ekonomik kalkınmasında sanayi ve imalat sektörleri ile ön plana çıkmakta ve ulusal düzeyde önemli bir merkez olarak değerlendirilmektedir. TÜİK’in 2021 yılı verilerine göre Gaziantep’in cari fiyatlarla gayrisafi yurtiçi hasılası (GSYH) yaklaşık 148,6 milyar TL olup, bu rakam ülke ekonomisinin yaklaşık %2,05’lik kısmını oluşturmaktadır. İl genelinde sanayi sektörünün GSYH içindeki payı ise %45,52’dir.

Gaziantep’teki sanayi faaliyetlerinin merkezinde özellikle tekstil, gıda, plastik ve kauçuk gibi sektörler yer almaktadır. İmalat sanayisi, ilin toplam sanayi üretiminin önemli bir kısmını kapsayarak 64,37 milyar TL’lik üretimle Türkiye genelindeki imalat sanayi üretiminin %4’ünü karşılamaktadır. Bu durum, Gaziantep’i Türkiye’deki sanayi şehirleri arasında önemli bir konuma taşımıştır.

Sanayi sektöründe istihdam açısından bakıldığında Gaziantep'te 2021 yılında toplam sanayi istihdamı 138.990 kişidir. Bu rakam Türkiye sanayi istihdamının %3,33'ünü oluşturmakta ve ilin emek yoğun sanayi üretiminde güçlü bir rolü olduğunu göstermektedir. İşçiler, sanayi sektöründeki toplam istihdamın %78,46'sını oluşturmakta, mühendis ve teknisyen gibi nitelikli iş gücünün oranı ise toplam istihdamın yaklaşık %4,3'ünü kapsamaktadır. Bu veriler, ilin sanayi sektöründe emek-yoğun üretim faaliyetlerinin daha baskın olduğunu ortaya koymaktadır.

Gaziantep dış ticarete de güçlü bir konumdadır; 2021 yılında 10,28 milyar dolar değerinde ihracat yaparak Türkiye'deki toplam ihracatın %4,57'sini karşılamıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise %139,29 gibi yüksek bir seviyede olup, ilin ihracat odaklı sanayi yapısını net olarak göstermektedir. Başta tekstil ve gıda ürünleri olmak üzere, ilin ihraç ürünleri hem kalite hem de fiyat açısından uluslararası pazarlarda rekabet edebilmektedir.

Sonuç olarak Gaziantep, sahip olduğu sanayi altyapısı, güçlü üretim kapasitesi ve yüksek dış ticaret hacmi ile Türkiye ekonomisinde kilit bir konuma sahiptir. Ancak, yüksek teknolojiye geçiş, nitelikli iş gücü istihdamının artırılması ve altyapı sorunlarının giderilmesi gibi alanlarda yapılacak iyileştirmeler, ilin ekonomik gücünü daha da artıracaktır.

Tablo 4. Gaziantep Gayrı Safi Milli Hasılası

Yıl	Türkiye GSYH Toplam (Milyon TL)	Türkiye Sanayi GSYH (Milyon TL)	Türkiye İmalat GSYH (Milyon TL)	Gaziantep Toplam GSYH (Milyon TL)	Gaziantep Sanayi GSYH (Milyon TL)	Gaziantep İmalat GSYH (Milyon TL)	Gaziantep Sanayi GSYH Pay (%)
2016	2.626.560	514.902	435.890	45.502	15.355	14.529	33,75
2017	3.133.704	646.827	551.276	54.805	19.208	18.062	35,05
2018	3.758.774	837.564	715.797	67.402	24.995	23.512	37,08
2019	4.311.733	942.048	788.787	76.732	29.661	27.883	38,65
2020	5.048.220	1.149.840	965.942	99.286	40.970	38.926	41,26
2021	7.248.789	1.888.149	1.609.779	148.588	67.635	64.370	45,52
Yıl	Gaziantep İmalat GSYH Pay (%)	Gaziantep'in Türkiye GSYH Payı (%)	Gaziantep'in Türkiye Sanayi GSYH Payı (%)	Gaziantep'in Türkiye İmalat GSYH Payı (%)	İlin Türkiye GSYH Sırası	İlin Türkiye Sanayi GSYH Sırası	İlin Türkiye İmalat GSYH Sırası
2016	31,93	1,73	2,98	3,33	10	7	7
2017	32,96	1,75	2,97	3,28	10	7	7
2018	34,88	1,79	2,98	3,28	9	8	7
2019	36,34	1,78	3,15	3,53	10	7	7
2020	39,21	1,97	3,56	4,03	9	7	7
2021	43,32	2,05	3,58	4	9	7	7

Gaziantep'in toplam GSYH'si, bu dönemde ciddi bir büyüme göstermiş ve 45,5 milyar TL'den 148,5 milyar TL'ye ulaşarak yaklaşık %226,55'lik bir artış sergilemiştir. Aynı dönemde Türkiye'nin toplam GSYH'si ise %175,98 artmıştır. Bu durum, Gaziantep ekonomisinin ülke ortalamasından daha hızlı büyüdüğünü göstermektedir.

Gaziantep ekonomisinde sanayi sektörünün önemi oldukça yüksektir ve bu sektörün ilin toplam GSYH içindeki payı 2016 yılında %33,75'ten, 2021 yılında %45,52'ye yükselmiştir. Bu yükseliş, sanayi sektörünün Gaziantep ekonomisinde giderek daha baskın hale geldiğini ortaya koymaktadır. İmalat sanayinin ildeki toplam GSYH içindeki payı da benzer şekilde artarak 2016 yılındaki %31,93 seviyesinden 2021 yılında %43,32'ye ulaşmıştır. Bu da imalat sanayisinin ilin ekonomik büyümesindeki temel itici güçlerden biri olduğunu göstermektedir.

Gaziantep'in Türkiye ekonomisi içerisindeki payı da giderek artış göstermektedir. İlin GSYH'si, 2016 yılında Türkiye'nin toplam GSYH'sinin %1,73'ünü oluştururken, bu oran 2021 yılında %2,05'e yükselmiştir. Sanayi GSYH payı %2,98'den %3,58'e çıkarken, imalat sanayinin payı ise

%3,33'ten %4,00'a yükselmiştir. Bu oranlar Gaziantep'in, Türkiye genelinde sanayi ve imalat sektörleri açısından öneminin arttığını ve ekonomik gücünün ülke çapında yükseldiğini ifade etmektedir.

Ayrıca Gaziantep'in Türkiye genelindeki sıralaması incelendiğinde, toplam GSYH açısından 2021 yılında 9. sırada olduğu görülmektedir. Sanayi ve imalat sektörlerinde ise 2016'dan 2021 yılına kadar sürekli ilk 10 içinde yer almış olup, her iki sektörde de istikrarlı bir şekilde 7. sırada konumlanmıştır.

Sonuç olarak, Gaziantep ekonomisi son beş yılda ülke ekonomisine kıyasla daha yüksek bir büyüme ivmesi yakalamıştır. Sanayi ve imalat sektörlerinin il ekonomisi içindeki payının artması, ilin ekonomik profilinin giderek daha sanayi merkezli olduğunu açıkça göstermektedir. Bu durum, Gaziantep'in ülke ekonomisindeki stratejik önemini artırmakta ve ilin gelecekteki kalkınma politikalarının bu sektörler üzerinden şekillenmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Tablo 5. Gaziantep'te Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021)

	İşletme sayısı	Türkiye (%)	Pay (%)	Gaziantep	Türkiye içindeki payı (%)
B. Madencilik ve taş ocağılığı	5,055	3,39	35	0,89	0,69
5. Kömür ve linyit çıkarılması	228	0,15	35	0,00	0,00
6. Ham petrol ve doğalgaz çıkarımı	123	0,08	1	0,03	0,81
7. Metal cevherleri madenciliği	593	0,40	7	0,18	1,18
8. Diğer madencilik ve taş ocağılığı	4,111	2,76	27	0,68	0,66
C. imalat	139,507	93,66	3,845	97,27	2,76
10. Gıda ürünlerinin imalatı	21,481	14,42	708	17,91	3,30
11. İçeceklerin imalatı	550	0,37	9	0,23	1,64
12. Tütün ürünleri imalatı	95	0,06	1	0,03	1,05
13. Tekstil ürünlerinin imalatı	11,752	7,89	830	21,00	7,06
14. Giyim eşyalarının imalatı	9,477	6,36	276	6,98	2,91
15. Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2,974	2,00	317	8,02	10,66

Tablo 5. Gaziantep'te Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021) (Devamı)

	İşletme sayısı	Türkiye (%)	Pay (%)	Gaziantep	Türkiye içindeki payı (%)
16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mob.hrc.)	6,284	4,22	83	2,10	1,32
17. Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2,495	1,68	101	2,56	4,05
18. Kayıtlı madenlerin basıncı ve çoğaltılması	2,182	1,46	23	0,58	1,05
19. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4,698	3,15	218	5,51	4,64
21. Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılıkla ilişkin malz. im.	264	0,18	4	0,10	1,52
22. Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	10,485	7,84	310	7,84	2,96
23. Diğer metal olmayan mineral ürünlerin imalatı	8,024	5,39	103	2,61	1,28
24. Ana metal sanayi	4,141	2,78	81	2,05	1,96
25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (mak. teç.hrc.)	15,883	10,66	224	5,67	1,41
26. Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1,449	0,97	8	0,20	0,55
27. Elektrikli teçhizat imalatı	4,238	2,85	35	0,89	0,83
28. Elektrikli ekipman imalatı	14,366	9,65	312	7,89	2,17
29. Başka yerde sunulan hizmetler	2,465	1,65	25	0,63	1,01
30. Motorla taşıt, türev ve yer servisleri	767	0,51	9	0,23	1,17
31. Mobil yan malzeme	12,171	8,17	126	3,19	1,04
32. Diğer imalatlar	3,027	2,03	37	0,94	1,22
D. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4,381	2,94	73	1,85	1,67
35. Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemleri üretim ve dağıtımı	4,381	2,94	73	1,85	1,67
Sanayi toplamı	148,943	100,00	3,953	100,00	2,65

Gaziantep'te sanayi sektörünün alt sektörlerine göre 2021 yılındaki istihdam dağılımını incelendiğinde, sanayi sektöründe toplam 138.990 kişi istihdam edildiği, Türkiye'deki sanayi istihdamının %3,33'ünü oluşturduğu görülmektedir (Tablo 5).

Gaziantep'teki sanayi istihdamının büyük bir kısmı imalat sektörüne odaklanmıştır. İmalat sektöründe çalışan sayısı 138.007 kişi olup, ilin toplam sanayi istihdamının %99,29 gibi çok yüksek bir oranına denk gelmektedir. Bu oran Türkiye ortalamasının (%95,35) da üstünde kalmakta ve Gaziantep'in imalat odaklı ekonomik yapısını net olarak ortaya koymaktadır.

İmalat sektöründe Gaziantep için en önemli alt sektör, tekstil ürünleri imalatıdır. Tekstil sektöründe 78.870 kişi istihdam edilmekte ve ilin toplam sanayi istihdamının %56,75'ini oluşturmaktadır. Gaziantep tekstil sektöründeki istihdam payıyla Türkiye tekstil sektörünün %15,83'ünü tek başına karşılamaktadır. Bu da Gaziantep'in tekstil sektöründe ulusal düzeyde güçlü bir konuma sahip olduğunu göstermektedir.

İlde istihdamın yoğun olduğu diğer önemli bir sektör ise gıda ürünleri imalatıdır. Bu sektörde 15.254 kişi çalışmakta ve ilin toplam sanayi istihdamının yaklaşık %10,97'sini oluşturmaktadır. Türkiye genelindeki gıda sektörü istihdamının ise %3,06'sını karşılamaktadır. Bunun yanı sıra, kauçuk ve plastik ürünleri imalatında çalışan sayısı 7.279 kişi (%5,24), fabrikasyon metal ürünleri imalatında ise 3.554 kişi (%2,56) olarak gerçekleşmiştir.

Madencilik ve taş ocaklığı sektöründe Gaziantep'te sadece 730 kişi istihdam edilmekte olup, bu sayı ilin toplam sanayi istihdamının yalnızca %0,53'ünü kapsamaktadır. Bu oran Türkiye ortalaması olan %3,52'nin çok altındadır ve ilde madencilik sektörünün görece sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretim ve dağıtım sektöründe ise 253 kişi istihdam edilmekte olup, ilin sanayi istihdamının sadece %0,18'ini oluşturmaktadır. Bu oran, Türkiye geneli (%1,13) ile kıyaslandığında oldukça düşük seviyede kalmaktadır.

Sonuç olarak, Gaziantep sanayi sektöründeki istihdamın önemli bir kısmı tekstil ve gıda imalatında yoğunlaşmış durumdadır. İmalat sanayinin ilin ekonomik yapısındaki büyük payı, ilin emek-yoğun ve ihracata yönelik üretim kapasitesini desteklemektedir. Diğer sektörlerin istihdam paylarının düşük kalması, ekonomik çeşitlilik ve yüksek katma değerli üretim faaliyetlerinin artırılması açısından iyileştirme gerekliliğini işaret etmektedir (SSBS, 2022).

Gaziantep, sahip olduğu sanayi altyapısı, güçlü üretim kapasitesi ve yüksek dış ticaret hacmi ile Türkiye ekonomisinde kilit bir konuma sahiptir. Ancak, yüksek teknolojiye geçiş, nitelikli iş gücü istihdamının artırılması ve altyapı sorunlarının giderilmesi gibi alanlarda yapılacak iyileştirmeler, ilin ekonomik gücünü daha da artıracaktır.

1.1.3 Hizmet ve Turizm Sektörü

Gaziantep, Türkiye'nin ekonomik yapısında sanayi sektöründeki ağırlığının yanında hizmet ve turizm sektörlerinde de önemli potansiyele sahiptir. İlin zengin tarihi ve kültürel mirası, gastronomi alanındaki ünü ve güçlü ticaret altyapısı, hizmet ve turizm sektörlerinin gelişmesine olumlu katkılar sunmaktadır.

Turizm sektörü, Gaziantep ekonomisine ciddi katkılar sağlayan ve ilin markalaşmasını destekleyen alanlardan biridir. Özellikle gastronomi turizmi açısından UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dahil olan Gaziantep, baklava, Antep fıstığı, lahmacun gibi geleneksel lezzetlerle turist çekmektedir. Zeugma Mozaik Müzesi, Zeugma Antik Kenti, Gaziantep Kalesi, Bakırcılar Çarşısı ve tarihi hanlar gibi kültürel miras unsurları da ildeki turizm faaliyetlerini desteklemektedir.

Son yıllarda turizm yatırımları ve otelcilik sektöründeki gelişmelerle birlikte Gaziantep'e gelen turist sayısında artış görülmüştür. Şehirde konaklama tesislerinin sayısı artarken, turistik altyapı ve hizmet kalitesi de yükselmiştir. Turizm sektörü, istihdam yaratma kapasitesi açısından da Gaziantep'te önemli bir yere sahiptir.

Hizmet sektörü açısından Gaziantep, ticaret ve lojistik faaliyetlerinde önemli bir merkez haline gelmiştir. Şehrin Orta Doğu pazarlarına yakınlığı ve gelişmiş lojistik altyapısı, ticaret ve hizmet faaliyetlerinin gelişmesini kolaylaştırmaktadır. Perakende sektörünün yanı sıra sağlık, eğitim ve finans sektörlerinde de Gaziantep önemli bir bölgesel merkez konumundadır.

Özellikle sağlık hizmetlerinde, kamu ve özel yatırımlar sayesinde Gaziantep, çevre illerden ve sınır ülkelerden hasta kabul eden önemli bir merkez konumundadır. Şehir hastaneleri ve özel sağlık tesisleri, sağlık turizminin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Üniversitelerin sayısındaki artış ve eğitim kalitesinin yükselmesiyle Gaziantep, yükseköğretim alanında bölgesel bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

Öte yandan Gaziantep'in hizmet ve turizm sektöründe karşılaştığı bazı sorunlar da bulunmaktadır. Turizm sektöründe tanıtım faaliyetlerinin yeterince etkin olmaması ve uluslararası turist çekme kapasitesinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca hizmet sektöründe nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanabilmesi için mesleki eğitim ve kalifiye iş gücü yetiştirme çalışmalarının hızlandırılması önem taşımaktadır.

Sonuç olarak Gaziantep, hizmet ve turizm sektörlerinde önemli bir gelişim potansiyeline sahiptir. Bu potansiyelin daha etkin kullanımı için altyapı yatırımlarının artırılması, sektörel çeşitliliğin genişletilmesi ve uluslararası tanıtım faaliyetlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Böylece Gaziantep'in ekonomik kalkınması daha sürdürülebilir bir temele oturtulabilecektir.

1.1.4 Ticaret, Enerji ve Lojistik Sektörleri

Gaziantep, sanayi ve üretim faaliyetlerindeki başarısının yanı sıra ticaret, enerji ve lojistik sektörlerinde de Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Şehrin coğrafi konumu, gelişmiş sanayi altyapısı ve dış ticaret potansiyeli, bu sektörlerin büyümesini desteklemektedir. Gaziantep, Türkiye'nin en büyük ihracatçı illerinden biri olup, 2021 yılında toplam 10,28 milyar dolar ihracat yaparak ülke ihracatının %4,57'sini karşılamıştır (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Ticaret sektörü, Gaziantep ekonomisinin temel taşlarından biridir. Şehir, özellikle tekstil, gıda, plastik ve makine sektörlerindeki üretim gücü sayesinde geniş bir ticaret ağına sahiptir. İmalat sanayi ürünleri, Gaziantep'in ticaret hacminin büyük bir bölümünü oluşturmakta ve şehrin dış ticaret fazlası vermesini sağlamaktadır.

Enerji sektörü açısından bakıldığında, Gaziantep'in sanayi yoğun üretim yapısı nedeniyle enerji tüketimi oldukça yüksektir. Sanayi sektöründeki genişleme, enerji ihtiyacını artırmakta ve enerji maliyetlerini önemli bir faktör haline getirmektedir. Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi'ndeki (OSB) işletmeler, enerji tüketimi açısından Türkiye'nin önde gelen sanayi bölgeleri arasında yer almaktadır. Yenilenebilir enerji yatırımları son yıllarda hız kazanmış olup, güneş enerjisi projeleri ile enerji bağımlılığını azaltmaya yönelik çalışmalar devam etmektedir (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Lojistik sektörü, Gaziantep'in ticaret kapasitesini destekleyen kritik bir alandır. Şehrin konumu, Orta Doğu ve Avrupa pazarlarına erişimi kolaylaştırmakta ve lojistik sektörü için büyük avantajlar sunmaktadır. Gaziantep, Türkiye'nin en büyük karayolu ulaşım merkezlerinden biri olup, limanlara yakınlığı sayesinde güçlü bir dış ticaret altyapısına sahiptir. 2021 yılında Gaziantep, lojistik sektöründe istihdam edilen kişi sayısı açısından Türkiye'de ilk 10 il arasında yer almıştır (SSBS, 2022).

Gaziantep'te lojistik altyapısının geliştirilmesi için yeni lojistik merkezleri ve demiryolu taşımacılığı yatırımları önem kazanmaktadır. Mevcut lojistik merkezler, sanayi üretimini destekleyen kritik unsurlar olarak öne çıkmakta ve işletmelerin rekabet gücünü artırmaktadır. Özellikle Gaziantep Uluslararası Havalimanı ve demiryolu taşımacılığının geliştirilmesi, ilin lojistik sektöründeki konumunu daha da güçlendirmektedir (TÜİK, 2022).

Gaziantep'te kamu ve özel sektör istihdamı arasında belirgin farklar bulunmaktadır. 2023 yılı itibarıyla ilde toplam sigortalı çalışan sayısı 378.387'dir. Bu çalışanların %87,8'i özel sektörde istihdam edilirken, %12,2'si kamu sektöründe çalışmaktadır. Kamu sektöründeki istihdam oranının düşük olmasının temel nedenleri, ilin sanayi ve ticaret ağırlıklı ekonomik yapısı ve özel sektörün güçlü olmasıdır (İŞKUR, 2023).

Gaziantep'te özel sektör çalışanlarının maaşları genellikle kamu sektörüne kıyasla daha düşük seviyededir. Ortalama aylık kazanç kamu sektöründe 22.187 TL iken, özel sektörde bu rakam 19.320 TL'dir. Erkek çalışanların ortalama kazancı kadınlardan daha yüksek olup, kamu sektöründe çalışan kadınların ortalama maaşı 18.138 TL olarak hesaplanmıştır (İŞKUR, 2023). Bu fark, kamu sektöründeki maaş yapısının genellikle daha sabit ve yüksek olduğunu gösterirken, özel sektördeki ücretlerin firmaların kârlılığına ve ekonomik koşullara bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Özel sektör, Gaziantep ekonomisinde baskın bir rol oynarken, kamu sektörü ise istihdam açısından sınırlı bir alan oluşturmaktadır. Özel sektörde büyüme potansiyeli özellikle ihracata dayalı sanayi ve ticaret faaliyetlerinde gözlemlenmektedir. Gaziantep, Türkiye'nin en büyük ihracatçı şehirlerinden biri olup, dış ticaret ağı geniş bir yapıya sahiptir. Bu da sanayi ve ticaret sektörlerinde istihdamın sürekli olarak artmasını sağlamaktadır (Gaziantep İl Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Raporu, 2021).

Kamuda istihdam edilenler, genellikle daha uzun vadeli iş güvenliği ve sosyal haklardan faydalanırken, özel sektörde çalışanlar için bu durum daha değişkendir. Özel sektör, özellikle Gaziantep'te iş gücüne esneklik sağlayarak büyüme potansiyelini artırmaktadır. Ancak iş güvenliği, maaş istikrarı ve sosyal haklar açısından kamu sektörü daha avantajlı bir seçenek olarak öne çıkmaktadır (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Sonuç olarak, Gaziantep'te kamu ve özel sektör istihdamı arasındaki temel farklar, istihdamın sektörlere dağılımında, maaş düzeylerinde ve iş güvenliği açısından ortaya çıkmaktadır. Özel sektör, özellikle sanayi ve ticaret alanlarında güçlü bir istihdam sağlarken, kamu sektörü eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerde önemli bir yer tutmaktadır. İlin ekonomik büyümesini sürdürebilmesi için özel sektörün desteklenmesi ve iş gücünün daha dengeli bir şekilde kamu ve özel sektöre yönlendirilmesi önem arz etmektedir.

1.2 Teknolojik ve Sektörel Gelişmelerin İş Gücü Piyasası Üzerine Etkisi

Teknolojik ve endüstriyel gelişmeler, Gaziantep'in iş gücü piyasasında önemli dönüşümlere yol açmaktadır. Gaziantep sanayisi geleneksel üretim altyapısına sahip olmakla birlikte, küresel rekabette öne çıkabilmek için dijital dönüşüme uyum sağlamaktadır (Gaziantep Kalkınma Stratejisi, 2021). Özellikle sanayi üretiminde otomasyon, yapay zeka ve dijital teknolojilerin kullanımı artmakta, bu durum iş gücünün yetkinliklerini yeniden şekillendirmektedir.

Gaziantep'te Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 21,8 olarak gerçekleşmiştir. İmalat sektöründeki işyerlerinin içinde Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 36,9 seviyesindedir. Bilgi ve iletişim sektörlerinde ise Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 30,0 seviyesindedir. Bu sektörleri yüzde 20,0 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Teknolojik gelişmelerin iş gücü üzerindeki

etkisi, belirli sektörlerde istihdam talebini artırırken bazı meslekleri ise tehdit etmektedir. Gaziantep'te en fazla istihdam artışı beklenen meslek grupları arasında makine operatörleri, montajcılar ve otomasyon teknisyenleri bulunmaktadır. Buna karşılık, düşük vasıflı işçilerin istihdamında azalma beklenmektedir (İŞKUR, 2023).

Endüstri 4.0 ve dijitalleşme, özellikle sanayi sektöründe otomasyon süreçlerini hızlandırmış, üretim süreçlerinde robotik sistemlerin kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu durum, imalat sanayisinde mühendisler, robotik uzmanları ve veri analistleri gibi meslek gruplarına olan talebi artırmıştır. Gaziantep'te sanayinin yoğun olduğu Şehitkamil ilçesinde, teknolojiye dayalı iş gücü ihtiyacı giderek artmaktadır (Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Özellikle yazılım mühendisliği, siber güvenlik uzmanlığı ve veri analistliği gibi bilişim tabanlı meslekler, Gaziantep'te hızla gelişen alanlar arasında yer almaktadır. Şehirdeki firmaların dijitalleşme sürecine hız kazandırmasıyla birlikte, yazılım ve bilgi teknolojileri alanlarında çalışanlara olan talep giderek yükselmektedir. Ancak, bu alandaki iş gücü açığının kapatılması için nitelikli eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir (Gaziantep Kalkınma Stratejisi, 2021).

Gaziantep'te yenilenebilir enerji sektöründe de istihdam artışı gözlemlenmektedir. Güneş enerjisi santralleri, il genelinde yaygınlaşmaya başlamış olup, bu alanda çalışan mühendis ve tekniker ihtiyacı artmaktadır. Özellikle Nurdağı ve İslahiye ilçelerinde rüzgar enerjisi potansiyelinin değerlendirilmesiyle, enerji sektörüne yönelik istihdam fırsatlarının artması beklenmektedir.

Sonuç olarak, Gaziantep'te sanayi ve hizmet sektörlerinde yaşanan teknolojik dönüşüm, iş gücü piyasasını doğrudan etkilemektedir. İleri teknoloji kullanımının yaygınlaştırılmasıyla birlikte, mühendislik, yazılım, veri analitiği ve enerji sektörü gibi alanlara yönelik istihdam talebi artmaktadır. Ancak, bu dönüşümün başarılı olması için mesleki eğitim ve teknik uzmanlık alanlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Gaziantep'in rekabet gücünü artırmak ve iş gücünün geleceğe hazırlanmasını sağlamak için dijital becerilerin kazandırılmasına yönelik yatırımların artırılması kritik bir öneme sahiptir.

1.3 İşverenlerin Göçmen İşçilere Yönelik Algıları ve Tercihleri

Gaziantep'teki işverenler, göçmen işçilere yönelik farklı bakış açıları geliştirmektedir. İmalat, inşaat ve hizmet sektörlerinde işverenlerin önemli bir kısmı, göçmen işçileri istihdam etmenin avantajlı olduğunu düşünmektedir. Özellikle düşük vasıflı iş gücü gerektiren sektörlerde, göçmen işçilerin esnek çalışma koşullarına uyum sağlaması ve düşük iş gücü maliyetleri, bu tercihleri desteklemektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Ancak, göçmen işçilerin istihdamı konusunda bazı çekinceler de bulunmaktadır. Dil bariyerleri, eğitim eksikliği ve yasal düzenlemelere uyum sağlama zorlukları, iş gücü piyasasına entegrasyonu zorlaştırmaktadır. Özellikle kayıt dışı istihdam, yerel iş gücüyle rekabet açısından tartışmalara neden olmaktadır (Suriyeli Yatırımcıların Gaziantep Ekonomisine Etkileri Analizi, 2021).

Göçmen işçilerin en fazla tercih edildiği sektörler arasında imalat, hizmet ve inşaat yer almakta olup, beden işçiliği, tekstil işçiliği ve plastik mamuller imalatı gibi meslek gruplarında yoğunlaşmaktadırlar (Gaziantep İş Gücü Piyasası Araştırması, 2023). İşverenlerin göçmen işçilere yönelik yaklaşımları, işletmelerin büyüklüğüne ve faaliyet alanına göre değişmektedir. Küçük ölçekli işletmeler genellikle düşük maliyet avantajı nedeniyle göçmen işçileri tercih ederken, büyük ölçekli firmalar daha çok vasıflı iş gücüne yönelmektedir. Bazı işverenler, göçmen işçilerin iş disiplinine uyum sağladığını düşünürken, bazıları kültürel uyum zorluklarının üretkenliği etkileyebileceğini ifade etmektedir (Gaziantep Kalkınma Stratejisi Raporu, 2022).

Göçmen işçilerin kayıt dışı istihdam edilmesi, yerel iş gücü için bazı dezavantajlar yaratmaktadır. Yerel işçilerin iş bulma oranları, göç öncesine kıyasla azalmış olup, kayıt dışı istihdam edilen göçmen işçilerin sosyal güvenlik sistemine dahil edilmemesi, iş piyasasında dengesizliklere yol açmaktadır. Bu durum, işverenler açısından da uzun vadeli yasal riskler oluşturabilmektedir (Suriyeli Yatırımcıların Gaziantep Ekonomisine Etkileri Analizi, 2021).

İş gücü piyasasının sürdürülebilirliği açısından, göçmen işçilerin yasal çerçevede çalıştırılması ve yerel iş gücüyle dengeli şekilde entegre edilmesi gerekmektedir. İşverenler, dil eğitimi, mesleki beceri kazandırma programları ve çalışma izin süreçlerinin hızlandırılması gibi uygulamaların, göçmen işçilerin iş gücü piyasasında daha etkin yer almasını sağlayacağını belirtmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Son yıllarda Türkiye’de göçmen işçilerin istihdam edilmesine ilişkin yasal çerçeve belirlenmiş ve çalışma izinlerinin kolaylaştırılması sağlanmıştır. Ancak, işverenler bürokratik engeller nedeniyle kayıtlı istihdamdan kaçınmaktadır. İŞKUR ve diğer kamu kuruluşlarının sunduğu mesleki eğitim programları, göçmen işçilerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu desteklese de, bu politikaların işverenler tarafından yeterince benimsenebilmesi için daha fazla bilgilendirme ve teşvik mekanizması gerekmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Göçmen işçilerin işe alım süreçlerinde işverenlerin karşılaştığı temel engeller arasında yasal prosedürlerin karmaşıklığı, çalışma izinlerinin yenilenme süreçlerindeki belirsizlikler ve dil bariyerleri bulunmaktadır. Ayrıca, göçmen işçilerin çoğunun kayıt dışı çalıştırılması, işverenler açısından ek zorluklar yaratmaktadır. İşverenlerin büyük bir kısmı, çalışma izin süreçleri ve devletin sunduğu teşvikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmektedir (Suriyeli Yatırımcıların Gaziantep Ekonomisine Etkileri Analizi, 2021).

Göçmen işçilerin mesleki beceri eksiklikleri ve iş kültürüne uyum sorunları da istihdam süreçlerini zorlaştırmaktadır. Bu durum, işverenlerin verimlilik açısından risk almalarına neden olmaktadır. Ayrıca, işverenler yerel iş gücüyle rekabetin artmasının sosyal gerilimlere yol açabileceğini ifade etmektedir. İşverenlerin göçmen işçileri istihdam etmeye teşvik edilmesi için yasal düzenlemelerin sadeleştirilmesi ve işverenlere yönelik rehberlik hizmetlerinin artırılması gerektiği vurgulanmaktadır (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmalar, özellikle tekstil, makine ve plastik sanayi alanlarında çalışan göçmen işçilerin mesleki becerilerini geliştirmek için eğitim programları düzenlemektedir. Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi'nde bazı işletmeler, göçmen işçilere yönelik beceri geliştirme atölyeleri ile sektörel ihtiyaçlara yönelik eğitimler sunmaktadır. Bu tür programlar, göçmen işçilerin iş gücü piyasasında daha rekabetçi hale gelmelerini sağlarken, işverenlerin nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamasına yardımcı olmaktadır (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

1.4 Sektörel İstihdam Dinamikleri: Nitelikli, Niteliksiz, Genç, Kadın ve Mevsimsel İş Gücü Talepleri

Gaziantep'te en fazla istihdam sağlayan sektörler arasında imalat, toptan ve perakende ticaret ile idari ve destek hizmet faaliyetleri ön plana çıkmaktadır. Bu üç sektör, toplam çalışanların %74,5'ini istihdam etmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023). İmalat sektörü, özellikle tekstil, gıda ve kimya alanlarında yoğunlaşmış olup, Gaziantep Organize Sanayi Bölgelerinde 140.000 kişiye doğrudan istihdam sağlamaktadır (Suriyeli Yatırımcıların Gaziantep Ekonomisine Etkileri Analizi, 2021). İmalat sektöründe istihdam edilen kadın oranı %32,9 ile en yüksek seviyededir ve kadınların en fazla yer aldığı sektörlerden biridir. Toptan ve perakende ticaret sektörü ise özellikle lojistik avantajlar ve dış ticaret bağlantıları nedeniyle büyüme göstermekte olup, Gaziantep'in önemli ekonomik dinamiklerinden birini oluşturmaktadır. İdari ve destek hizmetler sektörü de büyük ölçekli işverenler aracılığıyla istihdam yaratırken, mevsimsel iş gücü ihtiyacının yoğun olduğu alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Gaziantep'te nitelikli iş gücü talebi özellikle sanayi, teknoloji ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. İmalat sanayisinde mühendisler, teknisyenler ve diğer teknik uzmanlar yüksek talep görmektedir. Ancak, sanayi işletmelerinde çalışan nitelikli iş gücünün Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Örneğin, Gaziantep'te mühendislerin toplam istihdam içindeki oranı %1,79 iken, Türkiye genelinde bu oran %4,17'dir. Benzer şekilde, teknisyen oranı %1,51 iken, ülke genelinde %3,29'dur. Bu durum, Gaziantep sanayisinde nitelikli iş gücüne olan ihtiyacın yüksek olduğunu göstermektedir.

Gaziantep'te niteliksiz iş gücü talebi özellikle imalat, tekstil ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. İmalat sektöründe beden işçileri, tekstil işçileri ve plastik mamuller üretimi alanlarında yoğun bir iş gücü talebi bulunmaktadır. 2023 yılı İş Gücü Piyasası Raporu'na göre, Gaziantep'te en fazla açık iş ilanı bulunan meslekler arasında beden işçileri ilk sırada yer almaktadır.

Bu meslek grubunu, plastik mamuller imal işçisi ve gazaltı kaynakçısı takip etmektedir. İşverenlerin niteliksiz iş gücü taleplerini karşılamakta güçlük çektiği belirtilmekte olup, bunun temel sebepleri arasında düşük ücretler, çalışma koşullarının zorluğu ve yeterli başvuru yapılmaması gösterilmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Gaziantep'te genç iş gücü talebi, dinamik bir iş piyasasına sahip olması nedeniyle yüksek düzeydedir. İlde genç nüfus oranının yüksek olması ekonomik bir avantaj sağlarken, işverenler genellikle tecrübeli iş gücünü tercih etmektedir. Bu durum, ne eğitimde ne istihdamda yer alan gençler için iş piyasasına giriş sürecini zorlaştırmaktadır. İŞKUR'un sunduğu mesleki eğitim programları gençleri iş gücüne kazandırmayı amaçlasa da, işverenlerin bu programların etkinliği konusundaki beklentileri tam olarak karşılanmamaktadır. Gaziantep'te 25-34 yaş grubundaki bireyler, işverenler tarafından en çok talep edilen yaş grubu olarak belirlenmiştir ve açık işlerin %66,9'u bu yaş aralığındaki kişiler için oluşturulmuştur. Ancak, genç nüfus için istihdam fırsatlarının artırılması adına staj ve mesleki eğitim programlarının genişletilmesi önerilmektedir (Gaziantep Kalkınma Stratejisi Raporu, 2022)

Gaziantep'te mevsimsel iş gücü talebi, özellikle tarım ve turizm sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Tarım sektöründe, mevsimsel işçiler genellikle pamuk, antep fıstığı ve sebze-meyve hasadı gibi dönemsel faaliyetlerde istihdam edilmektedir. Özellikle Nurdağı ve İslahiye ilçelerinde, tarımsal üretim dönemlerinde iş gücü talebi önemli ölçüde artış göstermektedir. Bununla birlikte, mevsimlik tarım işçilerinin sosyal güvenlik kapsamına alınma oranı oldukça düşüktür. İşverenler, iş gücü sürekliliğini sağlamak için daha iyi çalışma koşulları ve sosyal güvenlik desteklerinin artırılmasını talep etmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Turizm sektöründe ise mevsimsel istihdam, özellikle yaz aylarında ve kültürel etkinliklerin yoğunlaştığı dönemlerde artmaktadır. Gaziantep'te gastronomi ve kültür turizmi önemli bir yer tutmakta olup, otelcilik, restoran işletmeciliği ve rehberlik gibi alanlarda geçici iş gücü ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ancak, bu sektörde çalışanların büyük bir kısmı düşük ücretler ve kısa vadeli sözleşmeler ile çalışmaktadır. İşverenler, turizm sektöründe nitelikli iş gücüne olan ihtiyacın arttığını ve bu alanlardaki eğitim programlarının genişletilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Gaziantep Kalkınma Stratejisi, 2021).

1.5 Kadınların İş Gücüne Katılımı ve Kariyer Gelişimi: Cinsiyetler Arası Karşılaştırma

Gaziantep'te kadınların eğitim seviyeleri ve mesleki nitelikleri, iş gücü piyasasında önemli bir belirleyici faktördür. TÜİK verilerine göre, kadınların eğitim düzeyi erkeklere kıyasla genel olarak daha düşük seviyelerde seyretmektedir. Kadınların mesleki niteliklerine bakıldığında, özellikle hizmet sektörü, sağlık ve eğitim alanlarında daha fazla temsil edildikleri görülmektedir. Gaziantep'te kadın istihdamının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla imalat, toptan ve perakende ticaret, eğitim ve sağlık sektörleri olarak belirlenmiştir. Kadınların nitelikli işlere yönlendirilebilmesi için mesleki eğitim kurslarının yaygınlaştırılması büyük önem arz etmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Gaziantep'te kadınların iş tecrübeleri ve istihdamda karşılaştıkları engeller, iş gücü piyasasında önemli bir konudur. Kadın istihdamı en fazla imalat, eğitim ve sağlık sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durumun temel nedenleri arasında iş ve aile dengesini sağlayacak politikaların yetersizliği ve işverenlerin kadın çalışanlara yönelik önyargıları yer almaktadır. İŞKUR verilerine göre, Gaziantep'te kadınların önemli bir kısmı nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmakta olup, mesleki beceri kazanımı açısından daha fazla eğitim desteğine ihtiyaç duymaktadır (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Kadınların iş hayatında karşılaştıkları en büyük zorluklardan biri, işverenlerin cinsiyet temelli işe alım politikalarıdır. Gaziantep'teki işverenler, kadın çalışanların belirli sektörlerde daha uygun olduğunu düşünerek, sanayi ve teknoloji alanlarında erkek çalışanları tercih etmektedir. Ayrıca, kadınların esnek çalışma saatlerine ve kreş hizmetlerine erişimde yaşadığı sıkıntılar, iş gücüne katılımlarını sınırlandırmaktadır. İŞKUR'un düzenlediği aktif iş gücü programları kapsamında, 2023 yılında Gaziantep'te toplam 1.426 kadın mesleki eğitim programlarından yararlanmış olup, bu tür girişimlerin kadın istihdamını artırmada kritik bir rol oynadığı belirtilmektedir (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Kadınların kariyer gelişimi Gaziantep'te birçok faktöre bağlı olarak şekillenmektedir. Kadınların iş gücüne katılımı düşük seviyelerde seyretmekte olup, özellikle kariyerlerinde ilerleme fırsatları sınırlıdır. Kadınların mesleki gelişimini desteklemek amacıyla İŞKUR tarafından düzenlenen mesleki eğitim kurslarına katılım giderek artmaktadır. Bu kurslar, kadınların meslek edinme ve iş hayatında daha fazla yer almalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak, eğitim ve beceri gelişimine erişim konusundaki sınırlamalar, kadınların kariyer yollarında önemli engeller yaratmaktadır (Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu, 2023).

Kadınların kariyer basamaklarında ilerlemesini engelleyen başlıca faktörler arasında, iş-aile dengesi ve işverenlerin kadın çalışanlara yönelik önyargıları yer almaktadır. Kadınların çoğunlukla hizmet ve eğitim sektörlerinde istihdam edildiği ve sanayi veya teknoloji gibi yüksek gelir potansiyeli olan sektörlerde yeterince temsil edilmediği gözlemlenmektedir.

Kadınların iş hayatında yükselmelerini desteklemek için mentorluk programları, esnek çalışma saatleri ve kadın girişimcilere yönelik teşviklerin artırılması önerilmektedir (Gaziantep Kalkınma Stratejisi, 2021)

1.6 Literatür Analizinde Öne Çıkan Bulgular

Literatür analizi sonucunda Gaziantep iş gücü piyasası ile ilgili elde edilmiş olan temel bulgular Şekil-2'de özetlenmiştir.

Şekil 2. Gaziantep Literatür Analizi Sonucu Tespitler

II. BÖLÜM

II. BÖLÜM

2. İKİNCİL VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Bu bölümde, TÜİK, İŞKUR, SGK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Göç İdaresi Başkanlığı verileri temel alınarak Gaziantep'in demografik yapısı, iş gücü piyasası, istihdam dinamikleri, sosyal güvenlik durumu ve göç hareketleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

2.1 Nüfus ve Demografik Veriler

2.1.1 TÜİK Nüfus Kayıt Sistemi Verileri

Yerleşim yeri nüfusları, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından güncellenen Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminden alınan nüfus ile, kurumsal yerlerde kalan nüfus dikkate alınarak hesaplanmıştır. Kışla, cezaevi, huzurevi, üniversite öğrenci yurtları gibi kurumsal yerlerde kalan bireyler, uluslararası tanım gereği ikamet adreslerinin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna değil, kurumsal yerlerin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna dâhil edilmiştir. Ayrıca, il, ilçe, belediye, köy ve mahallelere göre nüfuslar belirlenirken, 31 Aralık 2023 tarihli Ulusal Adres Veri Tabanı kayıtları esas alınmıştır. Yabancı uyruklu nüfus kapsamında; referans tarihinde geçerli ikamet veya çalışma iznine sahip kişiler, uluslararası koruma kimlik belgesi olan ve adres beyanı bulunan bireyler ile mavi kart sahibi kişiler değerlendirilmiştir. Kurs, turizm, bilimsel araştırma vb. nedenlerle 90 günden kısa süreli vize veya ikamet iznine sahip yabancılar ile geçici koruma statüsündeki Suriyeliler nüfusa dâhil edilmemiştir.

Tablo 6. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023

Nüfus	Yıllar	Türkiye	Gaziantep
Toplam Nüfus	2022	85.279.553	2.154.051
	2023	85.372.377	2.164.134
İl ve İlçe Merkezleri	2022	79.613.279	2.154.051
	2023	79.399.292	2.164.134
Yıllık Nüfus Artış Hızı	2021-2022	7.1	11
	2022-2023	1.1	4.7

Gaziantep'in 2022 ve 2023 yıllarına ait nüfus verileri Türkiye geneliyle karşılaştırmalı olarak incelendiğinde (Tablo 6), toplam nüfusun her iki yılda da artış gösterdiğini, ancak yıllık nüfus artış hızının bir önceki döneme kıyasla yavaşladığını ortaya koymaktadır. Türkiye genelinde nüfus 85,3 milyona ulaşırken, Gaziantep'in nüfusu 2.164.134 kişi olarak kaydedilmiştir.

İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus dikkate alındığında, Gaziantep'te 2022-2023 döneminde bir artış olduğu görülmektedir. Ancak, yıllık nüfus artış hızı 2021-2022 döneminde %11 iken, 2022-2023 döneminde %4,7'ye gerilemiştir. Türkiye genelinde de benzer bir durum gözlemlenmekte olup, nüfus artış hızındaki yavaşlama, göç hareketleri, doğurganlık oranlarındaki değişimler ve ekonomik koşullarla ilişkilendirilebilir. Gaziantep'in hala pozitif bir nüfus artış hızına sahip olması, ilin göç alan bir kent olmaya devam ettiğini ve bölgedeki demografik yapının hareketliliğini koruduğunu göstermektedir.

Tablo 7. İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2023

Nüfus	Cinsiyet	Türkiye	Gaziantep
Toplam Nüfus	Toplam	85.372.377	2.164.134
	Erkek	42.734.071	1.091.830
	Kadın	42.638.306	1.072.304
İl ve İlçe Merkezleri	Toplam	79.399.292	2.164.134
	Erkek	39.664.342	1.091.830
	Kadın	39.734.950	1.072.304
Nüfus Yoğunluğu		111	317

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde cinsiyete göre toplam nüfus dağılımını, il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus oranlarını ve nüfus yoğunluğu incelendiğinde (Tablo 7), Gaziantep'in nüfus yoğunluğunun Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde olduğu ve ilin demografik yapısında kentleşmenin belirgin bir şekilde devam ettiği görülmektedir. Türkiye genelinde cinsiyet dağılımı dengeli bir seyir izlerken, Gaziantep'te de benzer bir durum gözlemlenmekte olup, erkek nüfus 1.091.830, kadın nüfus ise 1.072.304 olarak kaydedilmiştir.

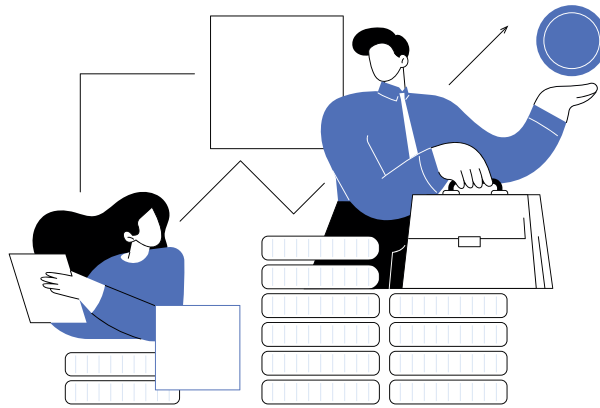
Gaziantep'te il ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun tamamının kent merkezlerinde toplandığı görülmektedir. Bu durum, kırsal alanlarda nüfusun oldukça sınırlı olduğunu ve şehrin kentsel çekim merkezi olma özelliğini sürdürdüğünü göstermektedir. Özellikle sanayi, ticaret ve göç dinamiklerinin etkisiyle kırsal nüfusun neredeyse tamamen kent merkezlerine yöneldiği anlaşılmaktadır. Nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, Gaziantep'in kilometrekare başına düşen kişi sayısının 317 olduğu görülmektedir. Bu değer, Türkiye ortalaması olan 111 kişi/km²'nin oldukça üzerindedir ve Gaziantep'in, ülke genelinde en yoğun nüfusa sahip iller arasında yer aldığını göstermektedir.

Tablo 8. İllere ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş, 2023

Yıllar	Cinsiyet	Toplam	Gaziantep
2022	Toplam	33,5	26.2
	Erkek	32,8	25.8
	Kadın	34,2	26.5
2023	Toplam	34	26.6
	Erkek	33,2	26.3
	Kadın	34,7	26.9

2022 ve 2023 yıllarında Gaziantep ve Türkiye geneli için cinsiyete göre ortalama yaş dağılımı incelendiğinde (Tablo 8), Gaziantep'in ortalama yaşının Türkiye genel ortalamasının oldukça altında olduğu ve ilin genç nüfus oranının yüksek seyrettiği görülmektedir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde ortalama yaş 34 olarak hesaplanırken, Gaziantep'te bu değer 26,6 olarak belirlenmiştir. Bu durum, Gaziantep'in demografik yapısının Türkiye geneline kıyasla daha genç olduğunu ve doğurganlık oranlarının görece yüksek seyrettiğini göstermektedir.

Cinsiyet bazında incelendiğinde, 2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te kadınların ortalama yaşı 26,9, erkeklerin ortalama yaşı ise 26,3 olarak kaydedilmiştir. Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında, Gaziantep'te de kadınların ortalama yaşının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. 2022 yılına kıyasla hem Türkiye'de hem de Gaziantep'te ortalama yaşın arttığı gözlemlenmiştir. Türkiye genelinde yaşlanma eğilimi daha belirgin olmakla birlikte, Gaziantep'te de nüfusun kademeli olarak yaşlandığı söylenebilir. Ancak Gaziantep, düşük ortalama yaşı ile hâlâ ülkenin en genç illeri arasında yer almaktadır. Bu durum, doğurganlık hızının yüksek olması ve genç nüfusun görece fazla olması ile doğrudan ilişkilidir.

Tablo 9. İl, Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2023

	Cinsiyet	Türkiye	Gaziantep
Toplam	Toplam	67.060.744	1 513.996
	Erkek	33.339.609	759.491
	Kadın	33.721.135	754.505
Hiç Evlenmedi	Toplam	19.231.798	449.834
	Erkek	10.911.913	254.736
	Kadın	8.319.885	195.098
Evli	Toplam	40.876.455	951.392
	Erkek	20.460.478	474.809
	Kadın	20.415.977	476.583
Boşandı	Toplam	3.205.212	50.520
	Erkek	1.415.476	21.020
	Kadın	1.789.736	29.500
Eşi Öldü	Toplam	3.747.279	62.250
	Erkek	551.742	8.926
	Kadın	3.195.537	53.324

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde cinsiyete göre medeni durum dağılımı, ilin medeni durum açısından demografik yapısını yansıtmaktadır (Tablo 9). Gaziantep, medeni durum açısından Türkiye genel eğilimleri ile büyük ölçüde benzer bir yapı sergilemektedir. 2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te toplam 1.513.996 kişi bulunurken, bu nüfus içinde 449.834 kişi hiç evlenmemiş, 951.392 kişi evli, 50.520 kişi boşanmış ve 62.250 kişi ise eşini kaybetmiştir.

Cinsiyet bazında incelendiğinde, hiç evlenmemiş erkek sayısının (254.736) kadınlardan (195.098) daha yüksek olduğu görülmektedir. Evli bireylerde ise erkek ve kadın sayısı birbirine yakın olup, 474.809 erkek ve 476.583 kadın evli olarak kaydedilmiştir. Boşanmış nüfus içinde kadınların sayısının (29.500) erkeklerden (21.020) daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, boşanmış kadınların yeniden evlenme oranlarının erkeklere kıyasla daha düşük olduğunu göstermektedir.

Dul kalan bireyler açısından bakıldığında, Gaziantep'te eşini kaybetmiş kadınların (53.324) erkeklere (8.926) oranla belirgin şekilde daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, kadınların erkeklere kıyasla daha uzun yaşaması ve erkeklerin dul kaldıktan sonra tekrar evlenme oranlarının daha yüksek olması ile açıklanabilir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Gaziantep'in medeni durum yapısı Türkiye genel eğilimleriyle paralel bir seyir izlemekte olup, genç nüfus oranının yüksek olması nedeniyle evlenmemiş bireylerin toplam nüfus içindeki payının da görece yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Yabancı Nüfus

Yıllar	Cinsiyet	Türkiye	Gaziantep
2022	Toplam	1.823.836	15.567
	Erkek	902.124	8.471
	Kadın	921.712	7.096
2023	Toplam	1.570.543	14.082
	Erkek	762.672	7.541
	Kadın	807.871	6.541

2022 ve 2023 yıllarında Gaziantep ve Türkiye genelinde cinsiyete göre yabancı nüfus dağılımı (Tablo 10), hem Türkiye'de hem de Gaziantep'te yabancı nüfusun azaldığını ortaya koymaktadır. 2022 yılı itibarıyla Gaziantep'te 15.567 yabancı ikamet ederken, bu sayı 2023 yılında 14.082'ye düşmüştür. Türkiye genelinde de benzer bir düşüş gözlemlenmiş olup, yabancı nüfus toplamda 1.823.836 kişiden 1.570.543 kişiye gerilemiştir.

Cinsiyet bazında incelendiğinde, 2023 yılında Gaziantep'te yabancı erkek nüfusu 7.541, kadın nüfusu ise 6.541 olarak belirlenmiştir. Bu durum, Gaziantep'te yabancı nüfus içinde erkeklerin oranının kadınlardan biraz daha yüksek olduğunu göstermektedir. Türkiye genelinde ise yabancı kadın nüfusun erkeklere kıyasla daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Gaziantep'in göçmenler için bölgesel bir merkez olması, özellikle iş gücü hareketliliği açısından önem taşımakta olup, yabancı nüfusun azalma eğilimi kentteki sosyoekonomik dengeler açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Tablo 11. Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2008-2023

Yıllar	Türkiye Geneli	Gaziantep
2008	4	4.9
2009	4	5
2010	3,8	4.9
2011	3,8	4.7
2012	3,7	4.6
2013	3,6	4.5
2014	3,6	4.4
2015	3,5	4.3
2016	3,5	4.3
2017	3,4	4.2
2018	3,4	4.2
2019	3,4	4.1
2020	3,3	4
2021	3,2	4
2022	3,2	3.9
2023	3,1	3.8

2008-2023 yılları arasında Türkiye ve Gaziantep için ortalama hanehalkı büyüklüğünün değişimi (Tablo 11), yıllar içinde hanehalkı büyüklüğünün azaldığını ve bu durumun doğurganlık oranları, kentleşme ve bireyselleşen yaşam tarzlarıyla ilişkili olabileceğini ortaya koymaktadır. Gaziantep, Türkiye genelindeki hanehalkı büyüklüğü açısından belirgin bir farklılık sergilemekte olup, hanehalkı büyüklüğünün Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiği görülmektedir.

2008 yılında Türkiye’de ortalama 4 kişilik haneler varken, Gaziantep’te bu değer 4,9 olarak kaydedilmiştir. Yıllar içinde her iki bölgede de hanehalkı büyüklüğünde istikrarlı bir azalma yaşanmış, 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde 3,1 seviyesine, Gaziantep’te ise 3,8 seviyesine gerilemiştir. Gaziantep’te hanehalkı büyüklüğünün Türkiye ortalamasına kıyasla daha yüksek olması, ilin geleneksel aile yapısını ve çok çocuklu aile modelinin daha yaygın olduğunu göstermektedir.

Tablo 12. Yaş Bağımlılık Oranı, 2007-2023

Yaş	Toplam	Gaziantep
Toplam	85.372.377	2.164.134
0-14	18.311.633	650.138
15-64	58.337.938	1.386.990
65 +	8.722.806	127.006
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	46,3	56
Çocuk	31,4	46,9
Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	15	9,2

2023 yılı itibarıyla Türkiye ve Gaziantep için yaş gruplarına göre nüfus dağılımını ve yaş bağımlılık oranları (Tablo 12), Gaziantep'in toplam yaş bağımlılık oranının Türkiye ortalamasına kıyasla daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Gaziantep'te toplam yaş bağımlılık oranı %56 olarak hesaplanmış olup, bu oran Türkiye genelindeki %46,3'lük değerın üzerindedir.

Çocuk bağımlılık oranı Gaziantep'te %46,9 ile Türkiye ortalaması olan %31,4'ten oldukça yüksektir, bu da ilin genç nüfus oranının belirgin şekilde fazla olduğunu göstermektedir. Yaşlı bağımlılık oranı ise %9,2 ile Türkiye genelindeki %15 seviyesinin altında kalmıştır. Bu durum, Gaziantep'in Türkiye'nin genç nüfus ağırlıklı illerinden biri olduğunu ve çalışma çağındaki nüfusun üzerindeki bakıma muhtaç birey oranının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023

Nüfus	Yıl	Türkiye Geneli	Gaziantep
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	2007-2008	13.1	32.9
	2008-2009	14.5	25.4
	2009-2010	15.9	28.1
	2010-2011	13.5	30.6
	2011-2012	12	25.9
	2012-2013	13.7	24.6
	2013-2014	13.3	24.1
	2014-2015	13.4	22.2
	2015-2016	13.5	21.7
	2016-2017	12.4	15.7
	2017-2018	14.7	11.4
	2018-2019	13.9	19.9
	2019-2020	5.5	15.2
	2020-2021	12.7	13.8
	2021-2022	7.1	11
	2022-2023	1.1	4.7
Nüfus Yoğunluğu(R)	2007	92	231
	2008	93	239
	2009	94	245
	2010	96	252
	2011	97	260
	2012	98	267
	2013	100	273
	2014	101	280
	2015	102	286
	2016	104	292
	2017	105	297
	2018	107	300
	2019	108	307
	2020	109	311
	2021	110	316
	2022	111	319
	2023	111	321

2007-2023 yılları arasında Türkiye ve Gaziantep için yıllık nüfus artış hızlarını ve nüfus yoğunluğu (Tablo 13), Gaziantep'in nüfus artış hızının yıllar içinde dalgalı bir seyir izlediğini ancak son dönemde yavaşladığını ortaya koymaktadır. 2022-2023 döneminde Gaziantep'te nüfus artış hızı %4,7 olarak hesaplanmış olup, bu oran Türkiye genelindeki %1,1 seviyesinin oldukça üzerindedir.

Nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, Gaziantep'in Türkiye ortalamasına kıyasla çok daha yüksek bir nüfus yoğunluğuna sahip olduğu görülmektedir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye'nin nüfus yoğunluğu 111 kişi/km² iken, Gaziantep'te bu değer 321 kişi/km² olarak hesaplanmıştır. Bu durum, ilin sınırlı yüzölçümüne rağmen yüksek nüfus yoğunluğuna sahip olduğunu ve kentleşme sürecinin hızlı bir şekilde devam ettiğini göstermektedir.

2.2 İş Gücü ve İstihdam Verileri

2.2.1 TÜİK İşsizlik, İstihdam, İş Gücüne Katılım Oranı Verileri

Tablo 14. İl Düzeyinde İşsizlik Oranı

Yıl	Güven Aralığı	Eşik Değerler	Türkiye	Gaziantep
2022	Oran		10.4	8.5
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	10.2	7
		Üst Sınır	10.6	10.1
2023	Oran		9.4	9.6
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	9.2	8.3
		Üst Sınır	9.6	10.8

2022 ve 2023 yıllarında Gaziantep'teki işsizlik oranlarını Türkiye geneli ile karşılaştırmalı olarak incelendiğinde (Tablo 14), 2022 yılında Gaziantep'te işsizlik oranı %8,5 ile Türkiye ortalaması olan %10,4'ün altında kalmıştır. Ancak 2023 yılında Gaziantep'te işsizlik oranı %9,6'ya yükselirken, Türkiye genelinde bu oran %9,4'e gerilemiştir. %95 güven aralığı incelendiğinde, Gaziantep'te işsizlik oranının 2022'de %7 ile %10,1 arasında değiştiği, 2023 yılında ise %8,3 ile %10,8 aralığında hesaplandığı görülmektedir. Bu veriler, ilin işsizlik oranının Türkiye ortalamasına yakın seyrettiğini ancak 2023 yılında iş gücü piyasasında dalgalanmalar yaşandığını göstermektedir.

Tablo 15 İl Düzeyinde İstihdam Oranı

Yıl	Güven Aralığı	Eşik Değerler	Türkiye	Gaziantep
2022	Oran		47.5	44.9
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	47.3	42.9
		Üst Sınır	47.8	46.8
2023	Oran		48.3	44.4
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	48	42.6
		Üst Sınır	48.6	46.3

2022 ve 2023 yıllarında Türkiye ve Gaziantep için istihdam oranlarını ve %95 güven aralıklarını göstermektedir (Tablo 15). Veriler, Gaziantep'te istihdam oranının Türkiye ortalamasının altında seyrettiğini ve 2023 yılında hafif bir düşüş yaşandığını ortaya koymaktadır. 2022 yılında Türkiye genelinde istihdam oranı %47,5 olarak gerçekleşirken, Gaziantep'te bu oran %44,9 seviyesinde kaydedilmiştir.

2023 yılı itibarıyla Türkiye'de istihdam oranı %48,3'e yükselirken, Gaziantep'te %44,4 seviyesine gerilemiştir. Bu durum, Gaziantep'te iş gücü piyasasının istihdam yaratma kapasitesinin sınırlı kaldığını ve ekonomik koşulların istihdam oranlarında dalgalanmalara yol açtığını göstermektedir.

Tablo 16. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı

Yıl	Güven Aralığı	Eşik Değerler	Türkiye	Gaziantep
2022	Oran		53.1	49.1
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	52.8	47.4
		Üst Sınır	53.3	50.8
2023	Oran		53.3	49.1
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	53.1	47.4
		Üst Sınır	53.5	50.9

Gaziantep, iş gücüne katılım oranı açısından Türkiye ortalamasının altında seyretilmektedir. 2022 yılında Türkiye'de iş gücüne katılım oranı %53,1 olarak gerçekleşirken, Gaziantep'te bu oran %49,1 seviyesinde kaydedilmiştir (Tablo 16). 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde iş gücüne katılım oranı %53,3'e yükselirken, Gaziantep'te aynı seviyede kalmıştır. Bu durum, Gaziantep'te iş gücüne katılımın durağan bir seyir izlediğini ve ekonomik veya sosyal faktörlerin iş gücü piyasasına giriş üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir.

2.2.2 İŞKUR İş Gücü Piyasası Verileri (Açık İş Kayıtları, İşsiz İstatistikleri, İş Gücü Araştırmaları)

Tablo 17. Açık İşler ve İşe Yerleştirmeler

İş Durumu	Açık İşler	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Açık İş	Kamu		89	30.190
	Özel		62.843	2.646.816
	Toplam		62.932	2.677.006
İşe Yerleştirme	Kamu	Erkek	14	11.581
		Kadın	0	4.935
		Toplam	14	16.516
	Özel	Erkek	15.657	761.307
		Kadın	3.429	459.203
		Toplam	19.086	1.220.510
	Toplam	Erkek	15.671	772.888
		Kadın	3.429	464.138
		Toplam	19.100	1.237.026

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde kamu ve özel sektördeki açık iş pozisyonlarını ve işe yerleştirme sayılarına (Tablo 17) göre, Gaziantep'te toplam açık iş sayısı 62.932 olup, bunun büyük çoğunluğu özel sektörde yer almaktadır. Kamu sektöründeki açık iş sayısı ise yalnızca 89 olarak kaydedilmiştir. Bu durum, Gaziantep'te istihdamın büyük ölçüde özel sektör tarafından sağlandığını göstermektedir.

İşe yerleştirme verileri incelendiğinde, Gaziantep'te toplam 19.100 kişinin istihdam edildiği görülmektedir. Bu kişilerin büyük çoğunluğu özel sektörde işe yerleştirilmiş olup, kamu sektöründe istihdam edilen kişi sayısı oldukça sınırlıdır. Cinsiyet bazında bakıldığında, erkeklerin işe yerleştirilme oranının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 18. Yaş Gruplarına ve İllere Göre Yerleştirmeler

Yaş	Cinsiyet	Gaziantep	Toplam
15- 24	Erkek	4.939	268.499
	Kadın	1.223	189.225
	Toplam	6.162	457.724
25 -29	Erkek	3.183	149.511
	Kadın	681	81.088
	Toplam	3.864	230.599
30- 34	Erkek	2.306	93.457
	Kadın	530	49.210
	Toplam	2.836	142.667
35-39	Erkek	1.858	74.114
	Kadın	499	47.472
	Toplam	2.357	121.586
40- 44	Erkek	1.513	69.395
	Kadın	342	45.752
	Toplam	1.855	115.147
45-49	Erkek	1.132	59.465
	Kadın	126	30.307
	Toplam	1.258	89.772
50-54	Erkek	587	36.786
	Kadın	20	14.149
	Toplam	607	50.935
55-59	Erkek	120	14.998
	Kadın	6	5.047
	Toplam	126	20.045
60-64	Erkek	29	5.174
	Kadın	1	1.435
	Toplam	30	6.609
65+	Erkek	4	1.489
	Kadın	1	453
	Toplam	5	1.942
Toplam	Erkek	15.671	772.888
	Kadın	3.429	464.138
	Toplam	19.100	1.237.026

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde yaş gruplarına ve cinsiyete göre İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilen kişi sayılarına (Tablo 18) göre, Gaziantep'te toplam 19.100 kişi işe yerleştirilmiş olup, bunların 15.671'i erkek, 3.429'u ise kadındır. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, en fazla işe yerleştirme 15-24 yaş aralığında gerçekleşmiştir. Bu yaş grubunda toplam 6.162 kişi istihdam edilmiştir, bu da gençlerin iş gücüne katılımında İŞKUR'un önemli bir rol oynadığını göstermektedir. İleri yaş gruplarında ise işe yerleştirme sayılarında kademeli bir düşüş görülmektedir. 25-29 yaş grubunda 3.864 kişi, 30-34 yaş grubunda ise 2.836 kişi istihdam edilmiştir. 50 yaş ve üzeri bireylerde işe yerleşme oranlarının oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Kadın istihdamı her yaş grubunda erkeklere kıyasla daha düşük olup, özellikle 45 yaş ve üzerindeki kadınların iş gücü piyasasında daha fazla zorluk yaşadığı görülmektedir.

Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına ve İllere Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	9	667
	Kadın	0	174
	Toplam	9	841
Okuryazar Olanlar	Erkek	131	12.387
	Kadın	37	6.002
	Toplam	168	18.389
İlköğretim	Erkek	7.599	307.813
	Kadın	895	147.342
	Toplam	8.494	455.155
Ortaöğretim	Erkek	6.169	326.857
	Kadın	1.727	183.932
	Toplam	7.896	510.789
Önlisans	Erkek	1.077	62.086
	Kadın	475	65.746
	Toplam	1.552	127.832
Lisans	Erkek	667	60.938
	Kadın	284	58.836
	Toplam	951	119.774
Yüksek Lisans	Erkek	17	2.046
	Kadın	10	2.016
	Toplam	27	4.062

Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına ve İllere Göre Dağılımı (Devamı)

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Doktora	Erkek	2	94
	Kadın	1	90
	Toplam	3	184
Toplam	Erkek	15.671	772.888
	Kadın	3.429	464.138
	Toplam	19.100	1.237.026

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilen kişilerin eğitim düzeyine göre dağılımına (Tablo 19) göre, Gaziantep'te işe yerleştirme oranları en çok ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarında yoğunlaşmıştır.

İlköğretim mezunları 8.494 kişiyle en büyük istihdam edilen grubu oluştururken, ortaöğretim mezunları ise 7.896 kişiyle ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireylerin iş gücü piyasasında daha fazla yer bulduğunu göstermektedir.

Önlisans ve lisans mezunlarının toplam istihdamı görece düşük kalmış, yüksek lisans ve doktora mezunları ise oldukça sınırlı sayıda işe yerleştirilmiştir. Yüksek lisans mezunlarından yalnızca 27, doktora mezunlarından ise sadece 3 kişi istihdam edilmiştir. Bu veriler, eğitim düzeyi arttıkça İŞKUR aracılığıyla işe yerleşmenin azaldığını, yükseköğrenim mezunlarının daha farklı istihdam kanallarına yöneldiğini göstermektedir.

Tablo 20. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grupları	Gaziantep	Türkiye
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	7.149	249.265
Hizmet ve Satış Elemanları	10.680	431.768
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	23.804	957.763
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	256	22.411
Profesyonel Meslek Mensupları	3.435	167.044
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	6.921	205.836
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	19	709
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	4.488	165.596
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	5.702	196.233
Yöneticiler	562	23.826
Toplam	63.016	2.420.451

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin meslek gruplarına göre dağılımını gösteren veriler, işsizliğin en çok nitelik gerektirmeyen meslek gruplarında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır (Tablo 20). Veriler, Gaziantep'te en fazla kayıtlı işsizin 23.804 kişiyle **"Nitelik Gerektirmeyen Meslekler"** kategorisinde yer aldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, düşük vasıflı iş gücünün istihdam edilme konusunda zorluk yaşadığını ve vasıfsız iş gücüne olan talebin sınırlı kaldığını göstermektedir.

Hizmet ve satış elemanları (10.680 kişi) ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar (7.149 kişi) işsizler arasında büyük grupları oluştururken, sanayi sektöründe yer alan **"Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar"** (5.702 kişi) ve **"Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar"** (6.921 kişi) da işsizliğin yoğun olduğu alanlar arasındadır. Profesyonel meslek mensupları (3.435 kişi) ve teknisyen-teknikerler (4.488 kişi) gruplarında da işsizlik görülmektedir. Bu veriler, Gaziantep'te iş gücü ile sektör ihtiyaçları arasındaki uyumsuzluğu ve mesleki eğitimin iş piyasasına daha uyumlu hale getirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler

Yaş	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
15 - 24	Erkek	9.217	257.307
	Kadın	6.700	228.122
	Toplam	15.917	485.429
25 -29	Erkek	8.009	245.394
	Kadın	5.759	251.120
	Toplam	13.768	496.514
30 - 34	Erkek	5.652	192.957
	Kadın	3.712	207.888
	Toplam	9.364	400.845
35-39	Erkek	4.709	163.319
	Kadın	3.296	186.245
	Toplam	8.005	349.564
40 - 44	Erkek	3.872	136.011
	Kadın	2.512	151.300
	Toplam	6.384	287.311
45-49	Erkek	2.773	92.109
	Kadın	1.738	101.076
	Toplam	4.511	193.185

Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler (Devamı)

Yaş	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
50-54	Erkek	1.929	63.796
	Kadın	910	60.281
	Toplam	2.839	124.077
55-59	Erkek	1.048	29.772
	Kadın	349	25.258
	Toplam	1.397	55.030
60-64	Erkek	480	13.047
	Kadın	110	8.059
	Toplam	590	21.106
65+	Erkek	200	4.460
	Kadın	41	2.930
	Toplam	241	7.390
Toplam/Total	Erkek	37.889	1.198.172
	Kadın	25.127	1.222.279
	Toplam	63.016	2.420.451

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin yaş gruplarına ve cinsiyete göre dağılımını gösteren veriler, işsizliğin en çok 25-29 yaş aralığında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır (Tablo 21). Kadınların işsizlik oranları erkeklere kıyasla daha yüksek olup, yaş ilerledikçe işsiz sayısında kademeli bir azalma gözlemlenmektedir. Bu durum, gençlerin istihdama kazandırılması için özel politikalara ihtiyaç duyulduğunu ve kadınların iş gücüne katılımını artıracak önlemlerin önemini vurgulamaktadır.

Gaziantep'te toplam 63.016 kayıtlı işsiz bulunurken, bunların 37.889'u erkek, 25.127'si ise kadındır. En yüksek işsizlik oranı 25-29 yaş aralığında olup, bu yaş grubunda toplam 13.768 kişi işsizdir. 15-24 yaş grubunda ise toplam 15.917 kişi işsiz olup, genç işsizliğin ciddi bir sorun olarak öne çıktığı görülmektedir. Yaş ilerledikçe işsizlik oranı düşüş gösterirken, 30-34 yaş grubunda 9.364, 35-39 yaş grubunda 8.005 kişi işsizdir. 50 yaş ve üzerindeki işsiz sayısı daha düşük görünse de, bu durum iş gücünden çekilme ve emeklilik süreçleriyle doğrudan ilişkili olabilir. Özellikle 60 yaş ve üzeri grupta işsizlik oldukça sınırlı seviyelere inmektedir.

Cinsiyet bazında incelendiğinde, kadın işsizliğinin özellikle 25-39 yaş aralığında erkeklere kıyasla belirgin şekilde yüksek olduğu ve bu durumun kadınların istihdama girişte ve iş gücü sürekliliğinde karşılaştıkları zorluklarla bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablo 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	287	7.971
	Kadın	309	15.619
	Toplam	596	23.590
Okuryazar Olanlar	Erkek	629	23.732
	Kadın	512	33.297
	Toplam	1.141	57.029
İlköğretim	Erkek	19.758	465.555
	Kadın	7.881	388.427
	Toplam	27.639	853.982
Ortaöğretim	Erkek	11.757	470.158
	Kadın	8.487	406.134
	Toplam	20.244	876.292
Ön lisans	Erkek	2.597	104.149
	Kadın	4.682	191.638
	Toplam	7.279	295.787
Lisans	Erkek	2.744	120.459
	Kadın	3.137	178.882
	Toplam	5.881	299.341
Yüksek Lisans	Erkek	110	5.825
	Kadın	111	7.957
	Toplam	221	13.782
Doktora	Erkek	7	323
	Kadın	8	325
	Toplam	15	648
Toplam	Erkek	37.889	1.198.172
	Kadın	25.127	1.222.279
	Toplam	63.016	2.420.451

Gaziantep ve Türkiye genelinde İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin eğitim seviyelerine göre dağılımı (Tablo 22), işsizlerin büyük kısmının ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarından oluştuğunu ve bu grupların iş bulmada daha fazla zorluk yaşadığını ortaya koymaktadır. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenirken, Gaziantep'te işsizlerin %44'ü ilköğretim, %32'si ise ortaöğretim mezunlarından oluşmaktadır. Bu durum, düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireylerin iş gücü piyasasında daha büyük engellerle karşılaştığını göstermektedir.

Ön lisans ve lisans mezunları toplamda 13.160 kişi ile işsizler arasında önemli bir paya sahiptir. Özellikle kadınlar arasında yükseköğretim mezunlarının işsizlik oranlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Yüksek lisans ve doktora mezunlarının işsizlik oranı oldukça düşük olup, bu da eğitim seviyesi arttıkça iş bulma olasılığının yükseldiğini göstermektedir.

Tablo 23. Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananlara İlişkin İşe Yerleştirmeler

Dezavantajlı Gruplar	İşe Yerleştirme	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Engelliler	Kamu	Erkek	0	451
		Kadın	0	104
		Toplam	0	555
	Özel	Erkek	499	27.501
		Kadın	23	7.121
		Toplam	522	34.622
	Toplam	Erkek	499	27.952
		Kadın	23	7.225
		Toplam	522	35.177
Eski Hükümlü / Terörle Mücadelede Yaralanan	Kamu	Erkek	0	165
		Kadın	0	3
		Toplam	0	168

Gaziantep ve Türkiye genelinde engelli bireylerin, eski hükümlülerin ve terörle mücadelede yaralanan bireylerin kamu ve özel sektörde işe yerleştirilme durumu (Tablo 23), özel sektörün engelli istihdamında kamuya kıyasla daha fazla paya sahip olduğunu ve kadın engelli bireylerin istihdam oranlarının oldukça düşük kaldığını ortaya koymaktadır.

Gaziantep'te toplam 522 engelli birey işe yerleştirilmiş olup, bunların büyük çoğunluğu özel sektörde istihdam edilmiştir. Ancak, kamu sektöründe engelli bireylerin işe yerleştirilmemesi dikkat çekmektedir.

Eski hükümlülerin ve terörle mücadelede yaralanan bireylerin istihdamı ise oldukça sınırlıdır. Türkiye genelinde toplam 168 kişi bu kapsamda işe yerleştirilirken, Gaziantep'te herhangi bir yerleştirme yapılmamıştır. Engelli bireylerin istihdamında özel sektörün ön planda olması, kamunun bu konuda daha fazla teşvik ve kota uygulamalarına yönelmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 24. Engellilere İlişkin Sayısal Veriler

Engellilere İlişkin Durumu	Hizmetler	Gaziantep	Türkiye
Engelli İstihdam Etmek Zorunda Olan İşyeri Sayısı	Kamu	16	1,433
	Özel	401	21,501
	Toplam	417	22,934
Halen Çalışan Engelli Sayısı	Kamu	209	22,449
	Özel	2,950	121,729
	Toplam	3,159	144,178
Açık Kontenjan Sayısı	Kamu	82	3,532
	Özel	598	21,370
	Toplam	680	24,902
Kontenjan Fazlası Olarak Çalışan Engelli Sayısı	Kamu	20	3,453
	Özel	193	10,407
	Toplam	213	13,860

Gaziantep ve Türkiye genelinde engelli istihdamına ilişkin işyeri sayıları, çalışan engelli bireyler, açık kontenjanlar ve kontenjan fazlası çalışan engellilerin dağılımı (Tablo 24), engelli istihdamının büyük ölçüde özel sektör tarafından sağlandığını ancak doldurulmamış birçok açık kontenjan bulunduğunu ortaya koymaktadır. Gaziantep'te engelli istihdam etmek zorunda olan 417 işyeri bulunmakta olup, bunların büyük çoğunluğu özel sektöre aittir. Çalışan engelli sayısı ise toplamda 3,159 kişi olup, bunların yalnızca 209'u kamu sektöründe istihdam edilmektedir.

Gaziantep'te açık kontenjan sayısı 680 olarak belirlenmiş olup, bu durum engelli bireylerin iş gücü piyasasına daha fazla dahil edilmesi gerektiğini göstermektedir. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim görülmekte ve toplam 24,902 kontenjanın hala doldurulmadığı dikkat çekmektedir. Öte yandan, bazı işyerlerinde yasal zorunlulukların ötesinde engelli istihdamına destek verildiği ve Gaziantep'te 213 kişinin kontenjan fazlası olarak çalıştırıldığı görülmektedir. Bu durum, engelli bireylerin istihdama katılımının artırılması için teşviklerin artırılması ve işverenlerin daha fazla desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 25. İŞKUR Tarafından Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler

İstihdam hareketleri	Hizmetler	Gaziantep	Türkiye
İşe Yerleştirme	Kamu	0	4,935
	Özel	3,429	459,203
	Toplam	3,429	464,138
Akif İş Gücü Piyasası Politikaları	Mesleki Eğitim	0	607
	İşbaşı Eğitim	415	26,761
	Toplam	415	27,368
Bireysel Görüşme	Görüşme Sayısı	20,765	1,132,034

Gaziantep ve Türkiye genelinde İŞKUR tarafından kadınlara yönelik sunulan hizmetler (Tablo 25), kadınların iş gücüne katılımını desteklemek amacıyla gerçekleştirilen işe yerleştirme, mesleki eğitim ve bireysel danışmanlık hizmetlerini içermektedir. 2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te 3,429 kadın İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiş olup, tamamı özel sektörde istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde ise toplam 464,138 kadın işe yerleştirilmiş ve büyük çoğunluğu özel sektör tarafından istihdam edilmiştir.

Kadınlara yönelik aktif iş gücü piyasası politikaları kapsamında Gaziantep'te mesleki eğitim programına katılım sağlanmazken, 415 kadın işbaşı eğitim programlarından yararlanmıştır. Türkiye genelinde ise 27,368 kadın bu programlardan faydalanmıştır.

Ayrıca, bireysel iş danışmanlığı hizmetleri kapsamında Gaziantep'te 20,765 kadın bireysel görüşmelere katılmıştır. Kadınların iş gücü piyasasına entegrasyonunu artırmak için rehberlik hizmetlerinin yanı sıra mesleki eğitim programlarının daha yaygın hale getirilmesi önem taşımaktadır.

Tablo 26. İŞKUR'un Sosyal Yardım Alanlara Yönelik Sunulan Hizmetler

İstihdam Hareketleri	Cinsiyet/Eğitim	Gaziantep	Türkiye
İşe Yerleştirme	Erkek	321	10,923
	Kadın	144	5,902
	Toplam	465	16,825
Akif İş Gücü Piyasası Programları	Mesleki Eğitim	0	181
	İşbaşı Eğitim	64	2,156
	Toplam	64	2,337

Gaziantep ve Türkiye genelinde İŞKUR tarafından sosyal yardım alan bireylere yönelik sunulan istihdam ve eğitim hizmetleri (Tablo 26), sosyal yardım alan bireylerin iş gücü piyasasına entegrasyonunda erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla yer bulduğunu ortaya koymaktadır. 2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te 465 kişi işe yerleştirilmiş olup, bunların 321'i erkek, 144'ü ise kadındır. Türkiye genelinde ise toplam 16,825 kişi istihdama kazandırılmıştır. Bu durum, sosyal yardım alan kadınların iş gücüne katılımının daha sınırlı olduğunu göstermektedir.

Sosyal yardım alan bireylerin iş gücüne kazandırılmasını destekleyen aktif iş gücü piyasası programlarına katılım oldukça düşük seviyededir. Gaziantep'te yalnızca 64 kişi işbaşı eğitim programlarına katılmış olup, mesleki eğitim programlarından yararlanan kişi bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise 2,337 kişi bu programlardan faydalanmıştır.

Tablo 27. İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri

Faaliyetler	Ödenek	Gaziantep	Türkiye
İşsizlik Ödeneği Başvurusu		50,701	1,614,184
İşsizlik Ödeneği Hakeden Sayısı	İşsizlik Ödeneği Kesilen	8,765	247,973
	İşsizlik Ödeneği Biten	3,579	184,034
	Ödemesi Devam Eden	8,049	302,839

Gaziantep ve Türkiye genelinde işsizlik sigortası başvuruları ve işsizlik ödeneği alan bireylere ilişkin verilere göre, 2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te toplam 50,701 kişi işsizlik ödeneği başvurusunda bulunmuş olup, Türkiye genelinde bu sayı 1,614,184 olarak kaydedilmiştir. Ancak, işsizlik ödeneği almaya hak kazanan kişi sayısı daha düşük olup, Gaziantep'te 8,765 kişi, Türkiye genelinde ise 247,973 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır (Tablo 27).

İşsizlik ödeneği süreci incelendiğinde, Gaziantep'te 8,049 kişinin ödemesi devam ederken, 3,579 kişinin ödeneği sona ermiştir. Türkiye genelinde ise bu rakamlar sırasıyla 302,839 ve 184,034'tür. Bu veriler, işsizlik ödeneği başvuru sayılarının yüksek olmasına rağmen, belirli kriterleri sağlayamayan birçok kişinin bu destekten yararlanamadığını göstermektedir. İş gücü piyasasının güçlendirilmesi ve işsizlik sürecinin kısaltılması için istihdama yönelik destekleyici politikaların artırılması önem taşımaktadır.

Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hakedenler

Yaş Aralıkları	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
15-24	Erkek	1,281	32,249
	Kadın	486	22,647
	Toplam	1,767	54,896
25-29	Erkek	3,133	79,901
	Kadın	1,166	62,404
	Toplam	4,299	142,305
30-34	Erkek	3,054	91,156
	Kadın	994	56,978
	Toplam	4,048	148,134
35-39	Erkek	3,001	89,522
	Kadın	911	50,113
	Toplam	3,912	139,635
40-44	Erkek	2,428	78,183
	Kadın	847	47,259
	Toplam	3,275	125,442
45-49	Erkek	1,132	37,126
	Kadın	605	32,460
	Toplam	1,737	69,586
50-54	Erkek	578	17,185
	Kadın	269	18,480
	Toplam	847	35,665
55-59	Erkek	281	7,371
	Kadın	127	7,937
	Toplam	408	15,308
60-64	Erkek	60	1,489
	Kadın	21	1,617
	Toplam	81	3,106
65+	Erkek	16	370
	Kadın	3	399
	Toplam	19	769
Toplam	Erkek	14,964	434,552
	Kadın	5,429	300,294
	Toplam	20,393	734,846

Gaziantep ve Türkiye genelinde işsizlik ödeneği hak eden bireylerin yaş gruplarına ve cinsiyetlerine göre dağılımına (Tablo 28) göre, 2023 yılında Gaziantep'te toplam 20,393 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Türkiye genelinde bu sayı 734,846'dır. İşsizlik ödeneği hak edenler yaş gruplarına göre incelendiğinde, 25-34 yaş aralığının en yüksek paya sahip olduğu görülmektedir. Bu yaş grubundaki bireyler, Gaziantep'te toplam 8,347 kişi ile en fazla iş kaybı yaşayan kesimi oluşturmuştur.

Yaş ilerledikçe işsizlik ödeneği hak eden bireylerin sayısı belirgin şekilde düşmektedir. 50 yaş ve üzerindeki bireylerde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı oldukça azalmış olup, 65 yaş ve üzeri grupta yalnızca 19 kişi işsizlik ödeneği alabilmiştir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla işsizlik ödeneği aldığı görülmektedir. Kadınların toplam hak sahipleri içindeki payı %27 civarında olup, bu durum kadınların iş gücü piyasasına katılım ve istihdam sürekliliğinde yaşadığı zorlukları ortaya koymaktadır.

Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Okuryazar Olmayan	Erkek	110	3,390
	Kadın	78	3,476
	Toplam	188	6,866
Okuryazar	Erkek	259	9,005
	Kadın	150	7,417
	Toplam	409	16,422
İlköğretim	Erkek	8,565	183,297
	Kadın	1,870	99,356
	Toplam	10,435	282,653
Ortaöğretim	Erkek	3,922	147,556
	Kadın	1,482	83,452
	Toplam	5,404	231,008
Ön Lisans	Erkek	862	33,978
	Kadın	862	43,329
	Toplam	1,724	77,307
Lisans	Erkek	1,162	53,554
	Kadın	934	59,102
	Toplam	2,096	112,656

Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler (Devamı)

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Yüksek Lisans	Erkek	81	3,629
	Kadın	51	4,043
	Toplam	132	7,672
Doktora	Erkek	3	143
	Kadın	2	119
	Toplam	5	262
Toplam	Erkek	14,964	434,552
	Kadın	5,429	300,294
	Toplam	20,393	734,846

Gaziantep ve Türkiye genelinde işsizlik ödeneği hak eden bireylerin öğrenim düzeylerine göre dağılım verilerine göre, işsizlik ödeneği hak edenlerin büyük çoğunluğunu ilköğretim ve ortaöğretim mezunları oluşturmaktadır. Gaziantep'te işsizlik ödeneği almaya hak kazanan toplam 20,393 kişinin 10,435'i ilköğretim, 5,404'ü ise ortaöğretim mezunudur. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, işsizlik sigortasından en fazla düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireyler faydalanmaktadır (Tablo 29).

Eğitim seviyesi arttıkça işsizlik ödeneği hak eden bireylerin sayısının azaldığı görülmektedir. Ön lisans mezunlarının 1,724, lisans mezunlarının ise 2,096 kişi olduğu tespit edilmiştir. Yüksek lisans ve doktora seviyesinde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı oldukça düşüktür; Gaziantep'te yalnızca 132 yüksek lisans ve 5 doktora mezunu bu destekten yararlanabilmiştir.

Tablo 30. İl Bazında Eğitim ve Program Türlerine Göre Aktif İş Gücü Piyasası Programları

İller\ Öğrenim Durumları	Engelli Kursu			MEK			İşbaşı Eğitim Programı (İEP)			Genel Toplam		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Türkiye	84	50	134	963	557	1,520	22,056	26,761	48,817	23,103	27,368	50,471
Okuryazar Olmayan	3	0	3	0	0	0	33	17	50	36	17	53
Okuryazar	1	6	7	1	6	7	636	796	1,432	638	808	1,446
İlköğretim	26	13	39	120	114	234	6,237	8,943	15,180	6,383	9,070	15,453
Ortaöğretim	49	27	76	171	149	320	10,526	10,356	20,882	10,746	10,532	21,278
Ön lisans	3	2	5	322	106	428	2,419	3,908	6,327	2,744	4,016	6,760
Lisans	2	2	4	337	176	513	2,161	2,683	4,844	2,500	2,861	5,361
Yüksek Lisans	0	0	0	12	6	18	43	58	101	55	64	119
Doktora	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1
Gaziantep	0	0	0	0	0	0	1,011	415	1,426	1,011	415	1,426
Okuryazar Olmayan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okuryazar	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1	1	2
İlköğretim	0	0	0	0	0	0	369	109	478	369	109	478
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	0	0	0	0	0	0	520	191	711	520	191	711
Önlisans	0	0	0	0	0	0	85	84	169	85	84	169
Lisans	0	0	0	0	0	0	36	30	66	36	30	66
Yüksek Lisans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Doktora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Gaziantep ve Türkiye genelinde aktif iş gücü piyasası programlarına katılımı öğrenim düzeyine göre (Tablo 30), Gaziantep'te bu programlardan yararlanan kişi sayısı oldukça sınırlı olup, toplamda yalnızca 1.426 kişi katılım sağlamıştır. Türkiye genelinde ise bu sayı 50.471 olarak hesaplanmıştır. Engelli kurslarına katılım açısından Gaziantep'te herhangi bir kurs düzenlenmezken, Türkiye genelinde 134 kişi bu programlardan yararlanmıştır. Bu durum, engelli bireylerin istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik eğitimlere erişimin yetersiz olduğunu göstermektedir.

İşbaşı eğitim programlarına (İEP) katılım Gaziantep'te 1.426 kişi ile sınırlı kalmış, katılımcıların büyük çoğunluğu ortaöğretim (711 kişi) ve ilköğretim (478 kişi) mezunlarından oluşmuştur. Lisans ve ön lisans mezunlarının katılımı oldukça düşüktür. Bu durum,

yükseköğrenim mezunlarının doğrudan iş gücü piyasasına girmeyi tercih ettiğini veya işbaşı eğitim programlarına erişim konusunda sınırlamalar yaşadığını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde,

Tablo 31. İŞKUR İş Danışmanlığı, Meslek Danışmanlığı, İşyeri Ziyareti, Okul Ziyareti, Grup Görüşme Mevcudu ve İş Kulübü Faaliyetleri

Görüşme ve Katılımcı Sayıları	Faaliyetler	Gaziantep	Türkiye
Bireysel Görüşme Sayısı	İş Danışmanlığı	70,029	2,721,841
	Meslek Danışmanlığı	2,297	44,143
	İşyeri Ziyareti	14,033	695,536
	Okul Ziyareti	76	9,185
İş Kulübü Katılımcı Sayısı	Grup Görüşme Mevcudu	13,863	897,525
	Erkek	121	18,708
	Kadın	381	32,917
	Toplam	502	51,625

Gaziantep ve Türkiye genelinde iş danışmanlığı, meslek danışmanlığı, işyeri ve okul ziyaretleri, grup görüşmeleri ve iş kulübü faaliyetlerine ilişkin verilere göre (Tablo 31), Gaziantep'te bireysel iş danışmanlığı hizmetlerinden 70.029 kişi faydalanmış olup, bu sayı Türkiye genelinde 2.721.841 olarak kaydedilmiştir. Meslek danışmanlığı hizmetlerine katılım ise oldukça sınırlı kalmış ve Gaziantep'te sadece 2.297 bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. İşverenlerle doğrudan temas sağlamak amacıyla gerçekleştirilen işyeri ziyaretleri sayısı 14.033 olup, okul ziyaretleri ise yalnızca 76 ile düşük seviyede kalmıştır.

İş kulübü faaliyetlerine katılım açısından Gaziantep'te toplam 502 kişi yer almış, bunların 381'i kadın, 121'i ise erkektir. Kadınların bu etkinliklere erkeklerden daha fazla katılım sağlaması, kadın istihdamına yönelik rehberlik hizmetlerinin önemini vurgulamaktadır.

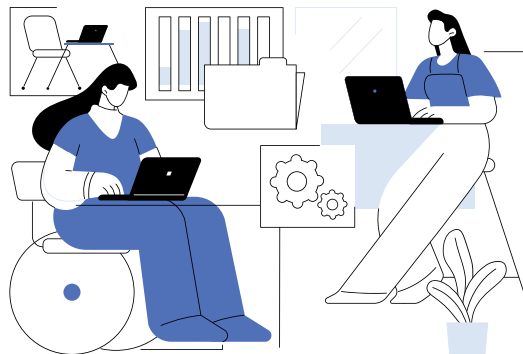
Gaziantep ve Türkiye genelinde işsizlik ödeneği hak eden bireylerin öğrenim düzeylerine göre dağılım verilerine göre, işsizlik ödeneği hak edenlerin büyük çoğunluğunu ilköğretim ve ortaöğretim mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 32. Engelli, Genç, Kadın ve Yüksek Öğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme

Bireysel Görüşme	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Toplam Görüşme Sayısı	Erkek	51,561	1,633,950
	Kadın	20,765	1,132,034
	Toplam	72,326	2,765,984
Genç (15-24)	Erkek	14,881	394,701
	Kadın	7,174	272,298
	Toplam	22,055	666,999
Engelli	Erkek	6,059	213,143
	Kadın	772	55,286
	Toplam	6,831	268,429
Yüksek Öğrenim	Erkek	4,653	216,101
	Kadın	5,054	241,861
	Toplam	9,707	457,962

Gaziantep'te toplam 72.326 bireysel görüşme gerçekleştirilmiş olup, bunların 51.561'i erkeklerle, 20.765'i ise kadınlarla yapılmıştır. Genç iş arayanlar (15-24 yaş) için yapılan bireysel görüşmelerin toplamı 22.055 olup, bu grubun istihdam sürecinde yoğun danışmanlık desteği aldığı görülmektedir (Tablo 32).

Engelli bireylerle gerçekleştirilen bireysel görüşmelerin toplamı 6.831 olup, erkek engelli bireylerin bu hizmetlerden kadınlara kıyasla daha fazla yararlandığı dikkat çekmektedir. Yükseköğrenim mezunları için gerçekleştirilen bireysel görüşmeler ise 9.707 kişi ile sınırlı kalmıştır.

Tablo 33. Öğrenim Düzeylerine Göre Bireysel Görüşmeler

Eğitim Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
Okuryazar Olmayan	Erkek	139	3,933
	Kadın	145	7,125
	Toplam	284	11,058
Okuryazar	Erkek	484	19,061
	Kadın	250	23,745
	Toplam	734	42,806
İlköğretim	Erkek	31,215	756,975
	Kadın	8,034	465,798
	Toplam	39,249	1,222,773
Ortaöğretim	Erkek	15,070	637,880
	Kadın	7,282	393,505
	Toplam	22,352	1,031,385
Ön Lisans	Erkek	2,486	107,403
	Kadın	3,363	130,588
	Toplam	5,849	237,991
Lisans	Erkek	2,096	103,958
	Kadın	1,643	106,611
	Toplam	3,739	210,569
Yüksek Lisans	Erkek	67	4,507
	Kadın	48	4,495
	Toplam	115	9,002
Doktora	Erkek	4	233
	Kadın	0	167
	Toplam	4	400
Toplam	Erkek	51,561	1,633,950
	Kadın	20,765	1,132,034
	Toplam	72,326	2,765,984

Gaziantep ve Türkiye genelinde bireysel iş danışmanlığı görüşmelerinin öğrenim düzeylerine göre dağılımı (Tablo 33), ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarının bireysel danışmanlık hizmetlerinden en fazla yararlandığını, eğitim seviyesi yükseldikçe bireysel görüşme sayısının azaldığını ortaya koymaktadır. Gaziantep'te toplam 72.326 bireysel görüşme gerçekleştirilmiş olup, bunların 39.249'u ilköğretim, 22.352'si ise ortaöğretim mezunlarıyla yapılmıştır.

Tablo 34. İŞKUR- İllere Göre Açık İş İlanları, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler

İstihdam Durumu	Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
	Toplam	62,932	2,677,006
İşe Yerleştirme	Erkek	15,671	772,888
	Kadın	3,429	464,138
	Toplam	19,100	1,237,026
Kayıtlı İşsizler	Erkek	37,889	1,198,172
	Kadın	25,127	1,222,279
	Toplam	63,016	2,420,451

Gaziantep ve Türkiye genelinde açık iş ilanları, işe yerleştirme sayıları ve kayıtlı işsizlerin dağılım verileri (Tablo 34), Gaziantep'te açık iş ilanlarının büyük kısmının özel sektörde olduğunu, işe yerleştirme oranlarının kayıtlı işsiz sayısına kıyasla düşük seyrettiğini ve kadın işsiz oranının erkeklere kıyasla daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. 2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te toplam 62.932 açık iş ilanı bulunurken, Türkiye genelinde bu sayı 2.677.006'dır. Bu durum, şehirde iş fırsatlarının mevcut olduğunu ancak iş arayan bireylerin bu pozisyonlara yerleşme sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaştığını göstermektedir.

İşe yerleştirme verilerine göre, Gaziantep'te toplam 19.100 kişi istihdama kazandırılmış olup, bunların 15.671'i erkek, 3.429'u ise kadındır. Kayıtlı işsizler açısından bakıldığında, şehirde toplam 63.016 kişi işsiz olarak kaydedilmiştir.

2.2.3 TÜİK İş ve Uluslararası Göç İstatistikleri

Tablo 35. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2023

Göç	Türkiye	Gaziantep
Toplam Nüfus	85,372,377	2,164,134
Aldığı Göç	3,450,953	65,524
Verdiği Göç	3,450,953	73,835
Net Göç	0	- 8,311
Net Göç Hızı	0	-3,8

Gaziantep ve Türkiye genelindeki göç hareketleri (Tablo 35), Gaziantep'in net göç veren bir şehir olduğunu ve göç hareketleri sonucunda nüfusunun azaldığını ortaya koymaktadır. 2023 yılı itibarıyla Gaziantep, toplam 65.524 kişi göç alırken, 73.835 kişi göç vermiştir. Bu doğrultuda net göç sayısı -8.311 olarak hesaplanmıştır. Net göç hızı % -3,8 olarak belirlenmiş olup, bu oran şehrin dışa göç eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 36. Göç Etme Nedenine Göre Gaziantep'in Aldığı Göç, 2023

Göç Nedenleri	Türkiye	Gaziantep
Toplam	3,450,953	65,524
Tayin / İş Değişikliği	320,142	6,035
İşe Başlamak /İş Bulmak	285,825	6,027
Eğitim	512,011	7,317
Medeni Durum Değişikliği / Ailevi Nedenler	152,046	2,773
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	518,016	7,072
Hane / Aile Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	601,481	8,287
Aile Yanına / Memlekete Geri Dönme	99,975	288
Sağlık / Bakım	19,450	78
Ev Alınması	95,570	1,086
Emeklilik	49,890	275
Doğal Afet / Acil Durum	499,363	22,172
Diğer	103,547	611
Bilinmeyen	193,637	3,503

Gaziantep ve Türkiye genelinde göç etme nedenlerine göre göç hareketleri (Tablo 36), Gaziantep'e göç edenlerin en büyük bölümünün doğal afet/acil durum (%33,8), hane/aile fertlerinden birine bağımlı göç (%12,6) ve eğitim (%11,1) nedeniyle taşındığını ortaya koymaktadır.

Özellikle 2023 yılında yaşanan büyük depremlerin etkisiyle, Gaziantep'e doğal afet ve acil durum nedeniyle göç edenlerin sayısı 22.172 olarak kaydedilmiştir. Bu durum, şehrin deprem sonrası iç göç hareketleri açısından önemli bir merkez haline geldiğini göstermektedir. Eğitim amacıyla gelen 7.317 kişi ise Gaziantep'in öğrenci nüfusu açısından cazip bir şehir olduğunu ortaya koymaktadır. İş bulma ve tayin nedeniyle göç edenlerin sayısı sırasıyla 6.027 ve 6.035 olarak belirlenmiştir. Bu rakamlar, Gaziantep'in ekonomik fırsatlar açısından belli bir çekim gücüne sahip olduğunu ancak göç edenlerin büyük kısmının zorunlu nedenlerle taşındığını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Gaziantep'in göç alma nedenleri büyük ölçüde afet kaynaklı zorunlu göçler ve aile bağlarına dayalı yer değiştirmelerden oluşmaktadır.

Tablo 37. Göç Etme Nedenine Göre Gaziantep'in Verdiği Göç, 2023

Göç Etme Nedenleri	Toplam	Gaziantep
Toplam	3.450 953	73.835
Tayin / İş Değişikliği	320.142	7.688
İşe Başlamak / İş Bulmak	285.825	5.628
Eğitim	512.011	12.748
Medeni Durum Değişikliği / Ailevi Nedenler	152.046	3.151
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	518.016	1.457
Hane / Aile Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	601.481	5.259
Aile Yanına / Memlekete Geri Dönme	99.975	652
Sağlık / Bakım	19.450	194
Ev Alınması	95.570	1.158
Emeklilik	49.890	665
Doğal Afet / Acil Durum	499.363	30.987
Diğer	103.547	3.117
Bilinmeyen	193 637	1 131

Gaziantep ve Türkiye genelinde göç etme nedenlerine göre göç hareketleri (Tablo 37), Gaziantep'ten en fazla göçün doğal afet/acil durum (%41,9), eğitim (%17,3) ve tayin/iş değişikliği (%10,4) nedeniyle gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. 2023 yılında Gaziantep'ten 73.835 kişi göç etmiş olup, en büyük göç nedeni 30.987 kişiyle doğal afetler olmuştur. Bu durum, şehirden ayrılan nüfusun büyük ölçüde 2023'te yaşanan deprem gibi afetler nedeniyle göç ettiğini göstermektedir. Eğitim nedeniyle ayrılan 12.748 kişi ise, özellikle genç nüfusun Gaziantep dışında eğitim fırsatlarını değerlendirdiğini göstermektedir. Tayin veya iş değişikliği nedeniyle göç edenlerin sayısı ise 7.688 olup, bu durum Gaziantep'in çalışan nüfus açısından hareketliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Gaziantep'in net göç kaybı (-8.311) olduğu görülmektedir.

Tablo 38. İllere ve Cinsiyete Göre Gaziantep'e Gelen ve Gaziantep'ten Giden Göç, 2023

Nüfus / Göç	Cinsiyet	Türkiye	Gaziantep
Toplam Nüfus		85.372.377	2.164.134
Gelen Göç	Toplam	316.456	3.116
	Erkek	171.395	1.748
	Kadın	145.061	1.368
Giden Göç	Toplam	714.579	7.870
	Erkek	394.186	4.770
	Kadın	320.393	3.100
Net Göç		- 398.123	- 4.754

2023 yılında Gaziantep'e toplam 3.116 kişi göç ederken, şehirden ayrılanların sayısı 7.870 olmuştur. Net göç kaybı -4.754 olarak hesaplanmış olup, bu durum Gaziantep'in göç yoluyla nüfus kaybettiğini göstermektedir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, şehre gelenlerin 1.748'i erkek, 1.368'i kadın iken, Gaziantep'ten ayrılanların 4.770'i erkek, 3.100'ü kadındır. Bu durum, göç eden nüfusun büyük ölçüde erkeklerden oluştuğunu ve iş gücü hareketliliğinin göç sürecinde önemli bir etken olduğunu göstermektedir (Tablo 38).

2.3 Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatı Verileri

2.3.1 SGK Verileri (Sigortalılık Türü ve Dağılımı, Sosyal Güvenlik Kapsamı)

Tablo 39. Sosyal Güvenlik Kapsamı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023

SGK Durumu		Gaziantep	Türkiye
Sosyal Güvenlik Kapsamı		2,129,686	34,250,646
Aktif Sigortalı	4/1-A	444,394	9,058,412
	4/1-B	76,829	1,341,932
	4/1-C	72,414	1,109,918
	Toplam	593,637	11,510,262
Gelir ve Aylık Alan	4/1-A	145,914	4,861,607
	4/1-B	50,746	871,024
	4/1-C	25,764	839,401
	Toplam	222,424	6,572,032
Bakmakla Yükümlü	4/1-A	496,804	6,615,826
	4/1-B	313,443	3,860,196
	4/1-C	174,872	2,480,636
	Toplam	985,119	12,956,658
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-A		1,087,112	20,535,845
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-B		441,018	6,073,152
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-C		273,050	4,429,955
Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Tescil Edilenler		328,506	3,211,694

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde sosyal güvenlik kapsamındaki nüfusun dağılım verileri (Tablo 39), Gaziantep'te toplam 2.129.686 kişinin sosyal güvenlik kapsamında olduğunu ve bu nüfusun önemli bir kısmının aktif sigortalı bireylerden oluştuğunu ortaya koymaktadır. Gaziantep'te aktif sigortalı sayısı 593.637 olup, bu bireylerin 444.394'ü özel sektör çalışanlarından (4/1-A), 76.829'u BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamında ve 72.414'ü kamu çalışanlarından (4/1-C) oluşmaktadır. Türkiye genelinde de benzer bir dağılım gözlemlenmektedir. Gelir ve aylık alan bireyler açısından incelendiğinde, Gaziantep'te toplam 222.424 kişi emekli maaşı veya sosyal yardım almaktadır.

Bakmakla yükümlü bireyler açısından bakıldığında, Gaziantep'te 985.119 kişinin sosyal güvenlik sistemine bağlı sigortalılar üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalandığı görülmektedir. Ayrıca, Genel Sağlık Sigortası (GSS) kapsamında 328.506 kişi tescil edilmiştir.

Tablo 40. Zorunlu Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023

Zorunlu Sigorta Durumu		Cinsiyet	Gaziantep	Türkiye
4/1-A Zorunlu Sigortalı		Erkek	297,476	5,260,477
		Kadın	85,480	2,864,073
		Toplam	382,956	8,124,550
4/1-B Zorunlu Sigortalı	Zorunlu (Tarım Hariç)	Erkek	52,000	900,069
		Kadın	10,777	265,494
		Toplam	62,777	1,165,563
	Muhtar	Erkek	406	3,335
		Kadın	10	222
		Toplam	416	3,557
	Tarım Zorunlu	Erkek	9,973	82,086
		Kadın	1,772	20,707
		Toplam	11,745	102,793
	4/1-B Zorunlu Sigortalı Toplam	Erkek	62,379	985,490
		Kadın	12,559	286,423
		Toplam	74,938	1,271,913
4/1-C Zorunlu Sigortalı		Erkek	43,491	632,128
		Kadın	28,923	477,592
		Toplam	72,414	1,109,720
Toplam Zorunlu Sigortalı Sayısı			530,308	10,506,183

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde zorunlu sigortalıların (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C) cinsiyet bazında dağılımını ortaya koyan veriler, kentteki istihdam yapısının önemli detaylarını gözler önüne sermektedir (Tablo 40). Gaziantep'te toplam 530.308 kişi zorunlu sigortalı olarak çalışmakta olup, en büyük grup özel sektör çalışanlarını kapsayan 4/1-A statüsündeki sigortalılardır. Bu kapsamda 382.956 kişi kayıtlı olup, bunların 297.476'sı erkek, 85.480'i ise kadındır. Özel sektör istihdamında erkeklerin baskın olduğu ve kadın istihdamının görece düşük kaldığı görülmektedir.

BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamında ise Gaziantep'te toplam 74.938 kişi sigortalıdır. Bu grupta bağımsız çalışan erkek sayısı 62.379, kadın sayısı ise 12.559 olarak kaydedilmiştir. Bu veriler, küçük işletme sahipleri ve bağımsız çalışanlar arasında erkeklerin daha yüksek oranda

kayıtlı olduğunu göstermektedir. Tarım sektöründe zorunlu sigortalı kadın sayısının oldukça düşük olması, kadınların tarımsal faaliyetlerde kayıt dışı çalışmaya daha yatkın olduğunu düşündürmektedir.

Kamu sektöründe (4/1-C) toplam 72.414 kişi sigortalı olup, bunların 43.491'i erkek, 28.923'ü ise kadındır. Kamu sektöründe kadın istihdamı özel sektöre kıyasla daha dengeli bir dağılım gösterse de erkeklerin sayıca üstün olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 41. 4/1-A Kapsamındaki İş Yerleri, Zorunlu Sigortalılar ile Prime Esas Ortalama Günlük Kazançların İl, Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023

4/1-A Kapsamı	Çalışma Durumu	Gaziantep	Türkiye
İş Yeri	Daimi	37,501	1,992,551
	Geçici	2,982	186,572
	Kamu	620	46,660
	Özel	39,863	2,132,463
	Toplam	40,483	2,179,123
Zorunlu Sigortalı	Daimi	316,597	14,064,318
	Geçici	66,359	2,342,102
	Kamu	47,881	1,936,402
	Özel	335,075	14,470,018
	Erkek	297,476	10,871,438
	Kadın	85,480	5,534,982
	Toplam	382,956	16,406,420
Ortalama Günlük Kazanç (TL)	Daimi	709.23	820.17
	Geçici	537.49	644.8
	Kamu	795.57	1,028.11
	Özel	666.31	764.15
	Erkek	697.05	835.75
	Kadın	636.66	723.47
	Toplam	683.73	797.99

2023 yılı itibarıyla Gaziantep'te iş yerleri, zorunlu sigortalılar ve prime esas ortalama günlük kazançların sektörel ve cinsiyet bazında dağılımını ortaya koyan veriler, ilin istihdam yapısına dair önemli ipuçları sunmaktadır (Tablo 41). Gaziantep'te toplam 40.483 iş yeri bulunmakta olup, bunların büyük bir kısmı özel sektöre aittir. Kamu sektöründeki iş yeri sayısı ise 620 ile oldukça sınırlıdır. Zorunlu sigortalılar açısından değerlendirildiğinde, Gaziantep'te toplam

382.956 kişi sigortalı olarak çalışmaktadır. Bu çalışanların 316.597'si daimi statüde, 66.359'u ise geçici statüde istihdam edilmektedir. Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, sigortalı çalışanların %78'i erkeklerden (297.476 kişi), %22'si ise kadınlardan (85.480 kişi) oluşmaktadır. Bu veriler, özel sektör başta olmak üzere istihdamda erkeklerin belirgin bir ağırlığa sahip olduğunu göstermektedir.

Prime esas ortalama günlük kazançlar açısından değerlendirildiğinde, Gaziantep'te kamu sektöründe çalışan bireylerin günlük ortalama kazancı 795,57 TL ile özel sektörde çalışanların (666,31 TL) üzerinde seyretmektedir. Cinsiyet bazında bakıldığında ise erkek çalışanların ortalama günlük kazancı 697,05 TL iken, kadın çalışanların ortalama kazancı 636,66 TL'dir. Bu fark, kadınların iş gücü piyasasında daha düşük ücretle çalıştığını ve cinsiyet bazlı ücret eşitsizliğinin devam ettiğini göstermektedir.

Tablo 42. Genel SGK Verileri, 2023

Gösterge	Şehir	2024.01	2024.02	2024.03	2024.04	2024.05	2024.06	2024.07	2024.08	2024.09	2024.10
Sigortalı, Aktif, Toplam (4a, 4b, 4c)	Gaziantep	586051	584890	585914	580319	589346	574034	562715	557676	58039	583599
Sigortalı, Aktif, Toplam (4a)	Gaziantep	436749	437073	431931	440828	425902	414160	409030	431443	433427	0
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b)	Gaziantep	76405	76113	75676	75825	75494	75847	75896	76713	7661	0
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b) (Tarım Hariç)	Gaziantep	65245	65373	65132	65330	65154	65516	65672	66201	66913	0
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b) (Tarım)	Gaziantep	11160	10740	10544	10495	10340	10358	10224	10512	10748	0
Sigortalı, Aktif, Toplam (4c)	Gaziantep	72897	72767	72728	72712	72693	72638	72681	72750	72243	72511
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4a)	Gaziantep	377979	379921	377750	372791	382202	370591	371256	368194	370978	370869
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b)	Gaziantep	74512	73711	74231	73810	73952	73640	74010	74034	74813	75759
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b) (Tarım ve Muhtar Hariç)	Gaziantep	62429	6429	63119	62875	63063	62907	63260	63419	63901	64621
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b) (Tarım)	Gaziantep	11160	10877	10740	10844	10495	10340	10358	10224	10512	10748
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4c)	Gaziantep	72897	72767	72728	72712	72693	72638	72681	72750	72243	72811
Sigortalı, Aktif, Tarım Sigortalısı (2925 S.K.) (4a)	Gaziantep	87	85	84	83	85	86	90	80	85	83
Sigortalı, Aktif, Çıracak (4a)	Gaziantep	17258	18042	17389	16849	16496	16036	12313	11877	19013	19796

Tablo 42. Genel SGK Verileri, 2023 (Devamı)

Gösterge	Şehir	2024.01	2024.02	2024.03	2024.04	2024.05	2024.06	2024.07	2024.08	2024.09	2024.10
Sigortalı, Aktif, Stajyer ve Kursiyerler (4a)	Gaziantep	39458	40111	39893	40267	40126	36777	28529	27191	39395	40698
Sigortalı, Aktif, Muhtar (4b)	Gaziantep	414	405	372	391	394	393	392	391	390	390
Sigortalı, Aktif, Diğer Sigortalılar (4a)	Gaziantep	1599	1563	1562	1533	1542	2020	1590	1616	1614	1610
Sigortalı, Aktif, Diğer Sigortalılar (4c)	Gaziantep	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b)	Gaziantep	1893	1893	1882	1866	1873	1854	1864	1862	1900	1902
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b) (Tarım Hariç)	Gaziantep	1893	1893	1882	1865	1873	1854	1864	1862	1900	1902
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b) (Tarım)	Gaziantep	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

2024 yılı boyunca Gaziantep'te SGK kapsamındaki sigortalı çalışanların dağılımını gösteren veriler, ilin istihdam yapısında dönemsel dalgalanmalar yaşandığını ortaya koymaktadır (Tablo 42). Yılın başında 586.051 olan toplam sigortalı çalışan sayısı, yıl içinde dalgalanarak en düşük seviyesine Temmuz ayında 562.715 ile ulaşmış, Eylül ayında ise tekrar 580.399 seviyesine yükselmiştir. Bu değişimler, ekonomik dalgalanmalar, mevsimsel istihdam hareketlilikleri ve sektörel istihdam politikalarından etkilenmiş olabilir.

Gaziantep'te sigortalı çalışanların büyük çoğunluğu 4/1-A kapsamında olup, yıl boyunca bu gruptaki çalışan sayısı 414.160 ile 440.828 arasında değişmiştir. BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamındaki sigortalılar daha istikrarlı bir seyir izleyerek 75.604 ile 77.661 arasında dalgalanmış, kamu çalışanlarını kapsayan 4/1-C statüsünde ise yıl boyunca nispeten stabil bir seyir gözlemlenmiştir.

2.3.2 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma İzinleri ve İstatistikleri

Tablo 43. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılar Verilen Çalışma İzni Sayısı, 2023

İl	Gaziantep	Türkiye
Kadın	1,169	33,449
Erkek	11,093	107,031
Toplam	12,262	140,480

2023 yılı itibarıyla Gaziantep ve Türkiye genelinde yabancılar verilen çalışma izni sayılarını gösteren veriler, yabancı iş gücünün istihdam piyasasındaki dağılımını ortaya koymaktadır (Tablo 43). Gaziantep'te toplam 12.262 yabancı çalışma izni verilmiş olup, bu rakam Türkiye genelindeki 140.480 çalışma izniyle kıyaslandığında önemli bir paya sahiptir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, Gaziantep'te yabancı erkeklere verilen çalışma izni 11.093 kişi ile büyük bir çoğunluğu oluştururken, kadın çalışanlara verilen izin sayısı 1.169 ile sınırlı kalmıştır. Bu durum, yabancı kadın işçilerin istihdama erişimde erkeklere kıyasla daha sınırlı fırsatlara sahip olduğunu ve kayıt dışı çalışma eğiliminin yüksek olabileceğini göstermektedir.

Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, yabancı erkek çalışanların sayısı 107.031 ile toplam izinlerin büyük kısmını oluştururken, kadın çalışanların sayısı 33.449'da kalmıştır.

2.4 Göç İdaresi Başkanlığı Verileri

Türkiye'deki göç hareketleri, ikamet izniyle yaşayan yabancılar ve geçici koruma altındaki göçmenler açısından farklı dinamikler sergilemektedir. 27 Şubat 2025 itibarıyla Türkiye genelinde 1.072.713 yabancı, ikamet izni ile ülkede yaşamını sürdürmektedir. İller bazında dağılım incelendiğinde, Gaziantep 9.816 yabancı nüfus ile üst sıralara yakın olarak yer almakta, ve önemli bir göç alan şehir olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 44. İkamet izni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı	İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı
1	İstanbul	532.352	42	Kahramanmaraş	1.675
2	Antalya	105.377	43	Şanlıurfa	1.671
3	Ankara	69.667	44	Kırşehir	1.621
4	Bursa	48.169	45	Yozgat	1.589
5	Mersin	44.401	46	Bartın	1.582
6	İzmir	27.913	47	Kastamonu	1.536
7	Muğla	19.886	48	Burdur	1.521
8	Yalova	17.016	49	Çankırı	1.397
9	Sakarya	15.577	50	Ordu	1.369
10	Kocaeli	13.878	51	Gümüşhane	1.320
11	Gaziantep	9.816	52	Nevşehir	1.310
12	Aydın	9.635	53	Elazığ	1.279
13	Konya	9.481	54	Diyarbakır	1.229
14	Samsun	8.705	55	Van	1.187
15	Karabük	7.886	56	Malatya	1.152
16	Eskişehir	7.451	57	Rize	967
17	Tekirdağ	6.834	58	Niğde	959
18	Edirne	6.670	59	Mardin	957
19	Kayseri	6.257	60	Erzincan	788
20	Trabzon	6.046	61	Kars	721
21	Balıkesir	5.884	62	Karaman	708
22	Kütahya	5.312	63	Osmaniye	692
23	Adana	4.914	64	Kilis	673
24	Bolu	4.729	65	Kırıkkale	666
25	Denizli	3.999	66	İğdır	597
26	Kırklareli	3.661	67	Şırnak	591
27	Çanakkale	3.623	68	Amasya	557
28	Tokat	2.984	69	Hakkari	555
29	Manisa	2.864	70	Adıyaman	485
30	Afyonkarahisar	2.803	71	Batman	458

Tablo 44. İkamet izni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla (Devamı)

İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı	İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı
31	Hatay	2.802	72	Bitlis	458
32	Isparta	2.764	73	Ağrı	450
33	Sivas	2.616	74	Bayburt	441
34	Düzce	2.163	75	Artvin	358
35	Aksaray	2.109	76	Sinop	342
36	Uşak	2.093	77	Siirt	335
37	Çorum	2.020	78	Bingöl	316
38	Erzurum	1.984	79	Ardahan	254
39	Giresun	1.919	80	Muş	117
40	Bilecik	1.843	81	Tunceli	54
41	Zonguldak	1.816			

1 Ocak 2025 itibarıyla Türkiye’de ikamet izni ile bulunan yabancı nüfusun illere göre dağılımı (Tablo 44) Gaziantep’te 9.819 yabancı kişinin ikamet etmekte olduğunu göstermektedir. Aşağıda da görüleceği üzere Gaziantep’te GKSS sayısı oldukça fazladır.

Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
1	İstanbul	491.026	15.701.602	16.192.628	3,90%
2	Gaziantep	394.900	2.193.683	2.588.263	15,26%
3	Şanlıurfa	242.021	2.237.785	2.479.766	9,76%
4	Adana	207.333	2.200.484	2.487.817	8,33%
5	Hatay	204.067	1.562.185	1.766.252	11,55%
6	Mersin	178.783	1.954.279	2.133.062	8,81%
7	Bursa	162.928	3.238.618	3.401.546	4,79%
8	Konya	115.360	2.330.028	2.445.384	4,97%
9	İzmir	112.503	4.493.242	4.605.745	2,44%
10	Kahramanmaraş	80.123	1.134.105	1.214.228	6,60%
11	Kayseri	75.212	1.452.458	1.527.670	4,92%
12	Kilis	61.306	156.738	218.045	28,12%
13	Kocaeli	49.058	2.130.006	2.179.064	2,25%
14	Mardin	45.530	1.145.911	1.191.441	4,00%
15	Osmaniye	35.603	361.062	596.668	5,97%
16	Malatya	26.508	750.491	776.995	3,41%
17	Ankara	22.147	5.864.049	5.946.196	1,38%
18	Diyarbakır	21.477	1.833.684	1.885.161	1,16%
19	Adıyaman	20.083	611.037	631.120	3,18%
20	Sakarya	14.370	1.110.735	1.125.105	1,28%
21	Manisa	12.660	1.475.353	1.488.013	0,85%
22	Denizli	12.617	1.061.371	1.073.988	1,19%
23	Batman	11.991	654.528	665.719	1,83%
24	Tekirdağ	11.086	1.167.162	1.198.208	0,90%
25	Elazığ	10.331	601.981	612.272	1,68%
26	Muğla	9.948	1.083.867	1.092.815	0,91%
27	Afyonkarahisar	8.798	750.393	758.991	1,16%
28	Aydın	7.971	1.165.943	1.173.914	0,68%
29	Samsun	7.787	1.382.376	1.390.563	0,56%

Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin illere göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
30	Burdur	7.780	775.826	783.606	2,70%
31	Eskişehir	6.723	921.630	928.353	0,72%
32	Antalya	6.710	2.722.108	2.728.853	0,25%
33	Isparta	6.098	446.409	453.402	1,54%
34	Niğde	4.788	372.708	377.496	1,27%
35	Yozgat	4.613	413.161	417.774	1,10%
36	Balıkesir	3.975	1.276.096	1.280.071	0,31%
37	Kütahya	3.940	571.078	572.072	0,70%
38	Trabzon	3.444	822.270	825.714	0,42%
39	Çorum	3.330	521.335	524.665	0,63%
40	Yalova	3.268	307.882	311.150	1,05%
41	Çanakkale	3.263	568.966	572.229	0,57%
42	Siirt	3.139	336.453	339.592	0,92%
43	Bolu	3.134	326.408	329.743	1,01%
44	Uşak	2.868	375.310	378.178	0,76%
45	Aksaray	2.847	439.474	442.321	0,64%
46	Sivas	2.768	637.007	639.775	0,43%
47	Nevşehir	1.971	317.952	319.923	0,36%
48	Şirnak	1.922	570.826	572.748	0,38%
49	Bingöl	1.711	283.278	284.447	0,41%
50	Kırıkkale	1.618	283.053	284.671	0,57%
51	Muş	1.351	392.301	393.652	0,34%
52	Tokat	1.341	612.674	613.998	0,22%
53	Kırşehir	1.308	244.546	245.850	0,53%
54	Van	1.287	1.118.087	1.119.374	0,11%
55	Düzce	1.231	412.344	413.585	0,30%
56	Amasya	1.117	342.378	343.495	0,33%
57	Karabük	1.087	250.478	251.565	0,43%
58	Kastamonu	1.080	381.991	383.071	0,28%
59	Bitlis	1.042	359.808	360.850	0,29%
60	Bilecik	908	228.495	229.403	0,40%
61	Karaman	798	262.791	263.509	0,30%

Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
62	Erzurum	775	745.005	745.780	0,10%
63	Kırklareli	638	379.081	379.669	0,17%
64	Çankırı	535	199.981	200.516	0,27%
65	Edirne	476	421.247	421.723	0,11%
66	Zonguldak	385	586.802	587.387	0,10%
67	Ordu	377	770.711	771.088	0,05%
68	Giresun	317	455.622	456.238	0,07%
69	Bartın	244	206.715	206.959	0,12%
70	Sinop	201	226.957	227.158	0,05%
71	Kars	159	272.300	272.459	0,06%
72	Rize	131	346.797	348.108	0,30%
73	Ardahan	99	91.354	91.453	0,11%
74	Gümüşhane	96	142.617	142.713	0,07%
75	Bayburt	81	83.676	83.707	0,10%
76	Iğdır	78	206.857	206.935	0,04%
77	Artvin	65	169.200	169.345	0,08%
78	Tunceli	42	86.612	86.654	0,05%
79	Ağrı	23	499.801	500.624	0,16%
80	Erzincan	12	241.238	241.351	0,01%
81	Hakkari	7	282.191	282.198	0,00%

27 Şubat 2025 tarihi itibarıyla Türkiye'de geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin illere göre dağılımına bakıldığında (Tablo 45). Gaziantep'te 394.900 GKSS bulunmakta olup, bu sayı Türkiye genelindeki toplam 2.820.362 GKSS nüfusun yaklaşık %12,5'ine denk gelmektedir. Bu veriler, Gaziantep'in Türkiye genelinde en fazla Suriyeli barındıran şehirlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Suriyeli nüfus açısından İstanbul'dan sonra 2. Şehir olan Gaziantep'te Suriyeli nüfus oranı il nüfusuna oranı da oldukça dikkat çekicidir.

Gaziantep'te Suriyeli nüfusun toplam il nüfusuna oranı yaklaşık %15,64 seviyesindedir. Bu durum, göçmen nüfusun şehirde demografik yapıyı önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Özellikle barınma, istihdam ve eğitim alanlarında sürdürülebilir çözümler geliştirilmesi hem yerel halkın uyumu hem de Suriyeli göçmenlerin sosyal ve ekonomik hayata entegrasyonu açısından büyük önem taşımaktadır.

2.5 İkincil Verilerin Analizinde Öne Çıkan Bulgular

Nüfus ve Demografik Yapı

- 2023 itibarıyla Gaziantep'in nüfusu 2.164.134 kişidir.
- Nüfus artış hızı %4,7 olarak gerçekleşmiş olup, 2021-2022 dönemindeki %11'lik artışa göre belirgin bir düşüş göstermiştir.
- Ortanca yaş 26,6'dır. Türkiye ortalamasının (34) oldukça altında olan bu değer, Gaziantep'in genç nüfus oranının yüksek olduğunu göstermektedir.
- Cinsiyet dağılımı dengeli seyretmektedir: Erkek nüfus 1.091.830, kadın nüfus 1.072.304'tür.
- Nüfus yoğunluğu km² başına 317 kişi olup, Türkiye ortalaması olan 111'in oldukça üzerindedir.

İşgücü ve İstihdam Verileri

- Gaziantep'te işsizlik oranı %9,6 olup, Türkiye ortalaması olan %9,4'e yakındır.
- İstihdam oranı %44,4'tür ve bu oran Türkiye ortalaması olan %48,3'ün altındadır.
- İşgücüne katılım oranı %49,1'dir (Türkiye ortalaması: %53,3).
- İŞKUR'a kayıtlı toplam işsiz sayısı 63.016 kişidir; kadın işsizlik oranı erkeklere kıyasla daha yüksektir.
- En fazla işe yerleştirme işlemleri 15-24 yaş aralığındaki genç bireylerde gerçekleşmiştir.
- Açık iş pozisyonu sayısı 62.932'dir ve bu pozisyonların büyük bölümü özel sektöre aittir.

Göç Hareketleri ve Sosyal Güvenlik

- Gaziantep 2023 yılında net göç veren şehirler arasında yer almıştır. Toplam net göç sayısı -8.311 kişi, net göç hızı ise %-3,8 olarak hesaplanmıştır.
- Göç alma nedenleri arasında doğal afetler (22.172 kişi), eğitim (7.317 kişi) ve iş bulma (6.027 kişi) öne çıkmaktadır.
- Göç verme nedenlerinde ise doğal afetler (30.987 kişi), eğitim (12.748 kişi) ve tayin/iş değişikliği (7.688 kişi) başı çekmektedir.
- Sosyal güvenlik kapsamında yer alan kişi sayısı 2.129.686'dır.
- Aktif sigortalı çalışan sayısı 593.637 olup, çalışanların büyük çoğunluğu özel sektörde istihdam edilmektedir.

Yabancı Nüfus ve Çalışma İzinleri

- Gaziantep'te ikamet izniyle yaşayan yabancı sayısı 9.816'dır.
- Geçici Koruma kapsamındaki Suriyeli nüfus 394.900 kişidir. Bu sayı ile Gaziantep, Türkiye genelinde en fazla Suriyeli barındıran 2. il konumundadır.
- Suriyeli nüfusun il nüfusuna oranı %15,64'tür. Bu oran, Türkiye ortalaması olan %3,3'ün yaklaşık beş katıdır.

İşgücü Piyasasının Dinamikleri

- Kadın istihdam oranı erkeklerin gerisindedir.
- Prime esas günlük ortalama kazanç erkeklerde 697 TL, kadınlarda 636 TL'dir. Bu veriler cinsiyete dayalı gelir farkını ortaya koymaktadır.

III. BÖLÜM

III. BÖLÜM

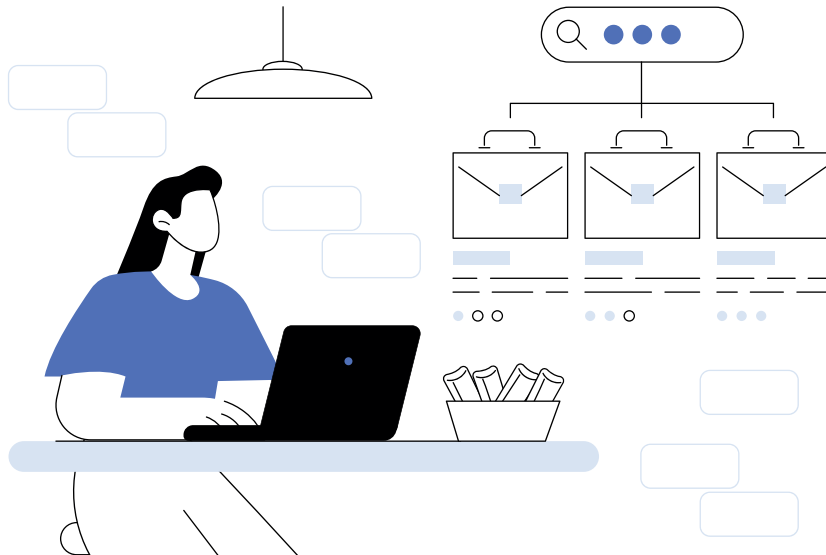
3. ANKET ÇALIŞMASI ANALİZİ VE BULGULAR

3.1 Demografik Veriler

Bu araştırma, Gaziantep'te toplam 56 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Mevcut verilere göre katılımcıların %58,9'u kadın, %41,1'i erkektir. Yaş grupları incelendiğinde, en büyük grubu %46,4 ile 35-44 yaş aralığındaki bireyler oluştururken, bunu %26,8 ile 25-34 yaş grubu takip etmektedir (Tablo 46).

Katılımcıların eğitim düzeyi çoğunlukla lisans (%30,4) ve yüksek lisans (%28,6) mezunlarından oluşmaktadır. Çalıştıkları kurumda geçirilen süre açısından değerlendirildiğinde, en büyük grubu %39,3 ile 2-5 yıl deneyime sahip katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin %30,4'ü kamu kurum ve kuruluşlarında, %17,9'u özel sektör temsilciliğinde çalışmaktadır. Katılımcıların pozisyon dağılımına bakıldığında, %33,9'unun yönetici olduğu görülmektedir.

Bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğunun orta yaş grubunda, lisans ve yüksek lisans mezunu ve 2-5 yıl deneyime sahip olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük bölümü kamu sektöründe ve yönetici pozisyonunda çalışmaktadır.

Tablo 46. Gaziantep Katılımcılarının Demografik Analizi

Demografik Bilgiler	Göstergeler	n	%
Cinsiyet	Kadın	33	58,9
	Erkek	23	41,1
Yaş	18-24	2	3,6
	25-34	15	26,8
	35-44	26	46,4
	45-54	13	23,2
Eğitim Durumu	İlkokul	1	1,8
	Lise	3	5,4
	Ön lisans	12	21,4
	Lisans	17	30,4
	Yüksek Lisans	16	28,6
	Doktora	7	12,5
Kurumundaki Çalışma Süresi	0-1 yıl	8	14,3
	2-5 yıl	22	39,3
	6-10 yıl	9	16,1
	11-15 yıl	12	21,4
	16 yıl ve üzeri	5	8,9
Çalıştığı Kurumu	Kamu kurum ve Kuruluşları	17	30,4
	Sivil toplum örgütleri	8	14,3
	Özel Sektör Temsilciliği	10	17,9
	Meslek odası	1	1,8
	Üniversite	8	14,3
	Kızılay	5	8,9
	Diğer	6	10,7
Pozisyon*	Yönetici	19	33,9
	Uzman	10	17,9
	Danışman	8	14,3
	Akademisyen	6	10,7
	Diğer	12	21,4
Notlar= n=56, *1 katılımcı kurumundaki pozisyonunu boş bırakmıştır.			

3.2 İş Gücü Piyasası Analizi

Gaziantep'teki iş gücü piyasasına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizdeki iş gücü piyasasının mevcut durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?”** ve **“İlinizde istihdamın azalması veya durgunlaşmasının nedenlerine katılım düzeyiniz nedir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir."

Gaziantep'teki iş gücü piyasasına ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde ankete katılanların büyük bir çoğunluğu (%33,9), belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talebin arttığını ve ekonomik zorluklar nedeniyle iş fırsatlarının azaldığını (%33,9) belirtmiştir. (Tablo 48).

Tablo 47. Gaziantep İş Gücü Piyasasının Mevcut Durumu Gözlemi

Soru: İlinizdeki iş gücü piyasasının mevcut durumunu nasıl gözlemliyorsunuz?		
Değerlendirmeler	n	%
İş fırsatları ve iş arayanlar arasında bir denge bulunuyor	7	12,5
Belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talep artmış durumdadır.	19	33,9
Ekonomik zorluklar nedeniyle iş fırsatları azalmış durumdadır	19	33,9
Yeni iş taleplerinin olduğu ve bazı sektörlerin gelişim sürecinde olduğu bir geçiş dönemi yaşanmaktadır.	5	8,9
Değerlendirmek için yeterli bilgiye sahip değilim	4	7,1
Not=2 katılımcı bu soruyu cevaplamamıştır.		

Katılımcılara göre, Gaziantep'teki istihdamın azalmasında en önemli faktörler mesleki eğitim eksikliği, yaşlanan iş gücü ve işlerin başka bölgelere kaydırılmasıdır (Tablo 48). Bulgular, yerel iş gücünün gerekli becerileri kazanamamasının istihdam azalmasının en büyük nedenlerinden biri olarak görüldüğünü gösteriyor. Yerel yönetimler veya eğitim kurumları için acil bir gelişim ihtiyacı ortaya koyuyor. İş gücündeki yaşlanma ve genç iş gücü eksikliği uzun vadeli istihdam sorunlarına işaret ediyor. Bu, özellikle teknik beceri gerektiren sektörlerde büyük bir problem olabilir. Bununla birlikte, işlerin dış pazarlara kayması istihdamı olumsuz etkileyen en büyük yapısal sorunlardan biri olarak öne çıkıyor. Eğer bu eğilim devam ederse, bölgesel ekonomi üzerinde ciddi uzun vadeli etkiler olabilir.

Tablo 48. Gaziantep İstihdamın Azalması veya Durgunlaşması Nedenleri

Soru: Aşağıdakilerin ilinizdeki istihdamın azalmasının veya durgunlaşmasının nedenleri olduğuna ne ölçüde katılıyorsunuz?

Faktörler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
İfadeler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Otomasyona yol açan teknolojik gelişmeler	2	3,6	11	19,6	30	53,6	8	14,3	3	5,4
İşlerin başka bölgelere veya ülkelere kaydırılması veya dış kaynak kullanımı	2	3,6	12	21,4	14	25,0	18	32,1	7	12,5
Mal veya hizmetlere yönelik piyasa talebinde düşüş	4	7,1	11	19,6	17	30,4	14	25,0	7	12,5
Daha yeşil ve daha sürdürülebilir endüstrilere geçiş	3	5,4	22	39,3	8	14,3	14	25,0	5	8,9
Altyapının eskimesi veya sektörde yenilik eksikliği	2	3,6	12	21,4	17	30,4	17	30,4	4	7,1
Yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü	5	8,9	9	16,1	13	23,2	15	26,8	11	19,6
Yerel yetenek arzını aşan yüksek talep	4	7,1	10	17,9	19	33,9	12	21,4	6	10,7
Mesleki eğitim/kapasite geliştirme olanaklarının azalması	3	5,4	2	3,6	16	28,6	21	37,5	12	21,4

Not= *Yukarıda verilen ifadelere cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.

3.3 İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı

Gaziantep'teki iş gücü talebi ve nitelikli personel açığına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizde yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen aşağıdaki faktörlerin önem derecesini nasıl değerlendirirsiniz?”**, **“İlinizde şu anda hangi sektörlerde nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşanıyor?”**, **“Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki vasıflı iş gücü açığının nedenleri olduğuna ne kadar katılıyorsunuz?”**, **“İlinizde aşağıdaki sektörlerde ne ölçüde beceri ve yetenek açığı**

olduğunu düşünüyorsunuz?”, ve “Aşağıdaki girişimlerin ilinizdeki yetenek ve beceri açığını kapatmada ne kadar etkili olacağını düşünüyorsunuz?” sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılar, bölgesel ekonomik büyüme, işletmelerde teknolojik entegrasyonunun artması, tüketici davranışlarındaki değişimler ve iş gücü talebini artıran yeni sektörler oluşması Gaziantep'te iş gücü talebini en çok etkileyen unsurlar olarak değerlendirmiştir (Tablo 49). Bulgulara göre, ekonomik büyüme, iş gücü talebinin en güçlü belirleyicilerinden biri olarak görülüyor. Bu, ilin ekonomik kalkınmasının istihdam yaratma kapasitesi açısından hayati olduğunu gösteriyor. Teknolojik gelişmelerin iş gücü talebi üzerinde dönüştürücü bir etkisi olduğu da düşünülüyor. Otomasyon ve dijitalleşme sürecine uyum sağlayan sektörlerin daha fazla iş gücü talebi oluşturduğu söylenebilir. Bununla birlikte, tüketici taleplerine duyarlı sektörlerin iş gücü ihtiyaçlarının büyük ölçüde piyasa dinamiklerinden etkilendiğini gösteriyor. Son olarak, yeni sektörlerin doğuşu, iş gücü talebini canlandıran en önemli unsurlardan biri olarak görülüyor. Girişimciliğin teşvik edilmesi ve yeni sektörlerin desteklenmesi, ilin iş gücü potansiyelini artırabilir.

Tablo 49. Gaziantep Yüksek Talep Gören Sektörlerde İş Gücü Talebini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecesi

Soru: İlinizde yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen aşağıdaki faktörlerin önem derecesini nasıl değerlendirirsiniz?										
	Çok Önemsiz		Önemsiz		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
Değerlendirmeler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölgesel ekonomik büyüme	-	-	2	3,6	6	10,7	30	53,6	14	25,0
İşletmelerde teknolojik entegrasyonunun artması	-	-	2	3,6	7	12,5	29	51,8	14	25,0
İş gücü talebini arttıran yeni sektörler oluşması	-	-	4	7,1	13	23,2	17	30,4	18	32,1
Teşvikler	2	3,6	1	1,8	12	21,4	24	42,9	12	21,4
Nitelikli profesyonellere yönelik artan talep	1	1,8	6	10,7	12	21,4	17	30,4	16	28,6
Kentleşme ve altyapı projeleri	-	-	4	7,1	10	17,9	18	32,1	15	26,8
Tüketici davranışlarındaki veya pazar ihtiyaçlarındaki değişiklikler	4	7,1	2	3,6	8	14,3	29	51,8	12	21,4
Not=*Yukarıda verilen ifadelerle cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.										

Katılımcı görüşlerine göre, Gaziantep'teki iş gücü piyasasında en fazla nitelikli iş gücü sıkıntısı yaşanan sektörler imalat sektörü, bilimsel ve teknik faaliyetler, eğitim ve tarım sektörleri olarak öne çıkmaktadır (Tablo 50). İmalat sektörü en yüksek işaretlenme sayısına sahiptir. Buna göre, sanayileşme ve üretim kapasitesinin artmasına rağmen, yeterli nitelikli iş gücü bulunamıyor olabilir. Yani, makine operatörleri, teknik uzmanlar ve mühendisler gibi nitelikli çalışanlara olan talebin yüksek olduğu söylenebilir. Bilimsel ve teknik faaliyetlere bağlı olarak, yüksek teknoloji, mühendislik, danışmanlık ve profesyonel hizmetlerde uzmanlaşmış çalışanlara olan ihtiyacın büyük olduğunu gösteriyor. Gaziantep'teki Ar-Ge ve inovasyon merkezleri için yetkin personel eksikliği olabilir. Bununla birlikte, eğitimin niteliğinin artırılması için hem özel hem de kamu sektöründe öğretmen açığının olduğu söylenebilir.

Tablo 50. Gaziantep Nitelikli İş Gücü Arzında Sıkıntı Yaşanan Sektörler

Soru: İlinizde şu anda hangi sektörlerde nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşıyor?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	17
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	13
[3] İmalat	31
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	10
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	11
[6] İnşaat	14
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	9
[8] Ulaştırma ve Depolama.	8
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	10
[10] Bilgi ve iletişim.	16
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	7
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	22
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	4
[14] Eğitim.	22
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	12
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	11
Notlar = Katılımcılar Gaziantep ilinde nitelikli iş gücü arzında sıkıntı yaşanan sektörleri 1'den fazla işaretlemişlerdir.	

Katılımcı görüşlerine göre, vasıflı iş gücü açığının en önemli nedenleri olarak düşük ücretler, vasıflı iş gücünün göçü, eğitim eksiklikleri ve iş fırsatları hakkında bilinç eksikliğidir (Tablo 51). Bulgulara göre, Gaziantep'te vasıflı iş gücü için sunulan maaşların ve çalışma koşullarının cazip olmadığı düşünülüyor. Özellikle genç yeteneklerin ve uzmanların daha iyi ücret ve koşullar sunan büyük şehirler veya yurtdışına yönelmesi olasıdır. Özellikle vasıflı iş gücünün, mühendisler, doktorlar ve teknik personel gibi kritik meslek gruplarında bu göçün daha belirgin olduğu söylenebilir. Özellikle teknik beceri gerektiren sektörlerde (imalat, bilişim, madencilik vb.) çalışanların eğitimlerinin yetersiz olduğu öne çıkıyor.

Tablo 51. Gaziantep Nitelikli İş Gücü Açığının Nedenleri

Soru: Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki vasıflı iş gücü açığının nedenleri olduğuna ne kadar katılıyorsunuz?										
Nedenler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
Faktörler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İlgili eğitim veya öğretim programlarının eksikliği	2	3,6	6	10,7	9	16,1	22	39,3	15	26,8
Vasıflı iş gücünün diğer bölgelere veya ülkelere göçü	1	1,8	4	7,1	15	26,8	16	28,6	17	30,4
İş fırsatları hakkında sınırlı farkındalık	1	1,8	4	7,1	14	25,0	22	39,3	12	21,4
Hızlı teknolojik ilerlemeler	1	1,8	6	10,7	14	25,0	20	35,7	12	21,4
Düşük ücretler veya kötü çalışma koşulları	1	1,8	1	1,8	7	12,5	20	35,7	25	44,6
Yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü	2	3,6	9	16,1	14	25,0	13	23,2	16	28,6
Yerel yetenek arzını aşan yüksek talep	3	5,4	14	25,0	17	30,4	9	16,1	8	14,3
Not=*Yukarıda verilen ifadelerle cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.										

Katılımcı görüşlerine göre sonuçlar, bilgi ve iletişim, mesleki-bilimsel-teknik faaliyetler, eğitim, imalat, inşaat ve finans ve sigorta sektörlerinde ciddi beceri ve yetenek açığı olduğunu göstermektedir (Tablo 52). Bulgulara göre, bu alanlarda eğitim ve istihdam politikaları geliştirilmezse yetenek açığının daha da büyüyebileceği ihtimali vardır. Tarım ve madencilik sektörü ise göreceli daha az beceri ve yetenek açığı olduğunu göstermektedir.

Tablo 52. Gaziantep'te Sektörel Beceri ve Yetenek Açığı

Soru: İlinizde aşağıdaki sektörlerde ne ölçüde beceri ve yetenek açığı olduğunu düşünüyorsunuz?								
Sektörler*	Yok		Oldukça az		Orta düzeyde		Çok fazla	
	n	%	n	%	n	%	n	%
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	5	8,9	21	37,5	12	21,4	12	21,4
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı	7	12,5	16	28,6	11	19,6	12	21,4
[3] İmalat	6	10,7	10	17,9	16	28,6	18	32,1
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2	3,6	14	25,0	20	35,7	8	14,3
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	4	7,1	15	26,8	18	32,1	11	19,6
[6] İnşaat	9	16,1	6	10,7	11	19,6	20	35,7
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	6	10,7	11	19,6	11	19,6	19	33,9
[8] Ulaştırma ve Depolama	6	10,7	11	19,6	15	26,8	11	19,6
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9	16,1	10	17,9	20	35,7	6	10,7
[10] Bilgi ve iletişim	3	5,4	6	10,7	24	42,9	14	25,0
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri	3	5,4	11	19,6	24	42,9	7	12,5
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1	1,8	9	16,1	23	41,1	14	25,0
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2	3,6	17	30,4	19	33,9	6	10,7
[14] Eğitim	3	5,4	11	19,6	20	35,7	14	25,0
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	2	3,6	11	19,6	18	32,1	13	23,2
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	3	5,4	13	23,2	20	35,7	7	12,5
Notlar= *Yukarıda verilen tüm sektörler için cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.								

Katılımcı görüşlerine göre sektöre özgü eğitim programları ve okullarda gelişmiş kariyer danışmanlığı, bölgedeki yetenek açığını kapatmada en etkili girişim olarak görülüyor (Tablo 53). İş dünyasının ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenen mesleki eğitimler, özellikle teknik ve mühendislik alanlarındaki beceri eksikliklerini gidermede kritik bir rol oynadığı söylenebilir. İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği'nde katılımcılar tarafından yetenek açığını kapatmada önemli bir rolünün olduğunu göstermektedir. Üniversiteler, meslek liseleri ve işletmeler arasında köprüler kurulması, öğrencilerin mezun olur olmaz iş dünyasına adapte olmalarını sağlayabilir. Staj programları, ortak projeler ve uygulamalı eğitimler sayesinde işverenlerin istediği becerilere sahip çalışanlar yetiştirilebilir. Bununla birlikte aşağıdaki tabloda verilen tüm girişimlere "Etkisiz" veya "Çok etkisiz" diyenlerin oranı oldukça düşüktür. Bu da Tablo 53'te verilen faaliyetlerin genel olarak faydalı olacağına inanıldığını gösteriyor.

Tablo 53. Gaziantep'te Girişimlerin Yetenek ve Beceri Açığını Kapatmadaki Etkisi

Soru: Aşağıdaki girişimlerin ilinizdeki yetenek ve beceri açığını kapatmada ne kadar etkili olacağını düşünüyorsunuz?										
	Çok etkisiz		Etkisiz		Orta derecede etkili		Etkili		Çok etkili	
Girişimler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sektöre özgü eğitim programları	1	1,8	-	-	10	17,9	16	28,6	29	51,8
İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği	1	1,8	-	-	6	10,7	22	39,3	27	48,2
Okullarda gelişmiş kariyer danışmanlığı ve rehberliği	1	1,8	2	3,6	8	14,3	16	28,6	29	51,8

Gaziantep'te bilgi ve iletişim, mesleki-bilimsel-teknik faaliyetler, eğitim, imalat, inşaat ve finans ve sigorta sektörlerinde beceri ve yetenek açığı bulunmaktadır.

3.4 Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı

Gaziantep'teki göçmen işçiler ve engelli bireylerin istihdamına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Kurumunuzda veya ilinizde göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algınız nedir?”**, **“Aşağıdaki faktörler ilinizdeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları ne ölçüde etkiliyor?”**, **“Göçmen işçi çalıştırmanın ilinizdeki kurumlarda aşağıdaki faktörler üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”**, **“Göçmen işçi istihdamında karşılaşılan aşağıdaki zorlukları, ilinizdeki kurumların ne ölçüde yaşadığını değerlendiriniz.”**, **“İlinizdeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algınız nedir?”**, **“Engelli çalışanların ilinizdeki kurumların aşağıdaki yönleri üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”** **“Sizce, işe alım sürecinin hangi aşaması kurumlarda göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğu oluşturuyor?”** ve **“İlinizdeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için belirli politikaları veya stratejilerinin varlığına ilişkin görüşünüz nedir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Ankete katılanların %42,9'u (Çok olumlu + Olumlu) göçmen işçi istihdamına pozitif bakarken, %25'i (Olumsuz + Çok olumsuz) bu durumu olumsuz olarak değerlendiriyor (Tablo 54). %19,6'sı ise tarafsız bir görüşe sahiptir. Göçmen işçilerin, özellikle nitelikli iş gücü açığı bulunan sektörlerde önemli bir katkı sağladığı düşünülebilir.

Tablo 54. Gaziantep'teki Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Genel Algı

Soru: Kurumunuzda veya ilinizde göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algınız nedir?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	1	1,8
Olumlu	23	41,1
Ne olumlu ne olumsuz	11	19,6
Olumsuz	8	14,3
Çok olumsuz	6	10,7
Not= 7 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.		

Anket verilerine göre, göçmen işçi istihdamında en etkili faktörler daha düşük iş gücü maliyetleri (%89,2 etkili veya çok etkili) ve boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı (%67,8 etkili veya çok etkili) olarak öne çıkıyor (Tablo 55). Bulgulara göre, iş gücü maliyetlerini minimize etmek isteyen firmalar, göçmen işçileri tercih ediyor. Katılımcılar, göçmen işçiler iş gücü açığını hızlı bir şekilde kapatma konusunda önemli bir avantaj sağladığını düşünmektedir.

Tablo 55. Gaziantep'te Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Kararları Etkileyen Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörler ilinizdeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları ne ölçüde etkiliyor?										
	Hiç etkili değil		Etkili değil		Orta derece-de etkili		Etkili		Çok etkili	
Faktörler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yerelde bulunmayan becerilerin mevcudiyeti	6	10,7	6	10,7	15	26,8	17	30,4	8	14,3
Daha düşük iş gücü maliyetleri	1	1,8	1	1,8	3	5,4	25	44,6	25	44,6
Yüksek iş ahlakı ve güvenilirlik	6	10,7	19	33,9	15	26,8	5	8,9	7	12,5
Çalışma programlarında esneklik	5	8,9	16	28,6	14	25,0	10	17,9	8	14,3
Çeşitlilik ve kapsayıcılık girişimleri	4	7,1	14	25,0	20	35,7	9	16,1	6	10,7
Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı	3	5,4	-	-	14	25,0	25	44,6	13	23,2
Kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler	7	12,5	6	10,7	18	32,1	13	23,2	10	17,9
Notlar= *Yukarıda verilen tüm faktörler için cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.										

Anket sonuçlarına göre, göçmen işçilerin istihdam edilmesi üretkenlik seviyeleri (%48,2 olumlu), yenilikçilik ve yaratıcılık (%42,9 olumlu) gibi faktörlerde genellikle olumlu bir etkiye sahip olarak değerlendiriliyor. Ancak takım dinamikleri ve iş birliği (%25 olumsuz), işyeri kültürü (%26,8 olumsuz) gibi alanlarda bazı çekinceler mevcut (Tablo 56). Göçmen işçiler üretkenlik ve yaratıcılığı artırabilirken, takım dinamikleri ve işyeri kültürüne etkileri konusunda karışık görüşler bulunmaktadır.

Tablo 56. Gaziantep'te Göçmen İşçi Çalıştırmanın Kurumlardaki Etkisi

Soru: Göçmen işçi çalıştırmanın ilinizdeki kurumlarda aşağıdaki faktörler üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

	Çok Olumsuz		Olumsuz		Ne olumlu ne olumsuz		Olumlu		Çok olumlu	
Faktörler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Takım dinamikleri ve işbirliği	3	5,4	14	25	22	39,3	15	26,8	-	-
Üretkenlik seviyeleri	1	1,8	9	16,1	17	30,4	27	48,2	-	-
Yenilikçilik ve yaratıcılık	7	12,5	6	10,7	17	30,4	24	42,9	-	-
İşyeri kültürü	6	10,7	15	26,8	17	30,4	15	26,8	1	1,8

Not=* 2 katılımcı bu faktörlere cevap vermemiştir.

Katılımcı görüşlerine göre, göçmen işçilerin istihdamında en büyük zorluklar; dil veya iletişim engelleri, kültürel adaptasyon sorunları ve yasal/düzenleyici uyumluluk olarak öne çıkıyor (Tablo 57). Göçmen işçilerin boş pozisyonları doldurma sürecinde daha az sorun yaşandığı görülüyor.

Tablo 57. Gaziantep'te Göçmen İşçi Çalıştıran Kurumların Yaşadığı Zorluklar

Soru: Göçmen işçi istihdamında karşılaşılan aşağıdaki zorlukları, ilinizdeki kurumların ne ölçüde yaşadığını değerlendiriniz.

	Hiç zorluk yaşamıyor		Çok az zorluk yaşıyor		Orta derecede zorluk yaşıyor		Fazla zorluk yaşıyor		Tamamiyle zorluk yaşıyor	
Faktörler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Dil veya iletişim engelleri	1	1.8	4	7.1	26	46.4	17	30.4	6	10.7
Kültürel adaptasyon sorunları	1	1.8	9	16.1	22	39.3	17	30.4	5	8.9
Yasal veya düzenleyici uyumluluk	1	1.8	5	8.9	19	33.9	19	33.9	8	14.3
İşe alma veya eğitim ile ilgili maliyetler	10	17.9	9	16.1	24	42.9	9	16.1	2	3.6
Yerel personel ile işyeri entegrasyonu	4	7.1	7	12.5	19	33.9	18	32.1	6	10.7
Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı*	13	23.2	15	26.8	18	32.1	6	10.7	2	3.6
Kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler*	1	1.8	11	19.6	19	33.9	17	30.4	5	8.9

Notlar= *Yukarıda verilen tüm faktörler için cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.

Katılımcılar, göçmen işçilerin işe alım sürecinde en büyük zorluğu **“işyeri kültürüne entegre etme”** ve **“yasal mevzuat”** aşamalarında yaşandığını düşünmektedir (Tablo 59). Nitelikli aday bulma ve eğitim süreçleri ise daha yönetilebilir zorluklar arasındadır.

Tablo 58. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecindeki Zorluklar

Soru: Sizce, işe alım sürecinin hangi aşaması kurumlarda göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğu oluşturuyor?		
Cevaplar	n	%
Nitelikli adayları belirleme ve çekme	11	19,6
Yasal mevzuat	18	32,1
İşe alma ve eğitime	8	14,3
Onları işyeri kültürüne entegre etme	19	33,9

Katılımcı görüşlerine göre, Gaziantep'teki kurumların göçmen işçi istihdamına yönelik politikaları genellikle yetersiz veya sınırlıdır (Tablo 60). Bu bulgular, çoğu kurumun göçmen işçi istihdamına yönelik sistematik bir yaklaşımı olmadığını gösteriyor.

Tablo 59. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecine Yönelik Politika ve Stratejiler

Soru: İlinizdeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için belirli politikaları veya stratejilerinin varlığına ilişkin görüşünüz nedir?		
Cevaplar	n	%
Evet, kapsamlı politikaları var.	9	16,1
Evet, ancak politikalar oldukça sınırlı.	23	41,1
Hayır, belirli bir politikaları yok.	24	42,9

Anket sonuçlarına göre, kurumlarda engelli bireylerin istihdamına yönelik algı genellikle olumludur (Tablo 61). Ancak önemli bir kesim engelli bireylerin istihdam edilmesine dair olumsuz veya nötr görüş bildirmiştir.

Tablo 60. Gaziantep'teki Kurumlarda Engelli Kişilerin İstihdam Edilmesine Yönelik Genel Algı

Soru: İlinizdeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algınız nedir?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	15	26,8
Olumlu	20	35,7
Ne olumlu ne olumsuz	10	17,9
Olumsuz	5	8,9
Çok olumsuz	2	3,6
Not= 4 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.		

Engelli çalışanların Gaziantep'teki kurumların farklı yönleri üzerindeki etkisi, katılımcılar tarafından genelde olumlu bir şekilde değerlendirilmiştir (Tablo 61). Engelli çalışanlar özellikle takım dinamikleri, yenilikçilik ve üretkenlik açısından pozitif etki yarattığı düşünülüyor. Ancak, üretkenlik ve işyeri kültürü konusunda nötr ve olumsuz görüşler de bulunmaktadır. Bu, kurumsal farkındalığın artırılması ve destekleyici politikaların geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 61. Gaziantep'te Engelli Çalışanların Kurumların Performanslarına Olan Etkisi

Soru: Engelli çalışanların ilinizdeki kurumların aşağıdaki yönleri üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
	Çok Olumsuz		Olumsuz		Ne olumlu ne olumsuz		Olumlu		Çok olumlu	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Takım dinamikleri ve işbirliği	2	3,6	-	-	15	26,8	30	53,6	6	10,7
Üretkenlik seviyeleri	2	3,6	5	8,9	16	28,6	25	44,6	5	8,9
Yenilikçilik ve yaratıcılık	2	3,6	1	1,8	16	28,6	29	51,8	6	10,7
İşyeri kültürü	2	3,6	4	7,1	21	37,5	20	35,7	6	10,7
Not= Yukarıda verilen tüm faktörler için cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.										

3.5 Kadın İş Gücü

Gaziantep'teki kadın iş gücüne ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizdeki kadın iş gücünde aşağıdaki becerilerin ne kadar yaygın olduğuna inanıyorsunuz? ”, “Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki belirli mesleklerde kadınların temsilini ne ölçüde sınırladığını düşünüyorsunuz?”, ve “Sizce kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için aşağıdaki eylemler ne kadar kritiktir?”**, sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre kadın iş gücünde iletişim, organizasyon, uyum sağlama ve problem çözme becerileri güçlü yönler olarak öne çıkarken, liderlik, teknik beceriler ve yenilikçilik konularında gelişime ihtiyaç duyulduğu görülüyor (Tablo 62). Bu alanlarda yapılacak eğitim ve destekleyici programlar, kadınların iş hayatında daha etkili roller üstlenmesini sağlayabilir.

Tablo 62. Gaziantep'te Kadın İş Gücü Becerileri

Soru: İlinizdeki kadın iş gücünde aşağıdaki becerilerin ne kadar yaygın olduğuna inanıyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
Beceriler*	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Liderlik ve karar alma	3	5,4	13	23,2	21	37,5	12	21,4	5	8,9
İletişim ve kişilerarası beceriler	1	1,8	10	17,9	21	37,5	15	26,8	7	12,5
Organizasyon ve zaman yönetimi	1	1,8	10	17,9	20	35,7	15	26,8	8	14,3
Yaratıcılık ve yenilikçilik	1	1,8	10	17,9	11	19,6	21	37,5	11	19,6
Teknik beceriler (örneğin, kodlama, veri analizi)	1	1,8	17	30,4	24	42,9	8	14,3	4	7,1
Problem çözme ve eleştirel düşünme	2	3,6	10	17,9	15	26,8	13	23,2	14	25,0
Uyum sağlama ve çoklu görev	1	1,8	6	10,7	15	26,8	17	30,4	15	26,8
Not= *2 katılımcı cevap vermemiştir.										

Katılımcılara göre, kadınların belirli mesleklerdeki temsilini sınırlandıran faktörler arasında en önemli etkenler, kültürel veya toplumsal beklentiler ve erkek egemen sektörler olarak öne çıkmaktadır (Tablo 63). Bulgulara göre, eğitimde sınırlı erişim ve işe alım ve terfilerde cinsiyet ayrımcılığı da kadınların mesleki fırsatlara erişimini kısıtlayan önemli engellerdir. İş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği ise kadınların iş gücüne katılımını zorlaştıran bir diğer önemli faktör olarak değerlendirilmiştir. Bu bulgular, Gaziantep'te kültürel ve yapısal engellerin kadınların iş gücüne katılımını sınırladığını ve özellikle erkek egemen sektörlerdeki düşük temsili vurgulamaktadır.

Tablo 63. Gaziantep'te Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki belirli mesleklerde kadınların temsilini ne ölçüde sınırladığını düşünüyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kültürel veya toplumsal beklentiler	1	1,8	2	3,6	16	28,6	19	33,9	18	32,1
Belirli alanlarda eğitim ve öğretime sınırlı erişim	3	5,4	7	12,5	12	21,4	23	41,1	11	19,6
İşe alım ve terfilerde cinsiyet ayrımcılığı	2	3,6	6	10,7	10	17,9	20	35,7	18	32,1
İş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği	2	3,6	1	1,8	18	32,1	13	23,2	22	39,3
Erkek egemen sektörler	1	1,8	2	3,6	6	10,7	20	35,7	27	48,2

“Kadınların belirli mesleklerdeki temsilini sınırlandıran faktörler arasında en önemli etkenler, kültürel veya toplumsal beklentiler ve erkek egemen sektörler olarak öne çıkmaktadır”

Katılımcılara göre, kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerdeki yeteneklerinden yararlanılması için en kritik eylem, esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği sunma olarak belirlenmiştir (Tablo 64). Katılımcıların büyük bir kısmı, bu desteğin kadınların iş gücüne katılımını artıracığına inanmaktadır. Ayrıca, cinsiyet ayrımcılığı içermeyen işe alım uygulamaları ve kadınları liderlik rollerine terfi ettirme de önemli faktörler arasında yer alıyor. Teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi artırma ise kadınların iş gücündeki yerini güçlendirecek kritik bir adım olarak görülüyor. Bu sonuçlar, esnek çalışma şartları ve fırsat eşitliği yaratacak stratejilerin kadın iş gücünü desteklemek adına öncelikli olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 64. Gaziantep'te Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler

Soru: Sizce kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için aşağıdaki eylemler ne kadar kritiktir?										
	Hiç kritik değil		Kritik değil		Orta derecede kritik		Kritik		Çok kritik	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet ayrımcılığı içermeyen işe alım uygulamaları uygulama*	2	3,6	1	1,8	12	21,4	16	28,6	24	42,9
Esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği sunma	1	1,8	-	-	4	7,1	14	25,0	37	66,1
Teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi artırma	3	5,4	-	-	8	14,3	23	41,1	22	39,3
Kadınları liderlik rollerine terfi ettirme	1	1,8	-	-	8	14,3	27	48,2	20	35,7
Not= *1 katılımcı bu faktöre cevap vermemiştir.										

3.6 Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkileri

Adana'daki katılımcıların teknolojik değişim ve iş gücü üzerindeki etkilerine ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **"Yeni teknolojilerin (örneğin yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler) ilinizdeki iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?"**, **"Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?"**, **"Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin."**, **"İş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar nelerdir?"**, **"Gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik becerilerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?"**, **"İlinizdeki özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterince yatırım yaptığına inanıyor musunuz?"**, **"Sizce iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden aşağıda verilen gruplardan en çok hangi grup/gruplar fayda sağlar?"**, **"Teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda riski en yüksek olan grup sizce hangisidir?"**, **"Teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için hangi tedbirlere öncelik verilmelidir?"**, ve **"Yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermeye iliniz ne kadar hazır?"** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılar, yeni teknolojilerin Gaziantep'teki iş gücü piyasasını daha çok olumlu yönde etkileyeceğini düşünmektedir (Tablo 65). Katılımcıların bu teknolojilerin etkisinin biraz olumlu (%44.6) veya çok olumlu (%23.2) olacağını ifade etmiştir. Ancak, bazı katılımcılar da bu gelişmeleri ya nötr ya da olumsuz olarak değerlendirmiştir. Bu, yeni teknolojilerin potansiyel faydalarına rağmen, iş gücü üzerindeki etkilerinin her zaman herkes tarafından olumlu görülmediğini göstermektedir.

Tablo 65. Yeni Teknolojilerin Gaziantep'teki İş Gücü Piyasasına Etkisi

Soru: Yeni teknolojilerin (örneğin yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler) ilinizdeki iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	13	23,2
Biraz Olumlu	25	44,6
Ne olumlu ne olumsuz	7	12,5
Biraz Olumsuz	4	7,1
Çok olumsuz	4	7,1

Katılımcılara göre, önümüzdeki 10 yıl içinde en çok talep görecektir meslekler ve uzmanlık alanları, teknoloji ve dijital becerilerle yakından ilişkilidir (Tablo 67). Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları, Robotik mühendisliği, E-ticaret ve tedarik zinciri uzmanları, Siber Güvenlik Uzmanları, Yazılım geliştiricileri ve mühendisleri ve Ar-ge çalışma alanının en yüksek

talepleri görececek alanlar arasında yer almaktadır. Ayrıca, Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri de önemli alanlar olarak öne çıkmaktadır. Diğer taraftan, Sağlık çalışanları (%12), Dijital Pazarlama Uzmanları (%18) ve Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (%18) gibi alanlar da önemli bir talep artışı beklemektedir. Bu bulgular, dijitalleşme, yapay zekâ ve yeşil enerjinin hızla gelişen ve gelecekte önemli bir iş gücü ihtiyacı doğuracak alanlar olduğunu göstermektedir.

Tablo 66. 10 Yıl İçinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları

Soru: Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?	
Meslek veya uzmanlık alanları	İşaretlenme sayısı
[1] E-ticaret ve tedarik zinciri uzmanı	37
[2] Animasyon Programcısı	8
[3] Ar-ge Elemanı	22
[4] Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları	39
[5] Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri .	20
[6] Siber Güvenlik Uzmanları	24
[7] Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (örneğin, güneş paneli montajcıları, rüzgâr türbini teknisyenleri)	18
[8] Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri	23
[9] Sağlık çalışanları (örn. hemşireler, doktorlar, tıbbi teknisyenler)	12
[10] Dijital Pazarlama Uzmanları	18
[11] Zanaatkarlık (örn. elektrikçiler, tesisatçılar, kaynakçılar)	11
[12] Teknoloji ve Dijital Beceriler Alanında Eğitimciler ve Eğitimciler	15
[13] Bilgi Güvenlik Uzmanı	18
[14] Bilgisayar Oyunları Programcısı	9
[15] Bulut Bilişim Uzmanı	11
[16] Çevre Bilimciler ve Sürdürülebilirlik Danışmanları	11
[17] Finansal Analistler ve FinTech Uzmanları	6
[18] Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları	26
[19] Sosyal Çalışmacılar ve Danışmanlar	11
[20] Dijital Adli Tıp Uzmanı	5
[21] Sosyal Medya Uzmanı	7
[22] Mikro İşlem Tasarımcısı	7
[23] Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	4
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla meslek ve uzmanlık alanı işaretlemişlerdir.	

Teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görecektir meslekler arasında Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları (%91,1), Siber Güvenlik Uzmanları (%78,6), Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri (%78,6), e-ticaret uzmanlığı (%76,8), Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları (%75) ve Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri (%73,2) ön planda yer almaktadır (Tablo 67).

Tablo 67. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı

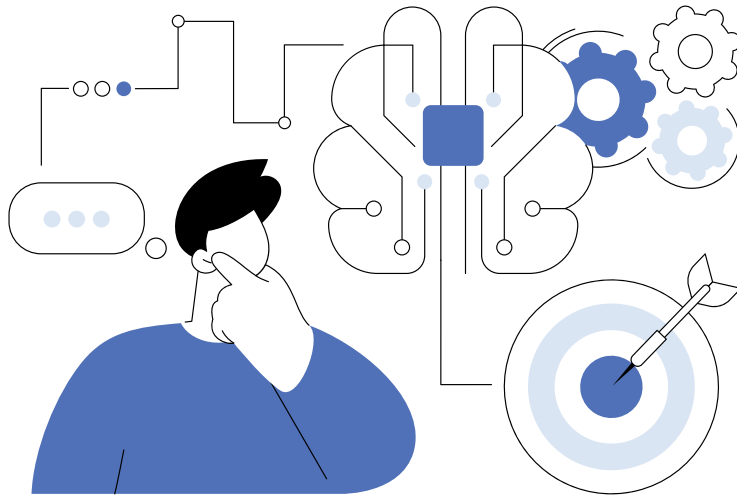
Soru: Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin.						
	Düşük		Orta		Yüksek	
Meslek veya uzmanlık alanları	n	%	n	%	n	%
[1] E-ticaret ve tedarik zinciri uzmanı	1	1,8	9	16,1	43	76,8
[2] Animasyon Programcısı	8	14,3	18	32,1	25	44,6
[3] Ar-ge Elemanı	3	5,4	11	19,6	36	64,3
[4] Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları	1	1,8	4	7,1	51	91,1
[5] Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri	1	1,8	10	17,9	41	73,2
[6] Siber Güvenlik Uzmanları	1	1,8	9	16,1	44	78,6
[7] Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (örneğin, güneş paneli montajcıları, rüzgâr türbini teknisyenleri)	1	1,8	16	28,6	36	64,3
[8] Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri	2	3,6	10	17,9	44	78,6
[9] Sağlık çalışanları (örn. hemşireler, doktorlar, tıbbi teknisyenler)	9	16,1	15	26,8	27	48,2
[10] Dijital Pazarlama Uzmanları	2	3,6	15	26,8	38	67,9
[11] Zanaatkarlık (örn. elektrikçiler, tesisatçılar, kaynakçılar)	12	21,4	10	17,9	28	50,0
[12] Teknoloji ve Dijital Beceriler Alanında Eğitimciler ve Eğitimciler	4	7,1	17	30,4	32	57,1
[13] Bilgi Güvenlik Uzmanı	2	3,6	16	28,6	38	67,9
[14] Bilgisayar Oyunları Programcısı	4	7,1	22	39,3	25	44,6
[15] Bulut Bilişim Uzmanı	3	5,4	15	26,8	32	57,1
[16] Çevre Bilimciler ve Sürdürülebilirlik Danışmanları	3	5,4	20	35,7	29	51,8
[17] Finansal Analistler ve FinTech Uzmanları	2	3,6	17	30,4	33	58,9
[18] Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları	1	1,8	9	16,1	42	75,0
[19] Sosyal Çalışmacılar ve Danışmanlar	10	17,9	17	30,4	24	42,9
[20] Dijital Adli Tıp Uzmanı	7	12,5	14	25,0	30	53,6
[21] Sosyal Medya Uzmanı	5	8,9	13	23,2	34	60,7
[22] Mikro İşlem Tasarımcısı	2	3,6	19	33,9	30	53,6
[23] Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	5	8,9	18	32,1	26	46,4
Not= Yukarıda verilen meslek ve uzmanlık alanları için farklı sayıda cevap vermeyen katılımcılar bulunmaktadır.						

Katılımcılara göre, iş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar arasında nitelikli iş gücü eksikliği ve kurumlarda değişime karşı direnç öne çıkmaktadır (Tablo 68). Ayrıca, yeni teknolojileri benimsemenin yüksek maliyetleri ve altyapı eksikliği gibi zorluklar da önemli engeller arasında yer almaktadır. En az eğitim ve öğretime sınırlı erişim bir zorluk olarak belirtilmiştir.

Tablo 68. Yeni Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Uyum Sağlamadaki Karşılaşılan Zorluklar

Soru: İş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar nelerdir?	
Cevaplar	İşaretlenme Sayısı
Nitelikli iş gücü eksikliği	40
Eğitim ve öğretime sınırlı erişim	19
Kurumlarda değişime karşı direnç	40
Yeni teknolojileri benimsemenin yüksek maliyetleri	30
Altyapı eksikliği	28
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Gelecekteki iş gücü piyasasında başarılı olmak için en kritik beceriler arasında teknolojik yetkinliğin ön planda olacağı katılımcılar tarafından düşünülmektedir (Tablo 69). Gelişmekte olan teknolojilerde teknik uzmanlık, iletişim becerileri ve problem çözme en fazla vurgulanan alanlardır. Ayrıca, dijital okuryazarlık ve eleştirel düşünme de çalışanların gelecekte karşılaşılabilecekleri zorluklarla başa çıkabilmeleri için daha az kritik bir beceri olarak değerlendirilmiştir. Bu bulgular, iş gücü piyasasında teknolojik ve iletişimsel becerilerin dengeli bir şekilde geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Tablo 69. Gelecekteki İş Gücü Piyasasında Çalışanlar İçin En Kritik Beceriler

Soru: Gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik becerilerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?	
Beceriler	İşaretlenme Sayısı
Dijital okuryazarlık	25
Problem çözme	34
Eleştirel düşünme	18
İletişim becerileri	36
Gelişmekte olan teknolojilerde teknik uzmanlık	43
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Bulgulara göre, katılımcıların büyük çoğunluğu (%75) Gaziantep'te özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterli yatırım yapmadığını düşünmektedir (Tablo 70). Sadece %25'lik bir kesim bu yatırımların yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç, özel sektörün teknolojiye uyum sağlama konusunda daha fazla yatırım yapması gerektiğine dair güçlü bir algının olduğunu göstermektedir.

Tablo 70. Gaziantep'te Özel Sektörün İş Gücünü Teknolojik Değişimlere Hazırlamak İçin Yatırım Yapması

Soru: İlinizdeki özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterince yatırım yaptığını inanıyor musunuz?		
Seçenekler	n	%
Evet	14	25
Hayır	42	75

Katılımcılar, teknolojik gelişmelerden en çok fayda sağlayacak grup olarak yüksek vasıflı çalışanları öne çıkarmışlardır (Tablo 71). Girişimcileri de önemli bir avantaj elde edebilecek bir grup olarak görülmektedir. Buna karşın, orta düzey yöneticiler için bu etkiler daha sınırlı değerlendirilmiş, düşük vasıflı çalışanların ise fayda sağlamayacağı düşünülmüştür. Bu durum, teknolojik gelişmelerin daha çok yüksek vasıflı çalışanlar ve girişimciler için fırsatlar sunduğunu, ancak düşük vasıflı çalışanlar için bir avantaj sağlamayabileceği yorumu yapılabilir.

Tablo 71. Teknolojik Gelişmelerden Fayda Sağlayabilecek Gruplar

Soru: Sizce iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden aşağıda verilen gruplardan en çok hangi grup/gruplar fayda sağlar?		
Seçenekler	n	%
Yüksek vasıflı çalışanlar	28	50.0
Düşük vasıflı çalışanlar	3	5.4
Orta düzey yöneticiler	4	7.1
Girişimciler	21	37.5

Katılımcılar teknolojik gelişmeler nedeniyle en fazla iş kaybı riski taşıyan grupların yaşlı çalışanlar ve düşük vasıflı işçiler olabileceğini belirtmiştir (Tablo 72). Bu bulgu, dijital dönüşüme uyum sağlamak zorlanan grupların iş gücü piyasasında dezavantajlı konuma düşebileceğini göstermektedir.

Tablo 72. Teknolojik Gelişmeler Nedeniyle İş Kaybı Yaşayabilecek En Yüksek Grup

Soru: Teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda riski en yüksek olan grup sizce hangisidir?		
Seçenekler	n	%
Düşük vasıflı işçiler	22	39.3
Kariyer ortası profesyoneller	4	7.1
Yaşlı çalışanlar	28	50.0
Not= 2 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.		

Katılımcılar, teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için en öncelikli tedbirler arasında sektörlerin teknolojiyi sorumlu bir şekilde benimsemeleri için teşvikler sağlanması, işletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi ve devlet öncülüğünde istihdam destek programlarının oluşturulmasına öncelik verilmesi gerektiğini düşünmektedir (Tablo 73). Bu seçenekler sırasıyla en yüksek işaretlenme sayısına sahip olup gelecekteki iş gücü dönüşümüne en etkili katkıyı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, eğitim ve beceri kazandırma programlarının genişletilmesi ve yaşam boyu öğrenme girişimlerinin teşvik edilmesi de önemli önlemler olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 73. Teknolojinin İş Gücü Piyasası Üzerindeki Etkisini Ele Almak İçin Alınabilecek Tedbirler

Soru: Teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için hangi tedbirlere öncelik verilmelidir?	
Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
Eğitim ve beceri kazandırma programlarının genişletilmesi	48
Sektörlerin teknolojiyi sorumlu bir şekilde benimsemeleri için teşvikler sağlanması	49
İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi	49
Devlet öncülüğünde istihdam destek programlarının oluşturulması	49
Yaşam boyu öğrenme girişimlerinin teşvik edilmesi	45
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcıların büyük çoğunluğu Gaziantep'in teknolojik değişimlere biraz hazırlıklı olduğunu düşünmektedir (Tablo 74). Ancak %19,6'lık bir kesim ilin hiç hazırlıklı olmadığını belirtirken, yalnızca %16,1'lik küçük bir grup ilin çok hazırlıklı olduğunu ifade etmiştir. Bu durum, ilin teknolojik değişimlere uyum sağlamak adına önemli adımlar atması gerektiğini gösteriyor.

Tablo 74. Yeni Teknolojilerin Neden Olduğu İş Gücü Piyasasındaki Değişikliklere Hazır Olma Durumu

Soru: Yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermeye iliniz ne kadar hazır?		
Seçenekler	n	%
Çok hazırlıklı	9	16,1
Biraz hazırlıklı	35	62,5
Hiç hazırlıklı değil	11	19,6
Not= 1 katılımcı cevap vermemiştir.		

3.7 Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri

Gaziantep'teki katılımcıların sektörel ve bölgesel iş gücü dinamiklerine ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Aşağıdaki faktörlerin, ilinizdeki sektörlerin gelişimine etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”**, **“Bölgenizdeki sektörlerin öne çıkmasında veya gerilemesinde kültürel faktörlerin (gelenekler, yerel tercihler veya miras gibi) ekonomik faktörlerden (yatırımlar, politika veya piyasa talebi gibi) daha etkili olduğuna inanıyor musunuz?”**, **“Sizce hangi sektörler şu anda en önemli yetenek ve beceri kıtlığıyla karşı karşıya?”**, **“İlinizdeki hangi sektörlerin iş gücü talebinin yüksek olacağını düşünüyorsunuz?”**, ve **“İlinizdeki hangi sektörlerin teknolojik gelişmelerden etkilenme olasılığı daha yüksektir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara göre, Gaziantep'te sektörlerin gelişimine etkisi en yüksek, göç eğilimleri olarak öne çıkmaktadır (Tablo 75). İş gücü becerileri ve eğitim seviyeleri de oldukça önemli etkiye sahiptir. Ayrıca, bölgesel altyapı ve kalkınmaya yatırım ve devlet teşvikleri sektörel gelişim için kritik faktörler arasında yer almaktadır. Yerel veya uluslararası tüketici talebindeki değişimler de sektörel gelişimi etkileyen önemli bir unsur olarak katılımcılar tarafından dikkat çekiyor.

Tablo 75. Gaziantep'te Sektörlerin Gelişimini Etkileyebilecek Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörlerin, ilinizdeki sektörlerin gelişimine etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
İfadeler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölgeye özgü kültürel miras veya gelenekler*	5	8,9	10	17,9	8	14,3	26	46,4	5	8,9
Doğal kaynakların mevcudiyeti veya kıtlığı**	3	5,4	6	10,7	22	39,3	18	32,1	6	10,7
Devlet teşvikleri**	3	5,4	3	5,4	14	25,0	24	42,9	11	19,6
Yerel veya uluslararası tüketici talebindeki değişimler**	2	3,6	3	5,4	20	35,7	17	30,4	13	23,2
Bölgesel altyapı ve kalkınmaya yatırım**	2	3,6	1	1,8	15	26,8	21	37,5	16	28,6
İş gücü becerileri ve eğitim seviyeleri	1	1,8	2	3,6	14	25,0	21	37,5	18	32,1
Göç eğilimleri (örneğin, kırdan kente veya uluslararası göç)	1	1,8	4	7,1	8	14,3	19	33,9	24	42,9
Not= *2 katılımcı bu ifade için cevap vermemiştir, **1 katılımcı bu ifade için cevap vermemiştir.										

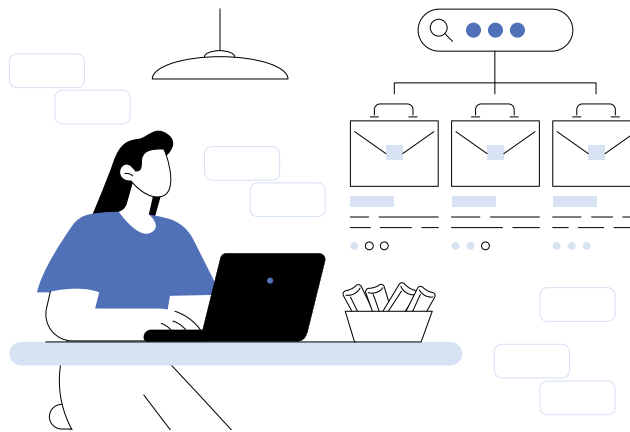
Sonuçlara göre, katılımcıların çoğunluğu (%44,6), ekonomik faktörlerin sektörlerin gelişimi üzerinde daha etkili olduğunu düşünmektedir (Tablo 76). %39,3'ü kültürel ve ekonomik faktörlerin eşit derecede etkili olduğunu belirtirken, sadece %8,9'u kültürel faktörlerin daha belirleyici olduğunu ifade etmiştir. %1,8'lik bir kesim ise bu konuda emin olmadığını belirtmiştir. Bu sonuçlar, ekonomik faktörlerin (yatırımlar, devlet politikaları, piyasa talebi vb.) sektörlerin gelişimi üzerinde kültürel faktörlerden (gelenekler, yerel tercihler, miras vb.) daha belirleyici olduğunu göstermektedir.

Tablo 76. Bölgedeki Sektörlerin Öne Çıkmasındaki veya Gerilemesindeki Kültürel Faktörler ve Ekonomik Faktörler

Soru: Bölgenizdeki sektörlerin öne çıkmasında veya gerilemesinde kültürel faktörlerin (gelenekler, yerel tercihler veya miras gibi) ekonomik faktörlerden (yatırımlar, politika veya piyasa talebi gibi) daha etkili olduğuna inanıyor musunuz?		
Cevaplar	n	%
Evet, kültürel faktörler daha etkilidir.	5	8,9
Hayır, ekonomik faktörler daha etkilidir.	25	44,6
Her ikisi de eşit derecede etkilidir.	22	39,3
Emin değilim.	1	1,8

Katılımcılara göre, Gaziantep'te en büyük yetenek ve beceri açığının imalat ve bilgi ve iletişim, sektörlerinde yaşandığı görülmektedir (Tablo 77). Bunları mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve eğitim sektörü izlemektedir. Katılımcılara göre en az yetenek ve beceri açığının idari ve destek hizmet faaliyetlerinde olduğu düşünülmektedir.

Tablo 77. Gaziantep Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı

Soru: Sizce hangi sektörler şu anda en önemli yetenek ve beceri kıtlığıyla karşı karşıya? (Birden fazla seçenek seçebilirsiniz.)

Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	18
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	12
[3] İmalat	26
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	10
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	10
[6] İnşaat	15
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	7
[8] Ulaştırma ve Depolama.	7
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	10
[10] Bilgi ve iletişim.	27
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	10
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	21
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5
[14] Eğitim.	20
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	17
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	11

Notlar = Katılımcılar Gaziantep ilinde en önemli yetenek ve beceri açığı olan sektörleri 1'den fazla işaretlemişlerdir.

Katılımcılar, Gaziantep'te en yüksek iş gücü talebinin imalat sektöründe olacağını belirtmişlerdir (Tablo 78). İmalat sektörü, şehrin sanayi altyapısının güçlü olması ve üretim faaliyetlerinin devamlılığını sağlaması nedeniyle iş gücü talebinin yoğun olduğu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Onu eğitim ve inşaat sektörü izleyeceği düşüncesi vardır.

Tablo 78. Gaziantep İş Gücü Talebinin Yüksek Olabileceği Sektörler

Soru: İlinizdeki hangi sektörlerin iş gücü talebinin yüksek olacağını düşünüyorsunuz?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	13
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	6
[3] İmalat	50
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	7
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	9
[6] İnşaat	31
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	20
[8] Ulaştırma ve Depolama.	9
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	27
[10] Bilgi ve iletişim.	23
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	11
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	23
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	17
[14] Eğitim.	32
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	14
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	15
Notlar =Katılımcılar 1'den fazla sektör işaretlemişlerdir.	

Katılımcılara göre, Gaziantep'te teknolojik gelişmelerden en fazla etkilenebileceğine sahip sektörler sırasıyla imalat, Bilgi ve İletişim ve Eğitim sektörüdür (Tablo 79).

Tablo 79. Gaziantep Sektörlerin Teknolojik Gelişmelerden Etkilenme Olasılığı

Soru: İlinizdeki hangi sektörlerin teknolojik gelişmelerden etkilenme olasılığı daha yüksektir?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	15
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	10
[3] İmalat	37
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	13
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	19
[6] İnşaat	20
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	17
[8] Ulaştırma ve Depolama.	16
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	16
[10] Bilgi ve iletişim	35
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	14
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	28
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	16
[14] Eğitim.	31
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	17
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	13
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla sektör işaretlemişlerdir.	

3.8 Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar

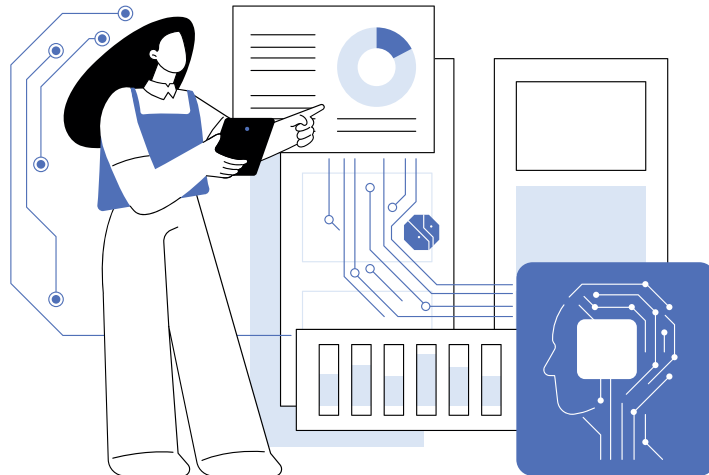
Gaziantep'teki katılımcıların **“eğitim ve istihdam arasındaki bağlantılarına”** ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizde gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada ne derecede etkili?”**, ve **“İlinizdeki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki aşağıdaki rolleri ne derecede önemlidir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Gaziantep'teki mevcut eğitim ve öğretim programlarının teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlık açısından etkisi, katılımcıların çoğunluğuna göre orta düzeyde kalmaktadır (Tablo 80). Katılımcıların %30,4'ü, mevcut programların orta düzeyde etkili olduğunu belirtmiş, %23,2'si ise programların etkili olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 80. Gaziantep'teki Mevcut Eğitim ve Öğretim Programlarının Çalışanları Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Hazırlamada Etkisi

Soru: İlinizde gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada ne derecede etkili?		
Cevaplar	n	%
Çok etkili	1	1,8
Etkili	12	21,4
Orta düzeyde etkili	17	30,4
Etkili değil	13	23,2
Hiç etkili değil	5	8,9
Not= 8 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.		

Araştırma bulguları, üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin gelişen teknolojilere uyum sağlamak ve iş gücü piyasası talepleriyle entegre olmak konusunda önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Tablo 81). Katılımcıların büyük bir kısmı, gelişen teknolojilerde eğitim programları sunmanın ve endüstri odaklı müfredatın eğitim sistemine entegrasyonunun çok önemli olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, sektörel iş birliği ile sağlanan staj ve çıraklık gibi uygulamalı deneyim fırsatlarının yanı sıra, kariyer danışmanlığının da iş gücü piyasasında başarılı olabilmek için kritik bir hizmet olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Sürekli mesleki gelişim, dijital beceriler ve sosyal becerilerin eğitim programlarında yer almasının yanı sıra inovasyon ve girişimcilik odaklı merkezlerin oluşturulmasının da yüksek önem taşıdığı vurgulanmıştır. Bu bulgular, üniversiteler ve kariyer merkezlerinin eğitim ve rehberlik hizmetlerini, iş gücü piyasasının hızlı değişen dinamiklerine uyum sağlayacak şekilde şekillendirmelerinin önemini ve inovasyon ile girişimcilik becerilerinin geliştirilmesinin gerekliliğini göstermektedir.

Tablo 81. Üniversitelerin ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü

Soru: İlinizdeki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki aşağıdaki rolleri ne derecede önemlidir?										
	Hiç önemli değil		Önemli değil		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
Seçenekler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gelişmekte olan teknolojilerde (ör. yapay zekâ, blok zinciri, siber güvenlik) eğitim programları sunmak	2	3,6	-	-	4	7,1	31	55,4	19	33,9
İş gücü piyasası talepleriyle uyum sağlamak için uygulamalı, endüstri odaklı müfredatı entegre etmek.	2	3,6	-	-	5	8,9	28	50	21	37,5
Staj, çıraklık ve araştırma fırsatları için sektörlerle ortaklıkları kolaylaştırması*	2	3,6	-	-	4	7,1	22	39,3	27	48,2
Öğrencilerin ve iş arayanların gelişen iş gücü piyasası eğilimlerini anlamalarına yardımcı olmak için kariyer danışmanlığı sağlamak	2	3,6	-	-	6	10,7	24	42,9	24	42,9
Sertifikalar ve çevrimiçi kurslar aracılığıyla yaşam boyu öğrenmeyi ve mesleki gelişimi teşvik etmek**	2	3,6	1	1,8	9	16,1	18	32,1	24	42,9
İnovasyon ve girişimcilik odaklı uzmanlaşmış merkezler oluşturmak**	2	3,6	-	-	2	3,6	24	42,9	26	46,4
Dijital okuryazarlık ve sosyal beceri eğitiminin geliştirilmesi (örn. ekip çalışması, sorun çözme) **	2	3,6	-	-	7	12,5	26	46,4	19	33,9
Yüksek talep gören becerileri ve sektörleri belirlemek için düzenli iş gücü piyasası analizleri yapmak**	2	3,6	-	-	5	8,9	22	39,3	25	44,6
Not=*1 kişi cevap vermemiştir.; **2 kişi cevap vermemiştir.										

3.9 İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar

Gaziantep'teki katılımcıların “işe alım süreçleri ve karşılaşılan zorluklara” ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden “Gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta ne sıklıkla zorluk yaşıyorsunuz?”, “İlinizdeki kurumların işe alım sırasında karşılaştığı en büyük zorluk sizce hangisidir?”, “İlinizde kurumlara işe başvuranlar arasında en sık hangi alanlarda beceri boşluğu olduğunu düşünüyorsunuz?”, “İlinizdeki ekonomik koşulların işe alım süreci üzerindeki etkisini nasıl algılıyorsunuz?”, ve “Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitliliği ve kapsayıcılığı ne kadar önemli görüyorsunuz?” sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

Katılımcıların büyük bir kısmı, gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmada zorluk yaşadığı algısına sahiptir (Tablo 82). Bu durum, teknik becerilere sahip iş gücünün eksikliği ve aday havuzundaki yetersizliklerin bir göstergesi olabilir. Yalnızca küçük bir kesim, nadiren bu tür zorluklarla karşılaştıklarını belirtmiştir. Bu bulgu, sektörlerin ihtiyaç duyduğu teknik becerilerin daha fazla geliştirilmeye ve güçlendirilmeye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Tablo 82. Teknik Becerilere Sahip Bireylere Ulaşmadaki Zorluk Derecesi

Soru: Gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta ne sıklıkla zorluk yaşıyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Hiç zorlanmıyoruz	2	3,6
Nadiren zorlanıyoruz	3	5,4
Bazen zorlanıyoruz	14	25,0
Genellikle zorlanıyoruz	27	48,2
Her zaman zorlanıyoruz	8	14,3
Not = 2 katılımcı cevap vermemiştir.		

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%66,1) Gaziantep'te kurumların işe alım sırasında en fazla nitelikli aday eksikliği ile karşılaştıklarını düşünmektedirler (Tablo 83). Bu, iş gücü piyasasında yeterli beceri ve deneyime sahip adayların bulunmasının zorluk oluşturduğunu göstermektedir. Diğer zorluklar, işe alma süreçleri ve nitelikli çalışanlar için yüksek rekabet ise daha az yaygın sorunlar olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 83. İşe Alım Sırasında Karşılaşılan Zorluklar

Soru: İlinizdeki kurumların işe alım sırasında karşılaştığı en büyük zorluk sizce hangisidir?		
Seçenekler	n	%
[1] İşe alma süreçleri	10	17,9
[2] Nitelikli çalışanlar için yüksek rekabet	9	16,1
[3] Nitelikli aday eksikliği	37	66,1

Katılımcıların görüşlerine göre, işe başvuranlar arasında problem çözme ve eleştirel düşünme, teknik beceriler ve eleştirel düşünme ve dijital veya bilişim teknolojileri gibi beceriler, en sık karşılaşılan beceri eksikliğidir (Tablo 85). Ayrıca, iletişim becerileri ile ilgili beceriler de oldukça yaygın bir boşluk olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 84. İşe Başvuranlar Arasındaki Beceri Boşluğu

Soru: İlinizde kurumlara işe başvuranlar arasında en sık hangi alanlarda beceri boşluğu olduğunu düşünüyorsunuz?	
Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
Teknik beceriler ve eleştirel düşünme	36
İletişim becerileri	27
Liderlik veya yönetim becerileri	19
Problem çözme ve eleştirel düşünme	38
Müşteri hizmetleri becerileri	11
Dijital veya bilişim teknolojileri ile ilgili beceriler	32
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcıların çoğunluğu, Gaziantep'in ekonomik koşullarının işe alım süreci üzerinde önemli bir etkisi olduğunu düşünüyor (Tablo 86). Bu veriler, bölgedeki ekonomik durumun işe alım süreçlerini önemli ölçüde şekillendirdiğini ve kurumların bu faktörü dikkate alarak işe alım stratejilerini oluşturduklarını göstermektedir.

Tablo 85. Ekonomik Koşulların İşe Alım Sürecine Etkisi

Soru: İlinizdeki ekonomik koşulların işe alım süreci üzerindeki etkisini nasıl algıyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Tamamen etkiliyor	29	51.8
Büyük ölçüde etkisi var	22	39.3
Orta derecede etkisi var	4	7.1
Az etkisi var	-	-
Hiç etkisi yok	1	1.8

Çoğunlukla katılımcılar, kurumsal performansı iyileştirmede çeşitlilik ve kapsayıcılığın çok önemli olduğunu vurgulamaktadır (Tablo 86). Sadece katılımcıların %3,6'sı, bu çeşitlilik ve kapsayıcılığın "**orta derecede önemli**" olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgu, çeşitlilik ve kapsayıcılığın organizasyonel başarının artırılmasında önemli bir rol oynadığına dair güçlü bir görüş birliği olduğunu göstermektedir.

Tablo 86. Kurumsal Performansı İyileştirmede Çeşitliliği ve Kapsayıcılık

Soru: Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitliliği ve kapsayıcılığı ne kadar önemli görüyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Hiç önemli değil	-	-
Az önemli	-	-
Orta derecede önemli	2	3.6
Önemli	27	48.2
Çok önemli	27	48.2

3.10 Anket Çalışması Analizinde Öne Çıkan Bulgular

1. İş Gücü Piyasası Analizi

Gaziantep'te belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talep artarken, ekonomik zorluklar iş fırsatlarını olumsuz etkilemektedir. En büyük sorunlar mesleki eğitim eksikliği, yaşlanan iş gücü ve işlerin başka bölgelere kaydırılması olarak görülmektedir.

2. İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı

İmalat, bilimsel/teknik faaliyetler, eğitim ve tarım sektörlerinde nitelikli iş gücü sıkıntısı yaşıyor. Düşük ücretler, göç, eğitim eksiklikleri ve iş fırsatları hakkında bilinç eksikliği en büyük nedenler arasındadır.

3. Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı

Göçmen işçi istihdamına yönelik algı karışık olup, maliyet avantajı ve iş gücü açığını kapatma açısından olumlu görülse de, dil engelleri ve kültürel adaptasyon sorunları önemli zorluklar olarak belirtiliyor. Engelli çalışanların kurumsal performansa olumlu katkı sağladığı ancak üretkenlik ve işyeri kültürüne uyum konusunda bazı çekinceler olduğu ifade ediliyor.

4. Kadın İş gücü

Kadın iş gücünde güçlü yönler arasında iletişim, organizasyon ve problem çözme becerileri öne çıkmaktadır. En büyük engeller toplumsal normlar ve erkek egemen sektörlerdir. Çözüm olarak esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği politikaları önerilmektedir.

5. Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkiler

Yapay zekâ, siber güvenlik, e-ticaret, veri analitiği ve robotik mühendisliği gibi alanlarda iş gücü talebi artacaktır. Ancak en büyük zorluklar nitelikli iş gücü eksikliği, değişime karşı direnç ve teknolojik dönüşüm maliyetleridir.

6. Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri

Sektörlerin gelişimini en çok göç, eğitim seviyeleri, devlet teşvikleri ve altyapı yatırımları etkilemektedir. İmalat ve bilgi/iletişim sektörlerinde en büyük beceri eksikliği yaşanırken, en yüksek iş gücü talebinin imalat, eğitim ve inşaat sektörlerinde olacağı öngörülmektedir.

7. Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar

Eğitim sisteminin teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlama konusunda yetersiz olduğu düşünülmektedir. Üniversiteler ve kariyer merkezleri, sektörel iş birlikleri, uygulamalı eğitimler ve kariyer danışmanlığı alanlarında daha aktif rol oynamalıdır.

8. İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar

Problem çözme, teknik beceriler ve iletişim yetkinlikleri en sık karşılaşılan eksiklikler arasındadır. Çeşitlilik ve kapsayıcılığın kurumsal performansı artırdığı vurgulanmaktadır.

IV. BÖLÜM

IV.BÖLÜM

4. GAZİANTEP’TE İŞ GÜCÜ, EKONOMİ VE GÖÇ EĞİLİMLERİNE DAİR NİTEL ANALİZ

Bu bölümde ilk olarak Gaziantep Sosyoekonomik Mevcut Durum Raporu özelinde 6 ve 8 Ocak 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen saha çalışmasının nitel veri toplama aşamasında izlenen prosedürler, görüşülen paydaşlar ve araştırma ekibine ilişkin genel bilgiler verilmiştir.

4.1 Nitel Görüşmelerin Metodolojisi

6 ve 8 Ocak 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen üç günlük Gaziantep saha çalışması süresince nitel veri toplama aracı olarak kurumlarda odak kişiler ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler katılımcıların rızaları ile ses kaydediciler aracılığıyla kaydedilmiş ve katılımcılardan bu yönde rıza belgeleri de imzalatılmıştır. Görüşme yapılan kurumlardan yarı yapılandırılmış mülakatlara 1 ve 6 arası odak kişi katılmıştır. Paydaş kurumlardan toplam 38 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 70 dakika ile 120 dakika arası sürmüştür. Görüşmelerin sonunda ses deşifreleri gerçekleştirilmiş ve analizleri MAXQDA nitel veri analizi yazılımı kullanılarak yapılmıştır.

Bu bölümde 15 paydaş kurumdan 38 kilit kişinin katılımıyla gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan tematik başlıklar şunlardır:

- Genel Sektörel Durum: İstihdam açısından potansiyel kapasite ve fırsatlar,
- İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler,
- İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi,
- Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar,
- İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri,
- Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller,
- Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri.

Bu tematik başlıklara göre oluşturulan izleyen bölümlerde her temaya ilişkin farklı alt bileşenler de detaylı bir şekilde irdelenmiştir. Yapılan yorumların katılımcıların deneyimlerini yansıttığının bir göstergesi olarak bu tematik analizler de katılımcılar ile yapılan görüşmelerden alıntılara da yer verilmiştir.

4.2 Genel Sektörel Durum: İstihdam Açısından Potansiyel Kapasite ve Fırsatlar

Gaziantep, sanayi, tarım ve hizmet sektörlerindeki güçlü ekonomik yapısıyla geniş istihdam fırsatları sunan bir şehir olup, gıda, tekstil, ayakkabı üretimi ve kimya gibi sektörlerde rekabet gücünü artırmaktadır. Beş organize sanayi bölgesi, büyüyen gastronomi turizmi ve geniş tarımsal üretim ağı, şehrin iş gücü piyasasını canlı tutmaktadır. Ancak, sanayide nitelikli iş gücü açığı, tarımda mevsimlik iş gücüne olan bağımlılık ve kayıt dışı istihdam gibi yapısal sorunlar devam etmektedir. Kadın ve genç iş gücünün daha aktif hale getirilmesi, mesleki eğitimin sanayi beklentileriyle uyumlu hale getirilmesi ve istihdam politikalarının güncellenmesi, Gaziantep'in sürdürülebilir ekonomik büyümesi açısından kritik önem taşımaktadır.

Bu bölümde, Gaziantep'teki sektörel yapı ele alınarak, iş gücü piyasasına etkileri ve istihdam açısından potansiyel kapasite ve fırsatlar değerlendirilmektedir. Gaziantep, Türkiye'nin sanayi ve ticaret açısından en dinamik şehirlerinden biri olup, üretim gücü, ihracat kapasitesi ve istihdam olanakları ile ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır. Şehir, geleneksel sanayi kollarının yanı sıra tarım ve gıda sektörlerinde de güçlü bir altyapıya sahiptir. Bu sektörlerdeki büyüme, iş gücü piyasasına olumlu etkiler sağlamakla birlikte, nitelikli iş gücü ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

Özellikle gıda, tekstil ve konfeksiyon, plastik ve kimya sektörü, ayakkabı ve deri üretimi gibi alanlar, Gaziantep'in rekabet gücünü artıran temel sektörlerdir. Şehirde beş organize sanayi bölgesi (OSB) bulunmakta olup, bu bölgelerde faaliyet gösteren işletmelerin sektörel dağılımına bakıldığında tekstil ve gıda sanayisinin öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanı sıra sabun ve temizlik ürünleri, lastik, kauçuk ve tutkal sektörü, plastik sektörü, orman ve ağaç ürünleri ile makine ve teçhizat üretimi gibi sektörler de kent ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle erkek ayakkabı üretimi alanında Gaziantep, ülke lideri konumundadır.

Ayrıca şehir, gastronomi ve turizm alanlarında da popüler bir destinasyon olup, hizmet sektörü istihdam yaratma kapasitesi açısından büyük bir paya sahiptir.

Tarım sektörü de Gaziantep ekonomisinin önemli bileşenlerinden biridir. Şehir, dünyadaki fıstık üretiminin yaklaşık %10'unu karşılamakta olup, bu alanda yaklaşık 43.000 üretici faaliyet göstermektedir. Bunun yanı sıra, buğday, kırmızı biber ve zeytin yetiştiriciliği de bölgedeki en önemli tarım ürünleri arasındadır. Tarım sektörü, ürün deseninin çeşitliliği nedeniyle yılın her döneminde aktif bir üretim sürecine sahiptir. Özellikle budama, gübreleme, çapalama, sulama ve hasat gibi periyodik işlemler, yıl boyunca süregelen bir tarımsal iş gücü ihtiyacı yaratmakta ve üretim dengesine katkıda bulunmaktadır. Ancak, tarımsal üretimde mekanizasyonun sınırlı olması, özellikle hasat dönemlerinde yoğun iş gücü talebine neden olmaktadır. Mevsimlik iş gücü ihtiyacı büyük ölçüde Suriyeli ve Afgan göçmenler tarafından karşılanırken, bu durum kayıt dışı istihdamın yaygınlaşmasına yol açmaktadır.

Sanayi ve tarımın yanı sıra hizmet sektörü de Gaziantep'te istihdamın önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Gastronomi turizmi ve ticaret, özellikle kadın ve genç iş gücü için yeni fırsatlar sunmaktadır. UNESCO tarafından gastronomi şehri ilan edilen Gaziantep, bu alanda önemli bir marka değeri yaratmıştır. Yiyecek-içecek sektöründe çalışanların büyük bir kısmı kadınlar ve gençlerden oluşmakta olup, sektörde nitelikli personel ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır.

Gaziantep'te istihdamı desteklemek adına çeşitli projeler ve politikalar uygulanmaktadır. Mesleki eğitim merkezleri ve istihdam programları, sanayiye nitelikli iş gücü kazandırmayı hedeflemektedir. Çeşitli yerel ve uluslararası girişimler, iş gücünün mesleki eğitimlerle desteklenmesini amaçlamaktadır ancak, sanayi sektörünün beklentileri ile sunulan eğitim programlarının içeriği zaman zaman örtüşmeyebilmekte, bu durum istihdam sürecinde uyum sorunlarına yol açabilmektedir.

Kadın iş gücünün ekonomik sisteme daha fazla entegre edilmesi için de çeşitli adımlar atılmaktadır. Kadın girişimciliğini teşvik eden destek programları, kadınların iş hayatına katılımını artırmayı hedeflemektedir. Özellikle gıda ve tekstil sektörlerinde kadın istihdamı ön plana çıkarken, çocuk bakım olanaklarının yetersizliği kadınların iş hayatına katılımını kısıtlayan temel faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir.

Genç iş gücü açısından bakıldığında, Gaziantep'te ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfus oranı ciddi bir sorundur. Bu durum, gençlerin iş gücü piyasasına dahil olmasını sağlayacak daha etkin politikalar geliştirilmesini gerektirmektedir. Bilişim, e-ticaret ve yenilenebilir enerji sektörleri, gençler için önemli istihdam alanları yaratabilecek potansiyele sahiptir.

Sonuç olarak, Gaziantep'in iş gücü piyasası hem güçlü büyüme fırsatları hem de önemli yapısal zorluklarla karşı karşıyadır. Şehirde sanayi, tarım ve hizmet sektörleri istihdam açısından önemli fırsatlar sunarken, nitelikli iş gücü eksikliği, kayıt dışı istihdam ve kadın iş gücünün düşük katılımı gibi meseleler çözüme kavuşturulması gereken öncelikli konular

arasında yer almaktadır. Gaziantep'in ekonomik büyümesini sürdürebilmesi için iş gücü arzı ile işveren talepleri arasındaki dengenin sağlanması, mesleki eğitimin güçlendirilmesi ve iş gücü piyasasına yönelik politikaların dinamik bir şekilde güncellenmesi gerekmektedir.

4.3 İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler

Gaziantep, sanayi, hizmet, tarım ve inşaat sektörlerinde geniş istihdam olanaklarına sahip olmasına rağmen, belirli meslek gruplarında ciddi iş gücü açıkları barındırmaktadır. Özellikle sanayide CNC operatörleri, kaynak ustaları ve makine bakım personeli gibi teknik beceri gerektiren mesleklerde nitelikli eleman sıkıntısı yaşanırken, hizmet sektöründe yönetici asistanları, muhasebe uzmanları ve lojistik elemanlarına olan talep artmaktadır. Tarımda mevsimsel iş gücü ihtiyacı devam ederken, tekstil ve ayakkabı üretiminde hem kalifiye hem de vasıfsız iş gücü açığı işletmelerin kapasite kullanımını sınırlandırmaktadır. İnşaat sektöründe altyapı projeleriyle birlikte iş gücü ihtiyacı genişlerken, gastronomi alanında artan turizm hareketliliği aşçı, servis elemanı ve pastacı gibi mesleklerde istihdam açığı yaratmaktadır. İş gücü piyasasındaki bu eksiklikler, yalnızca belirli sektörleri değil, şehrin genel ekonomik dinamiklerini de etkilemekte; üretim süreçlerinde aksamalara ve büyüme hızında yavaşlamalara yol açmaktadır.

Bu bölümde, Gaziantep'teki iş gücü piyasasında açık bulunan sektörler ve meslekler değerlendirilmekte, bu eksikliklerin bölgesel iş gücü dinamiklerine etkisi ele alınmaktadır. Gaziantep, geniş üretim kapasitesi ve çeşitlilik gösteren sektör yapısıyla önemli bir istihdam merkezi olmasına rağmen, belirli meslek gruplarında ciddi iş gücü açıkları barındırmaktadır. Sanayi, inşaat, tarım, tekstil, gastronomi ve hizmet sektörleri başta olmak üzere pek çok alanda hem nitelikli hem de niteliksiz iş gücüne duyulan talep sürekliliğini korumaktadır. Özellikle sanayi sektöründe CNC operatörleri, kaynak ustaları, makine bakım operatörleri, makine montajcıları, dökümcüler, elektrik bakım operatörleri ve şarj üretiminde her kademedede çalışanlar için iş gücü ihtiyacı yüksek seviyelerdedir. Sanayi tesislerinde üretim süreçlerinin verimli bir şekilde sürdürülebilmesi için teknik bilgiye sahip iş gücü gereksinimi devam etmekte olup, bu alandaki eksiklikler üretim kapasitesini doğrudan etkilemektedir.

Hizmet sektörü, Gaziantep'in ekonomik yapısında önemli bir yere sahip olup, yönetici asistanlığı, muhasebe uzmanlığı, bilgisayar uzmanı, büro hizmetleri, özel güvenlik, temizlik görevlisi, kadın güzellik uzmanı, kuaför ve berber gibi mesleklerde iş gücü açığı belirgin şekilde gözlemlenmektedir. Bu alanlarda artan talebe rağmen, sektörlerin ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip çalışan sayısının yetersiz olduğu görülmektedir. Özellikle kent ekonomisinin dış ticaret ağırlıklı yapısı nedeniyle satış ve pazarlama personeli, lojistik elemanları, gümrük ve teslimat mevzuatı uzmanları ve yabancı dil bilen elemanlara olan gereksinim giderek artmaktadır. Uluslararası ticarette rekabet gücünün artırılması için bu alanda yetişmiş iş gücüne olan talebin karşılanması büyük önem arz etmektedir.

Tarım sektörü, mevsimsel döngülerle iş gücü ihtiyacının şekillendiği bir alan olarak öne çıkmakta ve özellikle fıstık, zeytin ve biber üretiminde hasat işçileri, budama işçileri, aşılama uzmanları, hayvan bakım çalışanları, çapalama işçileri ve fidan yetiştiriciliği yapan personellere yönelik talep yıl boyunca değişen oranlarda devam etmektedir. Tarım iş gücü talebinde en fazla göze çarpan konular arasında, budama ve aşılama gibi daha teknik beceri gerektiren işlerde uzmanlaşmış çalışanların eksikliği bulunmaktadır. Hasat dönemlerinde ise daha çok niteliksiz iş gücüne yönelik talebin arttığı gözlemlenmektedir.

Tekstil sektörü de Gaziantep ekonomisinin en önemli yapı taşlarından biri olup, iplik toplayıcılar, poşetlemeciler, paketlemeciler, makineciler, meydancılar, halı dokuma işçileri, iplik dokuma işçileri, büküm operatörleri, katlama operatörleri ve boya işçileri gibi mesleklerde iş gücü açığı bulunmaktadır. Üretimin sürekliliğini sağlamak ve kapasite artışlarını yönetebilmek için tekstil sanayisinde hem kalifiye hem de kalifiye olmayan iş gücü talebi yüksek seviyelerdedir.

Özellikle büyük ölçekli üretim tesislerinde kalifiye iş gücünün yetersizliği, işletmelerin iş süreçlerini etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Ayakkabı sanayi, Gaziantep'in geleneksel üretim alanlarından biri olup, şehir özellikle erkek ayakkabı üretiminde ülke genelinde önde gelen merkezlerden biri konumundadır. Öte yandan, sayacı, frezeci, foracı, malzemeci, derici ve tabancı gibi mesleklerde ciddi iş gücü açıkları bulunmakta ve sektör, bu alanlardaki ihtiyacını karşılamakta zorlanmaktadır. Hem kalifiye hem de kalifiye olmayan çalışan açığının sürdüğü bu sektörde, ağır çalışma koşulları ve düşük ücret politikaları nedeniyle iş gücü devir hızı yüksek seyretmektedir.

İnşaat sektörü ise sanayi yatırımları ve kentleşme sürecine paralel olarak genişleyen iş alanlarından biridir. Genel işçiler, sıvacılar, demirciler, duvar ustaları, taş ustaları ve beton transmikser şoförleri gibi mesleklerde açık pozisyonların fazla olduğu görülmektedir. Bu sektörde özellikle teknik beceri gerektiren işlerde çalışan bulma konusunda zorluk yaşanırken, altyapı projelerinin artışıyla birlikte iş gücü ihtiyacının önümüzdeki yıllarda daha da genişlemesi beklenmektedir.

Gaziantep'in gastronomi alanında sahip olduğu güçlü marka değeri, bu sektörde istihdam ihtiyacını sürekli olarak artırmaktadır. Aşçılar, pastacılar, servis elemanları, pide ve ekmek ustaları ile tatlı ustaları, gastronomi sektöründe en fazla aranan meslek grupları arasındadır. Restoran ve otelcilik sektöründe genişleyen turizm olanakları, bu alanda nitelikli iş gücü ihtiyacını daha da artırmaktadır.

Sanayi ve hizmet sektörlerinde olduğu gibi teknik mesleklerde de ciddi bir iş gücü açığı bulunmaktadır. Özellikle yenilenebilir enerji sistemleri ve sanayi üretim süreçleri ile bağlantılı olan mesleklerde yetişmiş iş gücü ihtiyacı öne çıkmaktadır. Güneş paneli tesisat ustaları, elektrik bakım personeli ve makine montajcıları, Gaziantep'te en çok aranan teknik elemanlar arasında yer almakta olup, bu alanlardaki açık pozisyonlar uzun vadede bölgenin sanayi kapasitesini de etkileyebilecek faktörler arasında görülmektedir.

Gıda sektörü de iş gücü ihtiyacının yüksek olduğu alanlardan biridir. Ambalaj, çikolata imalatı ve hazır yemek üretimi gibi iş kollarında sürekli olarak nitelikli ve niteliksiz iş gücüne duyulan talep devam etmektedir. Özellikle paketleme işçileri, plastik ambalaj üretimi personelleri ve fabrika içi üretim süreçlerinde çalışacak iş gücü, gıda sanayisinde sürdürülebilir üretim kapasitesinin korunabilmesi için kritik öneme sahiptir.

Bölgenin ticaret ve sanayi yapısında önemli bir yere sahip olan ahşap ve mobilya üretimi alanında da iş gücü açığı gözlemlenmektedir. Ahşap işçiliği, marangozluk ve mobilya montajı gibi mesleklerde çalışan bulma konusunda yaşanan zorluklar, sektörün gelişimi açısından çözülmesi gereken önemli konular arasında yer almaktadır.

Gaziantep'te iş gücü açığı bulunan sektörler değerlendirildiğinde, sanayi, hizmet, inşaat, tarım, tekstil ve gıda gibi temel alanlarda önemli bir çalışan ihtiyacının olduğu görülmektedir. Bu meslek gruplarında yaşanan eksiklikler, bölgenin üretim ve hizmet süreçlerini doğrudan etkileyerek işletmelerin faaliyetlerini sürdürmesini zorlaştırmaktadır. Özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde belirli teknik becerilere sahip çalışanların eksikliği, üretim kapasitesinin ve hizmet kalitesinin artırılmasının önündeki en büyük engellerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bölgedeki istihdam imkanlarının sürdürülebilirliği açısından, mevcut iş gücü açığının giderilmesi için sektörlerin ihtiyaçlarına uygun insan kaynağı yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Tablo 87. Gaziantep'te İş Gücü Açığı Bulunan Sektör ve Meslekler

Sektör	Meslek
Sanayi	CNC Operatörleri
Sanayi	Kaynak Ustaları
Sanayi	Makine Bakım Operatörü
Sanayi	Makine Montajcılar
Sanayi	Dökümcü
Sanayi	Elektrik Bakım Operatörü
Sanayi	Şarj üretiminde her kademededen çalışan
Hizmet	Yönetici Asistanlığı
Hizmet	Muhasebe Uzmanı
Hizmet	Bilgisayar Uzmanı
Hizmet	Büro Hizmetleri
Hizmet	Silahsız Özel Güvenlik
Hizmet	Temizlik Görevlisi
Hizmet	Kadın Güzellik Uzmanı
Hizmet	Kuaför / Berber
Dış Ticaret & Lojistik	Satış ve Pazarlama Personeli
Dış Ticaret & Lojistik	Lojistik Elemanları
Dış Ticaret & Lojistik	Gümrük ve teslimat mevzuatı uzmanı
Dış Ticaret & Lojistik	Yabancı dil bilen eleman (Arapça, İngilizce, Fransızca)
Tarım	Hasat İşçileri (fıstık, zeytin ve biber)
Tarım	Budama İşçileri (fıstık, zeytin)
Tarım	Aşılama (fıstık, zeytin)
Tarım	Hayvan Bakım Çalışanları
Tarım	Çapalama
Tarım	Fidan yetiştiriciliği
Teknik Meslekler	Güneş paneli tesisat ustası
Tekstil	İplik Toplayıcılar
Tekstil	Poşetlemeci
Tekstil	Paketlemeci
Tekstil	Makineciler
Tekstil	Meydancı

Tablo 87. Gaziantep'te İş Gücü Açığı Bulunan Sektör ve Meslekler

Sektör	Meslek
Tekstil	Halı Dokuma İşçisi
Tekstil	İplik Dokuma İşçisi
Tekstil	Büküm Operatörü
Tekstil	Katlama Operatörü
Tekstil	Boya İşçisi
Ayakkabı İmalatı	Sayacı
Ayakkabı İmalatı	Frezeci
Ayakkabı İmalatı	Foracı
Ayakkabı İmalatı	Malzemeci
Ayakkabı İmalatı	Derici
Ayakkabı İmalatı	Tabancı
İnşaat	Genel işçi
İnşaat	Sıvacı
İnşaat	Demirci
İnşaat	Duvar ustası
İnşaat	Beton transmikser şoförü
İnşaat	Taş ustası
Gastronomi	Aşçı
Gastronomi	Pasta ustası
Gastronomi	Servis elemanı
Gastronomi	Pide / Ekmek Ustası
Gastronomi	Tatlı Ustası
Otomotiv	Ara eleman
Gıda	Ambalaj / Paketleme
Gıda	Çikolata İmalatı
Gıda	Hazır Yemek Fabrikası
Marangozluk	Ahşap İşçisi

4.4 İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi

Gaziantep'in iş gücü piyasası, sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinde geniş bir istihdam alanına sahip olsa da iş gücü arzı ile işverenlerin talep ettiği nitelikler arasındaki uyumsuzluk belirgin bir sorundur. Sanayide CNC operatörleri, kaynak ustaları ve montaj teknisyenleri gibi mesleklerde nitelikli eleman eksikliği sürerken, hizmet sektöründe muhasebeciler, lojistik elemanları ve gastronomi çalışanları için talep artmaktadır. Tarım sektöründe ise özellikle budama ve aşılama gibi teknik bilgi gerektiren işlerde uzman açığı göze çarpmaktadır. GKSS'li göçmen iş gücü, tekstil ve tarım gibi sektörlerde belirli açıkları kapatsa da kayıt dışı istihdamın yaygınlığı iş gücü piyasasında dengesizlik yaratmaktadır. Yeşil ekonomi ve dijital dönüşüm süreçleriyle birlikte yeni meslek gruplarına olan ihtiyaç artarken, bu alanlarda eğitim ve beceri geliştirme programlarının yetersiz kalması, iş gücü arzı ile talebi arasındaki uyumsuzluğu daha da büyötmektedir.

Bu bölümde, Gaziantep'teki iş gücü piyasasının yapısal dinamikleri, iş gücünün niteliği, arz-talep uyumsuzluğu ve eğitimin bu denge üzerindeki rolü değerlendirilmektedir. Gaziantep iş gücü piyasası, kentte faaliyet gösteren sektörlerin genişliği ve çeşitliliği nedeniyle farklı beceri, yetenek ve eğitim seviyelerine sahip çalışanlara olan ihtiyacı sürekli olarak şekillenen bir yapıya sahiptir. Ancak, iş gücü arzı ile işverenlerin talep ettiği nitelikler arasındaki uyumsuzluk hem sanayi hem de hizmet sektörlerinde belirgin bir dengesizlik yaratmaktadır. Bu durum, işverenlerin aradığı niteliklere sahip iş gücünü bulmakta zorlanmasına, diğer yandan ise iş arayanların kendilerine uygun istihdam olanaklarına ulaşamamasına yol açmaktadır.

Ülke genelinde olduğu gibi Gaziantep'te de iş gücü potansiyeli, nüfus artışı ve kırdan kente göç gibi faktörlerle sürekli genişlemektedir. Ancak, tarım dışındaki sektörlerde istihdam yaratma hızının iş gücü artışına yetişememesi, katılım oranlarını düşürmektedir. Kentin ekonomik yapısında sanayi, tarım, hizmet, ticaret ve lojistik sektörlerinin büyük paya sahip olması, iş gücüne yönelik beklentileri de çeşitlendirmektedir. Bununla birlikte, sanayinin büyümesiyle birlikte ortaya çıkan nitelikli ara eleman açığı, işletmelerin üretim kapasitelerini tam olarak değerlendirememelerine neden olmaktadır. Özellikle dış ticaret, dijital beceriler, yeşil dönüşüm ve bilişim teknolojileri gibi alanlarda iş gücü arzı ile talebi arasında ciddi dengesizlikler bulunmaktadır.

Sanayi sektörü, Gaziantep'in ekonomik gücünü oluşturan temel alanlardan biridir. Ancak, CNC operatörleri, kaynak ustaları, makine bakım operatörleri, dökümcüler, elektrik bakım teknisyenleri ve montajcılar gibi mesleklerde nitelikli iş gücü açığı devam etmektedir. Organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren ihracat odaklı büyük ölçekli işletmeler, özellikle otomasyon, endüstri 4.0 ve ileri imalat teknikleri konusunda uzmanlaşmış çalışanlara duyulan ihtiyacı giderek artırmaktadır. Bu noktada, mesleki eğitim ve beceri kazandırma

süreçleri işverenlerin taleplerini tam olarak karşılayamadığından, üretimde istikrarlı bir iş gücü yapısı oluşturmak zorlaşmaktadır.

Gaziantep'in dış ticaret kapasitesinin gelişmesiyle birlikte, satış ve pazarlama uzmanları, gümrük ve teslimat mevzuatı uzmanları, lojistik elemanları ve yabancı dil bilen çalışanlara (Arapça, İngilizce, Fransızca gibi) duyulan talep her geçen gün artmaktadır. Küresel ticaretin getirdiği yeni gereklilikler doğrultusunda, dijital becerilere sahip dış ticaret uzmanları, veri analistleri ve siber güvenlik uzmanları, kent ekonomisinin uluslararası rekabet gücünü artıracabilecek kritik meslek grupları arasında yer almaktadır. Ancak, mevcut iş gücü profili bu alanlardaki ihtiyacı tam olarak karşılayamamaktadır.

Tarım sektörü ise mevsimsel istihdam yapısıyla iş gücü dinamiklerinin değişkenlik gösterdiği bir alan olarak öne çıkmaktadır. Fıstık, zeytin, buğday ve kırmızı biber üretimi, Gaziantep'in tarımsal ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Budama, aşılama, çapalama, sulama ve hasat gibi işlerde nitelikli ve niteliksiz iş gücü talebi sürekli olarak değişmekte, özellikle kalem aşı yapabilen iş gücü eksikliği belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Kentin tarım sektöründe daha fazla katma değer yaratabilmesi için bu alandaki iş gücünün eğitilmesi ve mekanizasyon süreçlerinin artırılması gerekmektedir.

Tekstil ve ayakkabı üretimi de kentin önemli istihdam alanları arasında yer almakta olup, iplik toplayıcılar, poşetlemeciler, paketlemeciler, makineciler, meydancılar, halı dokuma işçileri, iplik dokuma operatörleri ve boyacılar gibi mesleklerde sürekli olarak çalışan ihtiyacı duyulmaktadır. Benzer şekilde ayakkabı sektöründe sayacı, frezeci, foracı, malzemeci, derici ve tabancı gibi mesleklerde de iş gücü açığı sürmektedir. Ancak, bu sektörlerde çalışma koşullarının zorlu olması, genç iş gücünün bu alanlara yönelmesini zorlaştırmakta ve sektörde iş gücü devir oranlarını artırmaktadır.

Hizmet sektörü ise özellikle gastronomi ve turizm alanlarında büyüme gösteren bir alan olup, aşçıları, pastacıları, pide-ekmek ustaları, tatlı ustaları, servis elemanları, muhasebeciler, yönetici asistanları ve özel güvenlik görevlileri gibi mesleklerde iş gücü açığı devam etmektedir. Kadın istihdamının yüksek olduğu hizmet sektöründe, kadın güzellik uzmanları, kuaförler ve berberler gibi meslekler de iş gücü açığının en fazla olduğu alanlar arasında yer almaktadır.

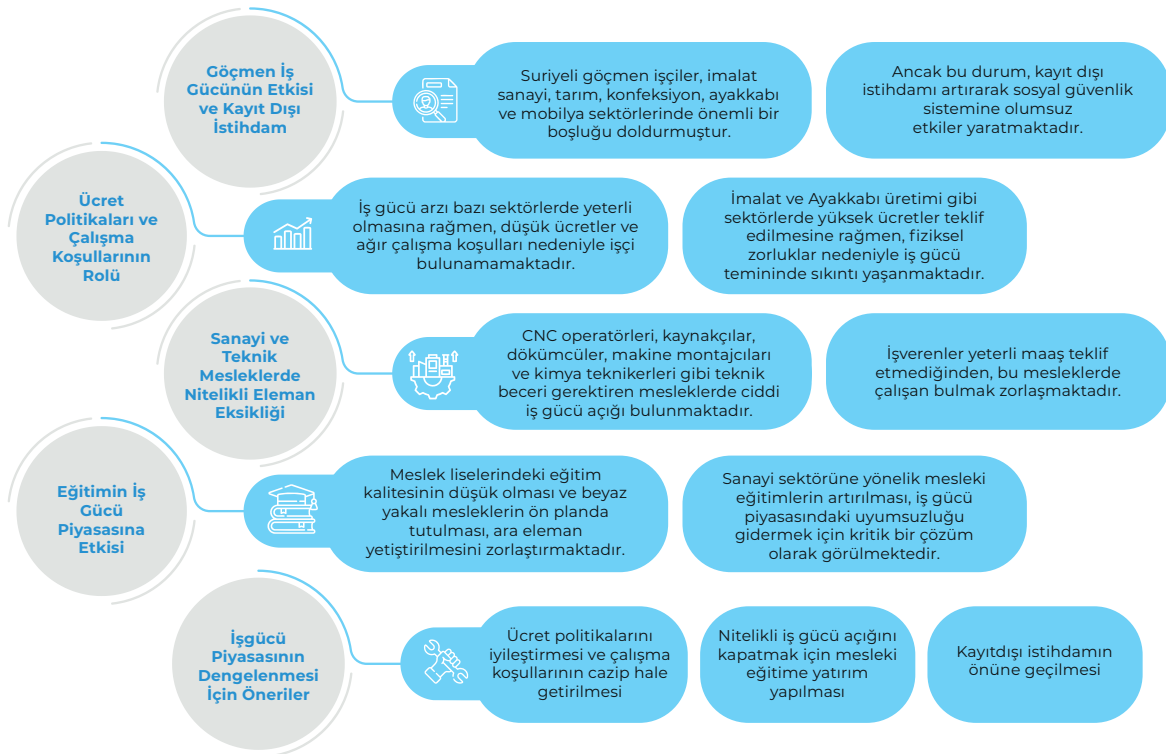
Gaziantep iş gücü piyasasında göçmenlerin varlığı da dikkate değer bir unsurdur. Geçici koruma sağlanan Suriyeliler, genellikle nitelik gerektirmeyen işlerde istihdam edilmekte olup, tekstil, ayakkabı üretimi ve tarım sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak, bu kesimin kayıt dışı istihdam oranının yüksek olması, iş gücü piyasasında sağlıklı bir denge oluşturulmasını zorlaştırmaktadır. Göçmen iş gücü, tarım ve tekstil gibi sektörlerde önemli bir açığı kapatırken, yüksek nitelik gerektiren mesleklerde sınırlı bir katkı sunmaktadır.

Özellikle kamu sektöründe bu grubun istihdam edilememesi ve özel sektörde prestijli işlere erişimlerinin sınırlı olması, meslek sahibi olan ancak denklik ya da mevzuat engelleri nedeniyle uzmanlık alanlarında çalışamayan göçmenler açısından önemli bir sorun teşkil etmektedir.

Özellikle yeşil dönüşüm ve dijitalleşme süreçleri, Gaziantep'te iş gücü arzı ile talebi arasındaki dengesizliği daha da belirgin hale getirmektedir. Çevre mühendisleri, endüstri mühendisleri, karbon ayak izi yönetimi uzmanları, veri analistleri ve yazılım mühendisleri gibi alanlarda uzman açığı bulunmaktadır. Bu alanlarda eğitim programlarının ve mesleki sertifikaların yaygınlaştırılması, iş gücü piyasasının daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasını sağlayabilir.

Sonuç olarak, Gaziantep iş gücü piyasasında nitelikli ara eleman açığı, belirli sektörlerde aşırı iş gücü talebi ve kayıt dışı istihdamın yarattığı dengesizlikler dikkat çekmektedir. Mesleki eğitim programlarının genişletilmesi, sanayi sektörüne uygun becerilerin kazandırılması ve genç iş gücünün teknik alanlara yönlendirilmesi, sürdürülebilir iş gücü arzı için büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, göçmen iş gücünün kayıtlı istihdama entegrasyonu ve yeşil ekonomi ile dijital dönüşüme uyum sağlayabilecek yeni mesleklerin teşvik edilmesi, iş gücü arz-talep dengesinin sağlanmasına katkı sunacaktır.

Şekil 3. Gaziantep İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi ile ilgili Tespitler ve Öneriler

4.5 Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar

Gaziantep'te kadınların iş gücüne katılımı, toplumsal normlar, iş bölümü ve ekonomik yapının etkisiyle erkeklere kıyasla düşük seyretmektedir. Kadın istihdamı, ağırlıklı olarak tarım, tekstil ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşırken, sanayide geleneksel olarak erkek egemen mesleklerde kadın iş gücüne yönelik ilgi artmaktadır. Ancak, çocuk bakım hizmetlerinin yetersizliği ve kayıt dışı istihdam, kadınların sürdürülebilir bir şekilde iş gücüne dahil olmasını zorlaştırmaktadır. Göçmen kadınların iş gücüne katılımı da zamanla artış gösterse de, çoğunlukla düşük ücretli ve sosyal güvenceden yoksun işlerde yoğunlaşmaktadır. Kadın istihdamının artırılması için mesleki eğitim fırsatlarının genişletilmesi, güvenli çalışma koşullarının sağlanması ve çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır.

Bu bölümde Gaziantep'te kadın istihdamında genel durumu, göçmen kadınların iş gücü piyasasına katılımda artış, kültürel normların ve cinsiyete dayalı iş bölümünün kadınların iş gücüne katılımına etkisi, kadınların iş gücüne katıldıkları sektörler ve kadınların kayıtlı iş gücü piyasasına geçişin arttırılabilmesi için alınması gereken önlemler gibi konular incelenmiştir.

Gaziantep'te kadınların iş gücüne katılımı, sosyoekonomik ve kültürel faktörlerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Kadınların iş gücüne katılım oranı erkeklere kıyasla oldukça düşük seviyelerde seyretmekte ve bu durum, bölgedeki ekonomik faaliyetlerin büyük ölçüde erkek egemen sektörler etrafında şekillenmesiyle ilişkilendirilmektedir. Kadın istihdamının düşük olmasının başlıca nedenleri arasında, kadınların ev içi sorumluluklarının ağır basması ve iş ortamlarında karşılaşılan çeşitli kısıtlayıcı faktörler yer almaktadır. Özellikle çocuk bakımı gibi sorumlulukların büyük ölçüde kadınlara yüklenmesi, kadınların iş hayatına katılımını zorlaştırmakta ve iş gücüne dahil olsalar bile çalışma sürelerini kısıtlamaktadır.

Kadınların istihdam edildiği sektörler incelendiğinde, tarım, tekstil ve hizmet sektörlerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Tarım sektörü, özellikle fındık, zeytin ve biber üretimi gibi emek yoğun faaliyetlerde kadın iş gücüne duyulan ihtiyacın yüksek olduğu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Kadınlar bu sektörde yalnızca tarlada değil, ürün paketleme ve istifleme gibi işlemlerde de istihdam edilmektedir.

Ancak, bu sektörde çalışan kadınların büyük bir kısmı kayıt dışı olarak çalışmakta ve sosyal güvenceden yoksun bir şekilde istihdam edilmektedir. Tekstil sektöründe ise makine operatörü, iplik toplayıcı, paketlemeci gibi işlerde kadınların daha fazla yer aldığı görülmektedir. Son yıllarda sanayi sektöründe geleneksel olarak erkeklerin yoğun olduğu bazı mesleklerde de kadınların çalışmaya başladığı gözlemlenmektedir. Beton transmikser şoförlüğü, CNC operatörlüğü ve kaynakçılık gibi alanlarda kadınların istihdam edilmeye başlanması, iş gücü piyasasında yaşanan dönüşümün bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Hizmet sektörü de kadın istihdamının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Güzellik ve bakım hizmetleri, kuaförlük, çağrı merkezleri, perakende satış ve temizlik hizmetleri, kadınların en fazla çalıştıkları alanlar arasında yer almaktadır. Bu sektörlerin yanı sıra, geri dönüşüm ve plastik sanayinde de kadın istihdamının artış gösterdiği belirtilmektedir. Kadınların geleneksel olarak çalıştıkları sektörler dışında, sanayide mavi yakalı işlere yönelme eğiliminde olmaları, iş gücü piyasasında kadınların daha fazla yer bulmalarını sağlayan bir gelişme olarak görülmektedir.

Göçmen kadınların iş gücüne katılımı da zamanla artış göstermiştir. İlk yıllarda oldukça düşük seviyelerde kalan göçmen kadın istihdamının, özellikle tarım, tekstil ve hizmet sektörlerinde zaman içinde arttığı gözlemlenmiştir. Göçmen kadınların iş gücüne katılımı yalnızca geleneksel mesleklerle sınırlı kalmayıp, sanayide bazı iş kollarına da yayılmıştır. Ancak kayıt dışı çalışma oranlarının yüksek olması, bu grubun iş gücüne katılımını resmi istatistiklerle tam olarak belirlemeyi zorlaştırmaktadır.

Kadınların iş gücüne daha fazla katılımını sağlamak için mesleki eğitimin yaygınlaştırılması, kadınlara yönelik beceri geliştirme programlarının artırılması ve çocuk bakım hizmetlerinin genişletilmesi gerekmektedir. Organize sanayi bölgelerinde kreşlerin bulunması kadın istihdamını destekleyen bir faktör olmakla birlikte, bu kreşlerin kapasitesinin yetersiz olması kadınların iş hayatına katılımını sınırlandırmaktadır. Kadınların daha aktif şekilde iş hayatına dahil olabilmesi için çocuk bakım hizmetlerinin erişilebilir hale getirilmesi ve işverenlerin bu konuda teşvik edilmesi gerekmektedir.

Kadın istihdamının artırılması açısından kültürel faktörlerin de dikkate alınması önemlidir. Özellikle göçmen kadınların kıyafet tarzı, karma çalışma ortamlarına yönelik hassasiyetleri gibi konuların işverenler tarafından göz önünde bulundurulması, bu grubun iş gücü piyasasına katılımını kolaylaştırabilecek bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Çalışma ortamlarının kadın dostu hale getirilmesi ve güvenli çalışma koşullarının sağlanması, kadın istihdamının daha geniş sektörlere yayılmasına katkı sunacaktır.

Genel olarak bakıldığında, Gaziantep'te kadınların iş gücüne katılımı halen düşük seviyelerde seyretmekte, ancak kadınların iş gücü piyasasında daha fazla yer almaya başladığı görülmektedir. Kadın istihdamını artırmaya yönelik destekleyici politikaların uygulanması, güvenli çalışma koşullarının sağlanması ve iş gücü piyasasındaki yapısal engellerin ortadan kaldırılması, kadınların ekonomik hayata daha etkin katılmasını sağlayacaktır. Kadın istihdamının artırılabilmesi için iş ortamlarının kadınlar için daha erişilebilir hale getirilmesi, sanayide ve hizmet sektörlerinde kadınlara yönelik iş olanaklarının genişletilmesi ve çalışma saatleri ile çalışma koşullarının kadınların iş gücüne katılımını teşvik edecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

4.6 İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri

Gaziantep'te işverenlerin göçmen iş gücüne yaklaşımı, sektörel ihtiyaçlar ve iş gücü arzındaki dengesizlikler doğrultusunda şekillenmektedir. Sanayi, inşaat, tekstil ve tarım gibi sektörlerde iş gücü açığını kapatmak için göçmen işçilerin istihdamına daha sıcak bakılırken, kayıt dışı çalıştırma ve düşük ücret politikaları yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Uzun süredir Türkiye'de bulunan göçmenler daha yüksek nitelikli işlere erişebilirken, yeni gelen ve mesleki niteliği düşük olan göçmenler çoğunlukla güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Bazı işverenler göçmenleri uzun vadeli iş gücü kaynağı olarak değerlendirirse de, sosyal haklardan yoksun bırakılmaları ve ayrımcı uygulamalar, iş gücü piyasasında dengesizliklere neden olmaktadır. Bu bağlamda, göçmen işçilerin kayıtlı istihdama dahil edilmesini teşvik eden mekanizmalar oluşturulmadıkça, iş gücü piyasasında yapısal sorunlar derinleşmeye devam edebilir.

Bu bölümde, Gaziantep'teki iş gücü piyasasında göçmen emeğinin farklı sektörlerde nasıl bir rol oynadığı ve işverenlerin bu iş gücüne yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği değerlendirilmektedir.

Gaziantep'te göçmen iş gücüne yönelik işveren yaklaşımları, iş piyasasının dinamikleri ve bölgesel iş gücü ihtiyacı doğrultusunda şekillenmekte olup, bu durum işletmelerin nitelikli ve niteliksiz iş gücü temininde karşılaştıkları sorunlarla doğrudan ilişkilidir. Kentte özellikle makine ve metal sanayi, ayakkabı imalatı, tekstil, tarım, hizmet, inşaat, enerji, geri dönüşüm, lojistik ve dış ticaret sektörleri, iş gücü ihtiyacını karşılamakta güçlük çekmektedir. Bu bağlamda, GKSS'ler ve diğer göçmen grupların iş gücü piyasasına dahil olmaları, işverenler açısından istihdam açığını kapatabilecek bir çözüm olarak değerlendirilmektedir. İş gücü temininde yaşanan zorluklar nedeniyle sanayiciler ve işletme sahipleri, iş gücünü yerli veya yabancı ayrımı yapmaksızın değerlendirme eğiliminde olup, özellikle iş gücü arzının yetersiz olduğu sektörlerde göçmen istihdamına daha olumlu yaklaşmaktadır.

Gaziantep'te göçmen iş gücüne yönelik algılar zaman içinde değişim göstermiştir. Başlangıçta göçmen iş gücüne dair işverenler arasında yaygın olan önyargıların, birlikte yaşama ve çalışma pratiklerinin artmasıyla azalmaya başladığı gözlemlenmektedir. Özellikle Türkiye'ye çocuk yaşta veya genç olarak gelen göçmenlerin eğitim ve dil becerileri kazandıkça iş gücü piyasasına daha iyi adapte oldukları belirtilmektedir. Bu durum, bu kesimin özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde kayıtlı istihdama geçişini kolaylaştırırken, iş gücü piyasasında farklı katmanların oluşmasına da yol açmaktadır. Örneğin, uzun süredir Türkiye'de bulunan göçmenler eğitim, mesleki beceri ve dil avantajları sayesinde mavi yakalı işlerin yanı sıra beyaz yakalı işlerde de istihdam edilme fırsatına sahip olurken, yeni gelen ve mesleki niteliği düşük olan göçmenler daha çok kayıt dışı ve düşük ücretli işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Bu tabakalaşma içinde en dezavantajlı grubu ise göçmen kadınlar oluşturmaktadır.

İşverenlerin göçmen iş gücüne karşı yaklaşımları arasında, ekonomik gerekliliklerden kaynaklanan olumlu eğilimlerin yanı sıra, iş gücüne yönelik ayrımcı uygulamaların da yer aldığı görülmektedir. İşverenlerin önemli bir kısmı, göçmenleri istihdam etmeye istekli olsa da, bazı işverenlerin bu iş gücünü ucuz iş gücü kaynağı olarak gördükleri ve sosyal haklar açısından yerel iş gücüne tanınan olanakları göçmen çalışanlara sağlamadıkları belirtilmektedir. Özellikle hafta sonu izni, fazla mesai ücreti ve sigorta gibi konularda göçmen işçilere yönelik ayrımcı uygulamaların yaygın olduğu ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra, bazı işverenlerin iş gücü piyasasına katılmak isteyen göçmenleri çalışma saatleri, iş disiplini ve izin kullanımı gibi konular açısından sosyal uyum süreçlerini tam olarak sağlayamadıkları gerekçesiyle tercih etmedikleri de belirtilmektedir.

Öte yandan, sanayi ve inşaat gibi sektörlerde göçmen işçilerin istihdam edilme oranı yüksek olmakla birlikte, bu işçilerin büyük bir kısmının kayıt dışı çalıştırıldığı bilinmektedir. Göçmenlerin kırılgan durumlarından faydalanarak, sigortasız ve düşük ücretle istihdam edilmeleri, iş gücü piyasasındaki yapısal eşitsizlikleri artırmaktadır. Kayıt dışı istihdam, göçmenlerin çalışma koşullarının daha güvencesiz hale gelmesine neden olurken, aynı zamanda yerel iş gücüyle rekabet açısından da dengesizlikler yaratmaktadır. Bu durum, iş piyasasındaki genel işleyişi olumsuz etkilemekte ve göçmen iş gücünün sürdürülebilir şekilde istihdam edilmesini zorlaştırmaktadır.

Göçmen iş gücünün istihdam edilmesine ilişkin farklı yaklaşımlar arasında, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu destekleyen işverenlerin varlığı da dikkat çekmektedir. Bazı işletmeler, göçmen işçileri yalnızca iş gücü açığını kapatmak amacıyla değil, aynı zamanda bu işçileri uzun vadeli iş gücü kaynağı olarak değerlendirme yönünde politikalar geliştirmektedir. Ancak bu tür uygulamalar genel işveren eğilimleri içinde sınırlı kalmakta ve büyük ölçekli sanayi kuruluşları dışındaki işletmelerde bu tür yaklaşımlar daha az benimsenmektedir.

İşverenlerin göçmen iş gücüne karşı yaklaşımındaki farklılıklar, göçmenlerin iş gücü piyasasında karşılaştıkları engellerin aşılmasına yönelik çeşitli önerileri de gündeme getirmektedir. İş gücü piyasasına katılmak isteyen göçmenler ile işverenleri bir araya getirecek platformların oluşturulmasının, göçmen iş gücünün daha sistemli bir şekilde istihdam edilmesini sağlayabileceği değerlendirilmektedir. Bu tür platformlar, göçmenlerin iş piyasasındaki görünürlüğü artırarak, işverenler açısından güvenilir bir iş gücü kaynağı haline gelmelerini destekleyebilir. Bununla birlikte, iş gücü piyasasında göçmenlerin sosyal haklardan eşit şekilde yararlanmalarını sağlamak adına denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve kayıt dışı istihdamın önlenmesi yönünde politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, Gaziantep'te işverenlerin göçmen iş gücüne karşı yaklaşımları, hem iş gücü piyasasının dinamikleri hem de işletmelerin ekonomik gereklilikleri doğrultusunda

şekillenmektedir. İşverenler, iş gücü açığını kapatmak amacıyla göçmen işçileri istihdam etmeye giderek daha fazla eğilim göstermektedir. Ancak, iş piyasasında göçmenlerin ucuz iş gücü olarak görülmesi ve sosyal haklar açısından ayrımcılığa maruz kalmaları, iş gücü piyasasındaki dengesizlikleri artırmaktadır.

Bu süreçte, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunun sağlanabilmesi için kayıt dışı istihdamın önlenmesi, iş gücüne erişimi artıracak mekanizmaların geliştirilmesi ve işverenlerin göçmen çalışanlara yönelik tutumlarının sosyal uyum perspektifinde ele alınması büyük önem taşımaktadır.

4.7 Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller

Gaziantep'te göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına dahil olmasını zorlaştıran yapısal ve bürokratik engeller, işveren tutumları, sosyal yardımların etkisi ve dil bariyeri gibi çeşitli faktörlerle şekillenmektedir. Çalışma izinleri için getirilen bürokratik süreçler ve sektör bazlı kotalar, işverenlerin göçmen işçileri kayıtlı olarak istihdam etme eğilimini azaltmaktadır. Özellikle sigortasız ve düşük ücretle çalıştırılma, sosyal haklardan yoksun bırakılma ve ağır çalışma koşulları, iş verenler açısından kayıt dışı istihdamı daha cazip hale getirmektedir. Sosyal yardımların kaybedilme riski ve geri gönderilme kaygısı ise göçmenlerin uzun vadeli istihdama yönelmesini engelleyen en kritik unsurlar arasında yer almaktadır. Bu koşullar altında, göçmenlerin iş gücü piyasasına sürdürülebilir şekilde entegre olabilmesi, mevcut yasal çerçevenin esnetilmesi ve kayıtlı istihdamın teşvik edilmesine bağlıdır.

Gaziantep'te GKSS'lerin ve Uluslararası Koruma Altındaki Yabancıların (UK) kayıtlı iş gücü piyasasına erişimi, çeşitli yapısal, bürokratik ve ekonomik engellerle şekillenmektedir. Kayıt dışı istihdamın yaygınlığı, çalışma izinleriyle ilgili bürokratik süreçler, sosyal yardımların istihdam üzerindeki etkisi, işverenlerin tutumları, dil bariyeri ve geri gönderilme kaygısı, kayıtlı istihdama geçişi zorlaştıran başlıca faktörlerdir. Bu engeller, yalnızca bireysel nedenlerden değil, iş gücü piyasasının genel dinamiklerinden ve uygulanan politikaların çerçevesinden kaynaklanmaktadır. GKSS'lerin / UK'ların iş gücü piyasasına erişimde karşılaştıkları zorluklar genellikle birbirleriyle iç içe geçmiş olup, iş arayan bireyler çoğu zaman birden fazla engelle aynı anda mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Bürokratik ve yasal engeller, GKSS'lerin / UK'ların iş gücü piyasasına katılımını zorlaştıran başlıca faktörlerden biridir. İkamet izinleri, kapalı mahalle uygulamaları ve yol izin belgesi zorunluluğu, göçmenlerin iş arama süreçlerini sekteye uğratmakta ve çalışma alanlarını ciddi şekilde daraltmaktadır. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, dönemsel olarak yabancı nüfusun yoğunluğunu değerlendirerek bazı ilçeleri ve mahalleleri yeni yabancı kaydına kapatmaktadır. Bu uygulamalar dinamik bir süreç izlemekte olup, iş gücü piyasasına girmeyi planlayan göçmenler için belirsizlik yaratmaktadır. Özellikle şehirlerarası seyahatin belirli izinlere tabi olması, bazı mesleklerde GKSS'lerin / UK'ların istihdamını

sınırlandırmaktadır. Örneğin, şoförlük veya ticaret sektöründe çalışanların, komşu şehirlere kısa süreli seyahat etme gerekliliği, göçmenlerin iş bulma süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Dil bariyeri, GKSS'lerin / UK'ların iş gücü piyasasına entegrasyonunda kritik bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle orta yaş ve üzeri bireyler, dil yeterliliği eksikliği nedeniyle iş bulmada güçlük çekmekte ve resmi işlemlerini gerçekleştirmekte zorlanmaktadır. İş görüşmelerinden banka işlemlerine, sigorta kayıtlarından mesleki eğitimlere kadar pek çok süreçte dil eksikliği, göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına erişimini sınırlamaktadır. Ancak Gaziantep özelinde, GKSS'lere ait işletmelerin yoğunluğu ve Arapça bilen işverenlerin varlığı, dil bariyerinin etkisini belirli sektörlerde hafifletmektedir. Tekstil, tarım ve ayakkabı imalatı gibi sektörlerde yoğun göçmen istihdamı, bu alanda iş bulma sürecini nispeten kolaylaştırır da, nitelikli işlerde istihdam edilmek isteyen göçmenler için dil eksikliği hala önemli bir engel teşkil etmektedir.

Çalışma izinleri ve işveren kotaları, göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına geçişini sınırlandıran bir diğer önemli unsurdur. GKSS'lerin / UK'ların çalışma izni alabilmeleri için en az altı aylık geçici koruma süresini tamamlamış olmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra, bir işyerinde çalışacak göçmen işçilerin toplam çalışan sayısının %10'unu geçmemesi şartı, işverenlerin göçmen istihdamına yönelmesini kısıtlamaktadır. Bazı sektörlerde çalışabilmek için ek izin süreçlerinin bulunması, iş bulma süresini uzatarak göçmenlerin kayıtlı istihdama erişimini zorlaştırmaktadır. Özellikle çalışma izinlerinin alınmasının aylar sürebilmesi, hem işverenler hem de göçmen işçiler için belirsizlik yaratmaktadır. Bu süreçte işverenlerin yabancı işçi çalıştırmaya dair teşvikler ve yasal düzenlemeler konusundaki bilgi eksiklikleri de göçmen istihdamını kısıtlayan bir diğer etken olarak öne çıkmaktadır.

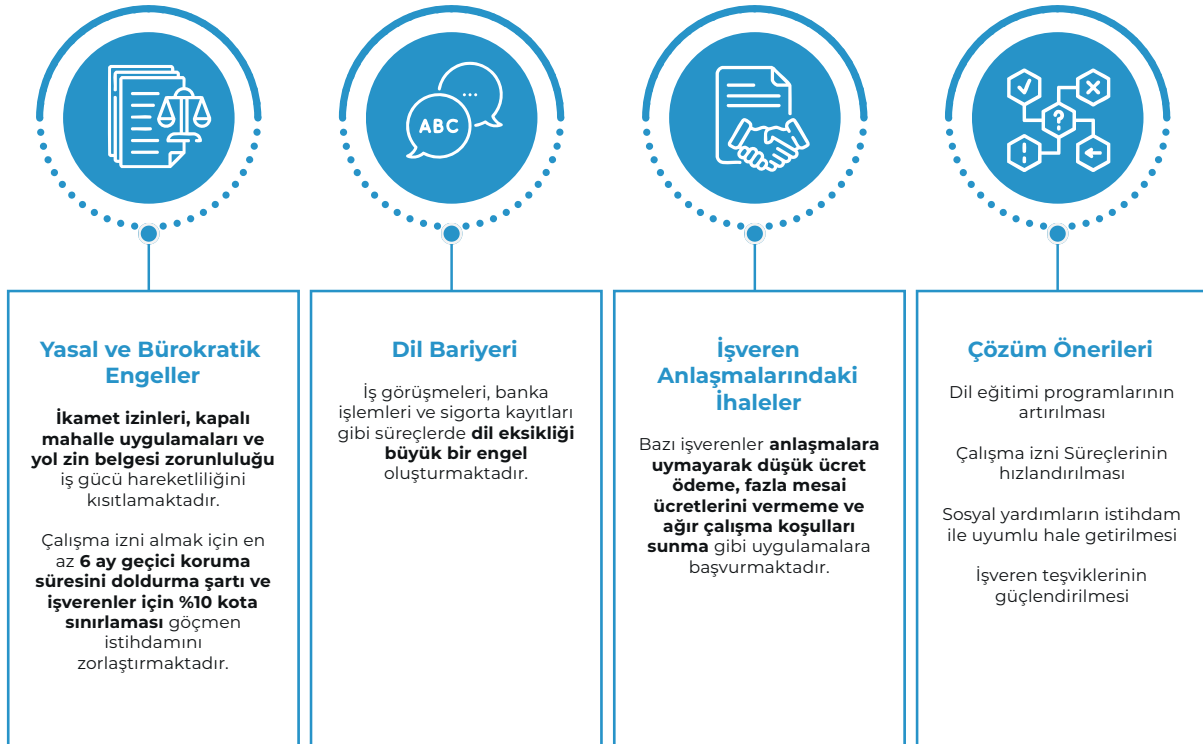
İşverenlerin tutumları ve çalışma koşullarındaki ihlaller, kayıtlı istihdama geçişi zorlaştıran bir diğer faktördür. Bazı işverenler, başlangıçta üzerinde anlaşılan maaşları ödememekte, fazla mesai ücretlerini vermemekte veya ağır çalışma koşulları sunmaktadır. Göçmenlerin çalışma koşullarıyla ilgili verdikleri geri bildirimler incelendiğinde, sigortasız çalıştırılma, ücretlerin geç ödenmesi ve sosyal haklardan yararlanamama gibi sorunların yaygın olduğu görülmektedir. Bu durum, göçmenler için kayıt dışı istihdamı daha cazip hale getirmekte ve uzun vadeli iş güvencesinden mahrum kalmalarına neden olmaktadır.

Sosyal yardımların istihdama etkisi, göçmenlerin kayıtlı işe yönelmesini sınırlandıran bir başka unsur olarak öne çıkmaktadır. Kızılay Kart gibi sosyal yardım programları, düşük gelirli göçmenler için ekonomik bir güvence sağlarken, kayıtlı istihdama geçişle birlikte bu yardımlardan faydalanamama riski doğurmaktadır. Özellikle asgari ücret seviyesinde bir gelir elde eden göçmenler için kayıtlı istihdama geçiş ekonomik açıdan cazip olmamakta, bu da kayıt dışı istihdamın yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Geri gönderilme kaygısı, göçmenlerin iş gücü piyasasına katılımını etkileyen bir diğer önemli faktördür. Son dönemde artan belirsizlikler ve kamuoyunda sıkça dile getirilen geri gönderme söylemleri, göçmenler arasında uzun vadeli istihdama yönelmeye dair çekinceler yaratmaktadır. Kendi statülerinin geleceğini belirsiz gören bireyler, kayıt dışı ve kısa vadeli işlere yönelmekte, bu da istihdam piyasasında kırılganlığı artırmaktadır.

Göçmen kadınların karşılaştıkları ek engeller, kültürel normlar ve esnek olmayan çalışma saatleri gibi faktörlerle daha da belirgin hale gelmektedir. Kadınların geleneksel olarak üstlendikleri ev içi roller, çocuk bakımı ve aile sorumlulukları, kayıtlı iş gücü piyasasına katılımda önemli bir bariyer oluşturmaktadır. Esnek olmayan çalışma saatleri, özellikle çocuk bakımı olan kadınlar için iş gücüne katılımı sınırlamakta, göçmen kadınların büyük bir kısmı ancak kısa süreli, düzensiz ve düşük ücretli işlerde çalışabilmektedir.

Şekil 4. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller

Şekil 4'te göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına geçişinin önündeki engeller özetlenmiştir. Bu kapsamda, ikamet izinleri, kapalı mahalle uygulamaları, yol izin belgesi zorunluluğu, dil bariyeri, bürokratik süreçler, çalışma izni alma koşulları, işverenlerin anlaşma ihlalleri, sosyal yardımların etkisi ve geri gönderilme kaygısı gibi unsurlar, kayıtlı istihdama geçiş sürecini

zorlaştıran başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Bu engellerin aşılabilmesi için dil eğitimi programlarının artırılması, çalışma izni süreçlerinin hızlandırılması, sosyal yardımların kayıtlı istihdamla uyumlu hale getirilmesi ve işverenler için teşvik mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

4.8 Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri

Gaziantep'te göçmen iş gücü, başta tekstil, ayakkabı, tarım, inşaat ve metal sanayi olmak üzere birçok sektörde kritik bir rol oynamaktadır. Son yıllarda GKSS'li nüfusun Türkiye'den ayrılma eğilimi artarken, bu eğilimin devam etmesi halinde göçmen iş gücüne bağımlı sektörlerde ciddi iş gücü açıkları yaşanabileceği öngörülmektedir. Özellikle emek yoğun sektörlerde üretim süreçlerinin aksaması ve iş gücü maliyetlerinin yükselmesi muhtemeldir. Öte yandan, kentte kalıcı bir yaşam düzeni kuran ve ekonomik uyum sürecini tamamlayan göçmenlerin geri dönüşe daha az eğilim gösterebileceği değerlendirilmektedir. Geri dönüşlerin iş gücü piyasasında nasıl bir dengesizlik yaratacağı büyük ölçüde dönüşlerin oranına, hızına ve yerel iş gücünün bu açığı ne kadar kapatabileceğine bağlı olarak şekillenecektir.

Bu bölümde, Gaziantep'te yaşayan GKSS'lerin geri dönüş eğilimi ve bu sürecin iş gücü piyasasına olası etkileri değerlendirilmektedir. GKSS'li nüfusun Türkiye'den ayrılma eğilimi son yıllarda artış göstermiştir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre, 31 Aralık 2023 itibarıyla 3 milyon 214 bin 780 olan Türkiye'deki geçici koruma altındaki Suriyeli sayısı, 31 Aralık 2024 itibarıyla 2 milyon 901 bin 478'e düşmüştür. Son bir yılda Suriyeli nüfusun %9,75 oranında azaldığı görülmektedir. Bu eğilimin sürmesi halinde, göçmen iş gücüne bağımlı sektörlerin iş gücü temininde zorluk yaşayabileceği değerlendirilmektedir.

Gaziantep, Türkiye'deki GKSS'li nüfusun en yoğun olduğu şehirlerden biri olup, iş gücü piyasasında göçmen işçilerin büyük bir rol oynadığı bilinmektedir. Geri dönüşlerin iş gücü piyasasında özellikle göçmen iş gücüne dayalı sektörlerde büyük bir boşluk yaratabileceği yönünde görüşler öne çıkmaktadır. Tekstil, ayakkabı imalatı, tarım, inşaat ve metal sanayi gibi sektörlerde iş gücünün önemli bir bölümünü geçici koruma altındaki bireyler oluşturmaktadır. Özellikle ayakkabı sektöründe Gaziantep, Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinden biri olup, sektörde çalışanların büyük bir kısmının GKSS'li göçmenlerden oluştuğu belirtilmektedir. Benzer şekilde, tekstil sektörü de göçmen işçilerin yoğun olarak istihdam edildiği bir alan olup, geri dönüşler üretim kapasitesinde düşüslere neden olabilir.

Tarım sektörü açısından değerlendirildiğinde, GKSS'li iş gücünün özellikle fıstık, zeytin ve biber gibi ürünlerin hasadında ve tarımsal süreçlerde önemli bir rol üstlendiği bilinmektedir. Geri dönüşlerin, tarımsal üretimde aksamalara yol açabileceği ve iş gücü açığının daha yüksek maliyetlerle kapatılmaya çalışılacağı öngörülmektedir. İnşaat sektörü de göçmen işçilerin yoğun istihdam edildiği bir diğer alan olup, geri dönüşlerin bu alanda iş gücü

arzında ciddi daralmalar yaratabileceği değerlendirilmektedir. Metal sanayi gibi emek yoğun sektörlerde de iş gücü ihtiyacının artacağı ve bu açığın kısa vadede yerel iş gücüyle kapatılamayabileceği ifade edilmektedir.

Öte yandan, geri dönüşlerin iş gücü piyasasında büyük çaplı bir kriz yaratmayacağı yönünde görüşler de bulunmaktadır. Bu çerçevede, Gaziantep'te kadınlar ve çocuklar başta olmak üzere, burada kalıcı bir yaşam düzeni kuran ve ekonomik bağımsızlığını sağlayan göçmen grupların geri dönme olasılığının daha düşük olduğu ileri sürülmektedir. Geçen 10 yılı aşkın sürede, Suriyeli göçmenlerin ekonomik ve sosyal uyumlarında önemli ilerlemeler kaydedilmiş olup, bu entegrasyon süreci geri dönüş kararlarını doğrudan etkileyebilecek bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, Suriye'de uzun yıllardır devam eden iç savaş nedeniyle altyapı, sağlık, eğitim ve kamu hizmetleri gibi temel alanlardaki yetersizliklerin, geri dönüşleri sınırlayan önemli bir unsur olduğu belirtilmektedir.

Bu süreçte, geri dönüşlerin iş gücü piyasasına olan etkisi büyük ölçüde göçmenlerin hangi oranlarda ve hangi sosyoekonomik gruplardan geri döneceğine bağlı olacaktır. İş gücüne entegre olmuş, mesleki beceri kazanmış ve sosyal uyum sürecinde ilerlemiş olan bireylerin geri dönüşe daha az eğilim göstereceği, buna karşın ekonomik ve sosyal anlamda daha az uyum sağlamış grupların geri dönüş sürecine daha açık olduğu değerlendirilmektedir.

Özetle, geri dönüşlerin Gaziantep'in iş gücü piyasası üzerindeki etkileri belirsizliğini korumakla birlikte, göçmen iş gücüne dayalı sektörlerde daralmalar yaşanabileceği öngörülmektedir. Özellikle ayakkabı, tekstil, tarım, inşaat ve metal sanayi gibi sektörlerde üretim süreçlerinin bu dönüşlerden doğrudan etkileneceği düşünülmektedir. Ancak, iş piyasasında oluşabilecek iş gücü açığının nasıl kapatılacağı ve dönüşlerin uzun vadede ne tür sonuçlar doğuracağı hem işverenlerin uyum süreçlerine hem de iş gücü piyasasının dinamiklerine bağlı olarak değişiklik gösterecektir.

4.9 İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı

Gaziantep'te iş gücü piyasasının etkin işleyişi, kamu ve özel sektör arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesine ve mesleki eğitimin iş dünyasıyla uyumlu hale getirilmesine bağlıdır. İşveren beklentileri ile iş gücü arzı arasındaki uyumsuzluk, istihdama geçiş sürecini zorlaştırmaktadır. Meslek liseleri ve teknik eğitim kurumlarının sektörel taleplere göre güncellenmesi, iş gücü planlamasında kritik bir adımdır. Yerel yönetimlerin ulaşım ve sosyal haklara yönelik destekleri, iş gücü hareketliliğini artırarak istihdama erişimi kolaylaştıracaktır. İş gücü piyasasında kurumsal iş birliklerinin güçlendirilmesi ve kayıt dışı istihdamın azaltılmasına yönelik teşviklerin artırılması Gaziantep'in sürdürülebilir istihdam kapasitesini güçlendirecektir.

Bu bölümde, Gaziantep'te iş gücü piyasasına geçiş sürecinde kurumlar arası iş birliği ve iletişim ağının rolü değerlendirilmektedir. Gaziantep'te iş gücü piyasasının verimli ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması, kamu ve özel sektör temsilcileri, mesleki eğitim kurumları ve istihdam sağlayıcılar arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesine bağlıdır. İş gücü piyasasına geçiş sürecinde, iş arayan bireylerin istihdam edilebilirliğini artıran mesleki eğitim programları ile işverenlerin iş gücü talepleri arasında doğrudan bir ilişki kurulması gerekmektedir. Ancak mevcut yapıda, bu aktörler arasındaki iletişimin yeterince kurumsallaşmadığı ve iş gücü arzı ile talebi arasındaki dengenin tam olarak sağlanamadığı gözlemlenmektedir.

Meslek liseleri ve teknik eğitim kurumları ile işverenler arasındaki bağlantının güçlendirilmesi, iş gücü piyasasına geçiş süreçlerini hızlandıracak en önemli unsurlardan biridir. Sanayi ve hizmet sektörlerindeki iş gücü ihtiyacının belirlenmesi, bu taleplere uygun mesleki eğitim programlarının oluşturulması ve mezunların doğrudan işverenlerle buluşturulması için daha sistematik mekanizmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut eğitim müfredatlarının iş dünyasının talepleri doğrultusunda güncellenmesi, iş arayan bireylerin sektörel ihtiyaçlara daha hızlı adapte olmasını sağlayacaktır.

İş gücü piyasasına geçişte etkin rol oynayan kurumlardan biri olan İŞKUR'un, işverenlerle doğrudan temas kurarak iş gücü açığını gidermeye yönelik daha proaktif politikalar geliştirmesi gerekmektedir.

Gaziantep'te, iş arayan bireylere sağlanan mesleki eğitim kurslarının sektör talepleriyle tam olarak örtüşmediği ve işverenlerin bu eğitim süreçlerine yeterince dahil edilmediği tespit edilmiştir. Bu durum, mesleki eğitim alan bireylerin istihdama geçiş süresini uzatmakta ve iş gücü piyasasında dengesizliklere yol açmaktadır.

Yerel yönetimlerin de iş gücü piyasasına geçiş süreçlerinde destekleyici bir rol üstlenmesi, çalışanların istihdama erişimini kolaylaştıracaktır. Özellikle ulaşım, sosyal haklar ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iş gücü hareketliliğini artırarak iş arayan bireylerin sanayi ve hizmet sektörlerine yönlendirilmesini teşvik edecektir. Sanayi bölgelerinde çalışanların ulaşım olanaklarının artırılması ve sosyal haklarının güçlendirilmesi, iş gücü temininde yaşanan zorlukların giderilmesine katkı sağlayacaktır.

Ek olarak, kayıt dışı istihdamın azaltılması ve iş gücünün kayıtlı sektöre yönlendirilmesi için kurumsal iş birlikleri güçlendirilmelidir. Bu sürecin etkin yürütülmesi için denetimler artırılmalı, işverenler teşvik edilmeli ve mesleki eğitim kurumlarıyla daha güçlü bir koordinasyon sağlanmalıdır. Kurumlar arasındaki iletişim eksikliğinin giderilmesi, iş gücü piyasasının sürdürülebilirliği açısından kritik bir gerekliliktir.

Sonuç olarak, Gaziantep'te iş gücü piyasasına geçiş süreçlerinin daha etkin hale getirilmesi için meslek liseleri, teknik üniversiteler, işverenler ve istihdam sağlayıcılar arasındaki koordinasyon mekanizmaları güçlendirilmelidir. İş gücü planlamasının sağlıklı yapılabilmesi için sektör bazlı iş gücü analizleri düzenli olarak güncellenmeli, iş arayan bireylerin istihdam sürecine entegrasyonu için kurumlar arası bilgi paylaşımı artırılmalıdır. Bu sürecin daha verimli işlemesi adına, dijital platformlar aracılığıyla işveren ve iş arayan bireyler arasındaki eşleşme mekanizmaları geliştirilerek, istihdam süreçleri hızlandırılmalıdır.

V. BÖLÜM

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Gaziantep'in iş gücü piyasasını kapsamlı bir şekilde analiz ederek, sektörel istihdam açıklarını, mesleki eğitim ihtiyaçlarını, iş gücüne erişimi zorlaştıran faktörleri ve politika geliştirme alanlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma kapsamında yapılan saha araştırmaları, mülakatlar ve anket sonuçları, işverenlerin ve iş arayan bireylerin beklentileri arasındaki farkları ortaya koymuş, aynı zamanda TÜİK, İŞKUR, SGK gibi kurumlardan elde edilen ikincil veriler ile ilin istihdam dinamikleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, Gaziantep'teki iş gücü piyasasında yaşanan dengesizlikleri ortaya koyarak, hangi sektörlerde iş gücü açığı bulunduğunu tespit etmek ve mesleki eğitimlerin en verimli şekilde nasıl planlanabileceğine dair somut öneriler geliştirmektir. Aynı zamanda iş gücü arzının sektörlerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yönlendirilmesini sağlamak ve böylece zaman ve emek kaybını minimize etmek hedeflenmiştir.

Elde edilen bulgular Tablo 88'de sistematik bir şekilde özetlenmiştir. Bu tabloda Gaziantep iş gücü piyasasında yapılan analizler neticesinde belirlenen sektörlerde yaşanan iş gücü açığının nedenlerini, beklenen nitelik ve kalifikasyonları, çalışan cinsiyet tercihlerini, kırılgan gruplara ve kayıtlı istihdama karşı tutumu analiz eden özet bir çerçeve sunulmaktadır.

Gaziantep, Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olarak tekstil, gıda, kimya, plastik, metal sanayi ve ayakkabı sektörlerinde güçlü bir istihdam kapasitesine sahiptir. Aynı zamanda hizmet ve lojistik sektörü de ilin ekonomik yapısında önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, sanayinin gelişimine rağmen nitelikli iş gücü açığı, kayıt dışı istihdam, kadın ve genç işsizliği, tarımsal iş gücü ihtiyacı ve göçmen iş gücünün entegrasyonu gibi yapısal sorunlar devam etmektedir. Bu çalışma, Gaziantep'in iş gücü piyasasını sektör bazında inceleyerek, istihdam dinamiklerini ve karşılaşılan temel zorlukları ortaya koymaktadır.

Gaziantep'in iş gücü piyasasına ilişkin istatistiksel veriler, ilin istihdam yapısı, iş gücüne katılım oranları ve işsizlik düzeyi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Gaziantep'te işsizlik oranı 2022 yılında %8,5 olarak gerçekleşmiş ve bu oran Türkiye genelindeki %10,4'lük işsizlik oranının altında kalmıştır. Ancak 2023 yılında, Türkiye'de işsizlik oranı %9,4'e gerilerken, Gaziantep'te işsizlik oranı %9,6'ya yükselmiştir (Tablo 14). Bu artış, ilin iş gücü piyasasında dalgalanmalar yaşandığını ve iş gücü arzı ile talebi arasında dönemsel dengesizliklerin oluştuğunu göstermektedir. Öte yandan, 2022 yılında Türkiye genelinde istihdam oranı

%47,5 iken, Gaziantep'te %44,9 olarak kaydedilmiştir. 2023 yılında ise Türkiye'de istihdam oranı %48,3'e yükselirken, Gaziantep'te %44,4 seviyesine gerilemiştir (Tablo 15). Bu düşüş, ildeki ekonomik faaliyetlerin istihdam yaratma kapasitesinin sınırlı kaldığını göstermektedir. İstihdam oranlarının düşük olması, sanayide ve hizmet sektörlerinde yaşanan nitelikli iş gücü açığını ortaya koymaktadır. Özellikle imalat sanayi, tekstil ve tarım gibi sektörlerde iş gücü talebi devam etmesine rağmen, kayıtlı istihdam oranlarının artmaması, iş piyasasında yapısal dengesizliklere neden olmaktadır.

İş gücüne katılım oranları incelendiğinde, 2022 yılında Türkiye'de iş gücüne katılım oranı %53,1 iken, Gaziantep'te bu oran %49,1 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında ise Türkiye genelinde iş gücüne katılım oranı %53,3'e yükselirken, Gaziantep'te %49,1 seviyesinde sabit kalmıştır (Tablo 16). Bu durum, Gaziantep'in iş gücü piyasasının durağan bir yapıda olduğunu ve iş gücüne katılımın artırılması için daha fazla teşvik mekanizmasına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. İş gücüne katılım oranındaki bu durağan seyir, özellikle gençlerin ve kadınların iş gücü piyasasına dahil olmasını zorlaştıran faktörlerin varlığını ortaya koymaktadır. Bu veriler, Gaziantep'te iş gücü piyasasının genel olarak Türkiye ortalamasının altında seyrettiğini, işsizlik oranının dalgalanma gösterdiğini ve iş gücüne katılımın yeterince artmadığını göstermektedir. Bu nedenle, ilde iş gücü piyasasının güçlendirilmesi için nitelikli iş gücü yetiştirme politikalarının artırılması, kadın ve genç istihdamını teşvik eden önlemlerin geliştirilmesi ve sanayi ile hizmet sektörlerindeki iş gücü açığını kapatmaya yönelik mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

İldeki toplam açık iş sayısı 62.932 olup, bunun büyük çoğunluğu özel sektörde bulunmaktadır. Özel sektörde açık iş sayısı 62.843, kamu sektöründe ise sadece 89'dur, bu da ilin istihdam yapısının büyük ölçüde özel sektör tarafından şekillendiğini göstermektedir. İşe yerleştirme verileri incelendiğinde, 2023 yılında toplam 19.100 kişinin istihdam edildiği görülmektedir, ancak kadın istihdamı erkeklere kıyasla oldukça düşük seviyede kalmıştır. Özel sektörde işe yerleştirilen erkek sayısı 15.657 iken, kadın çalışan sayısı 3.429'dur, kamu sektöründe ise kadın istihdamı hiç gerçekleşmemiştir (Tablo 17). Bu veriler, kadın istihdamının artırılması için destekleyici politikaların gerekliliğini ve sanayi ile hizmet sektörlerinde nitelikli iş gücü açığının devam ettiğini ortaya koymaktadır. Açık iş pozisyonlarının büyük ölçüde özel sektörde yoğunlaşması, sanayi ve hizmet sektörlerinde iş gücü ihtiyacının devam ettiğini ve mesleki eğitim ile beceri geliştirme programlarının yaygınlaştırılması gerektiğini göstermektedir.

Gaziantep'te sanayi sektörü, organize sanayi bölgelerinin büyüklüğü, üretim kapasitesi ve ihracata dayalı sanayi yapısı ile Türkiye'de öne çıkan illerden biridir. İmalat sanayi, ilin toplam sanayi istihdamının büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Özellikle tekstil, gıda, plastik, kauçuk, metal sanayi ve makine imalatı gibi sektörlerde önemli bir istihdam kapasitesi bulunmaktadır. Öte yandan, sanayideki en büyük sorunlardan biri nitelikli ara

eleman eksikliğidir. Mühendis, tekniker ve teknik personel gibi mesleklerde iş gücü ihtiyacı sanayinin büyümesini sınırlamaktadır. Mevcut mesleki eğitim sisteminin sanayi sektörünün taleplerine tam olarak yanıt verememesi, iş gücü açığını artıran en büyük etkenlerden biridir. Bu nedenle, sanayinin büyümesi için mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi, sanayi ve eğitim kurumları arasındaki iş birliğinin artırılması ve gençlerin teknik beceriler kazanmaya teşvik edilmesi gerekmektedir.

Gaziantep, Türkiye’de tekstil üretiminin merkezlerinden biri olup, ülke genelinde tekstil sektöründeki istihdamın önemli bir kısmını karşılamaktadır. Tekstil ve konfeksiyon sektörü, organize sanayi bölgelerinde en fazla istihdam yaratan alanlardan biridir ve şehirdeki sanayi iş gücünün önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ancak tekstil sektöründe iş gücü devri yüksek olup, nitelikli işçi bulma konusunda işletmeler büyük zorluk yaşamaktadır. Üretim süreçlerinin büyük oranda emek yoğun olması nedeniyle sektörde nitelikli ve niteliksiz iş gücüne sürekli bir talep bulunmaktadır. Özellikle GKSS’li göçmenler tekstil sektöründe önemli bir iş gücü kaynağı olmuş, ancak bu iş gücünün kayıt dışı çalıştırılması sektördeki iş gücü dinamiklerini etkilemiştir.

Tekstil sektörünün büyümesi için daha fazla teknik eğitimin sağlanması, sosyal güvenlik mekanizmalarının güçlendirilmesi ve üretimde dijital dönüşüm süreçlerinin hızlandırılması gerekmektedir.

Gaziantep, tarımsal üretimi ve gıda sanayi ile Türkiye’nin önde gelen illerinden biridir. Antep fıstığı, buğday, kırmızı biber ve zeytin üretimi, ilin tarımsal yapısında önemli bir yer tutmaktadır. Gaziantep’in dünyadaki fıstık üretimindeki payı yaklaşık %10 civarındadır ve bu alanda 43.000 üretici faaliyet göstermektedir. Tarımın bölge ekonomisine büyük katkı sağlamasına rağmen, sektör mevsimlik iş gücü açığı ve düşük mekanizasyon oranı nedeniyle iş gücü açısından kırılgan bir yapı sergilemektedir.

Tarım sektöründe özellikle hasat dönemlerinde yüksek iş gücü ihtiyacı oluşmakta, bu ihtiyaç genellikle Suriyeli göçmen işçiler tarafından karşılanmaktadır. Ancak tarım işçilerinin büyük bir kısmı kayıt dışı çalışmaktadır ve bu durum sektörde iş güvencesi sorunlarını beraberinde getirmektedir. Tarımsal verimliliğin artırılması için modern tarım tekniklerinin yaygınlaştırılması, sulama altyapısının güçlendirilmesi ve tarımda mekanizasyon oranının artırılması gerekmektedir.

Gıda sanayisi ise Gaziantep’in tarım üretimine dayalı olarak gelişen ve ilin ihracat gücünü artıran sektörlerden biridir. Un, makarna, bakliyat, fıstık işleme ve baharat sanayi bu sektörün en önemli kollarıdır. Ancak, gıda üretiminde nitelikli iş gücü eksikliği ve üretim süreçlerinin modernizasyonu konularında bazı yapısal zorluklar yaşanmaktadır.

Gaziantep, coğrafi konumu nedeniyle ticaret ve lojistik açısından stratejik bir merkez konumundadır. Lojistik ve taşımacılık sektöründe büyük bir istihdam kapasitesi bulunmakta olup, Gaziantep'ten yapılan ihracatın büyük bir kısmı bu sektör aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. İlde hizmet sektörü büyümekte olsa da, nitelikli personel eksikliği, iş gücü devrinin yüksek olması ve ücretlerin rekabetçi olmaması gibi sorunlar devam etmektedir. Özellikle sağlık ve eğitim alanında Gaziantep, çevre illerden ve sınır ülkelerden hasta ve öğrenci kabul eden bir merkez haline gelmiştir. Üniversitelerin artan sayısı ve eğitim kalitesinin yükselmesi, ilin bölgesel cazibe merkezi olmasını sağlamaktadır.

Gaziantep'in iş gücü piyasasında yaşanan temel zorluklar, nitelikli iş gücü eksiklikleri, kayıt dışı istihdam, kadın iş gücünün sektörel dağılımı, genç işsizlik ve mesleki eğitim eksiklikleri gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda, Gaziantep iş gücü piyasasındaki arz-talep dengesini sağlamak, sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman açığını kapatmak ve istihdamı artırmak amacıyla çeşitli önlemler alınması gerekmektedir.

Bunlar:

Sanayiye yönelik mesleki eğitim programları, sektörün ihtiyacına uygun hale getirilerek teknik beceriler kazandıracak şekilde düzenlenmeli, mühendislik ve teknik alanlarda burs ve teşvik programları uygulanmalıdır.

Organize sanayi bölgelerindeki işletmelerle meslek liseleri ve üniversiteler arasında doğrudan iş birliği sağlanmalı, sanayiye nitelikli iş gücü kazandırmak için staj ve işbaşı eğitim programları artırılmalıdır.

İş arayanlarla işverenleri buluşturacak dijital platformlar oluşturulmalı, iş ilanlarına erişim kolaylaştırılarak iş gücü planlamasına yönelik stratejik projeler geliştirilmelidir.

Tekstil, ayakkabı, lojistik ve dış ticaret sektörlerinde mesleki eğitim programları artırılmalı, gümrük mevzuatı, e-ticaret ve lojistik yönetimi gibi alanlarda eğitim verilerek nitelikli iş gücü ihtiyacı karşılanmalıdır.

Tarım sektöründe iş gücü açığını kapatmak için mekanizasyon teşvik edilmeli, mevsimlik işçilere yönelik sosyal güvence uygulamaları artırılmalı, seracılık ve tarımsal teknoloji kullanımı konularında uzman iş gücü yetiştirilmelidir.

Gıda ve tekstil sektörlerinde çalışanlara yönelik mesleki eğitim programları artırılmalı, üretim süreçleri verimlilik esasına göre düzenlenmeli ve iş sağlığı ile güvenliği standartları sıkılaştırılarak denetimler artırılmalıdır.

Endüstri 4.0 ve dijital dönüşüme uyum sağlamak için mühendislik ve teknik eğitim güçlendirilmeli, yazılım, dijital pazarlama ve veri analitiği gibi alanlarda teknik eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.

Kadın istihdamını artırmak için kreş destekleri yaygınlaştırılmalı, esnek çalışma saatleri teşvik edilmeli ve sanayi bölgelerine ulaşım desteği sağlanmalıdır. Kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla düşük faizli kredi ve hibe programları oluşturulmalı, kadın kooperatifleri yaygınlaştırılmalıdır.

Kadınların teknik mesleklerde yer almasını teşvik eden özel programlar düzenlenmeli, sanayi sektöründe kadın istihdamı artırılmalıdır.

Gençlerin sanayiye yönlendirilmesi için sanayi tanıtım gezileri düzenlenmeli, İŞKUR ve özel sektör iş birliğiyle sektör bazlı mesleki eğitim kursları artırılarak istihdam garantili programlar oluşturulmalıdır.

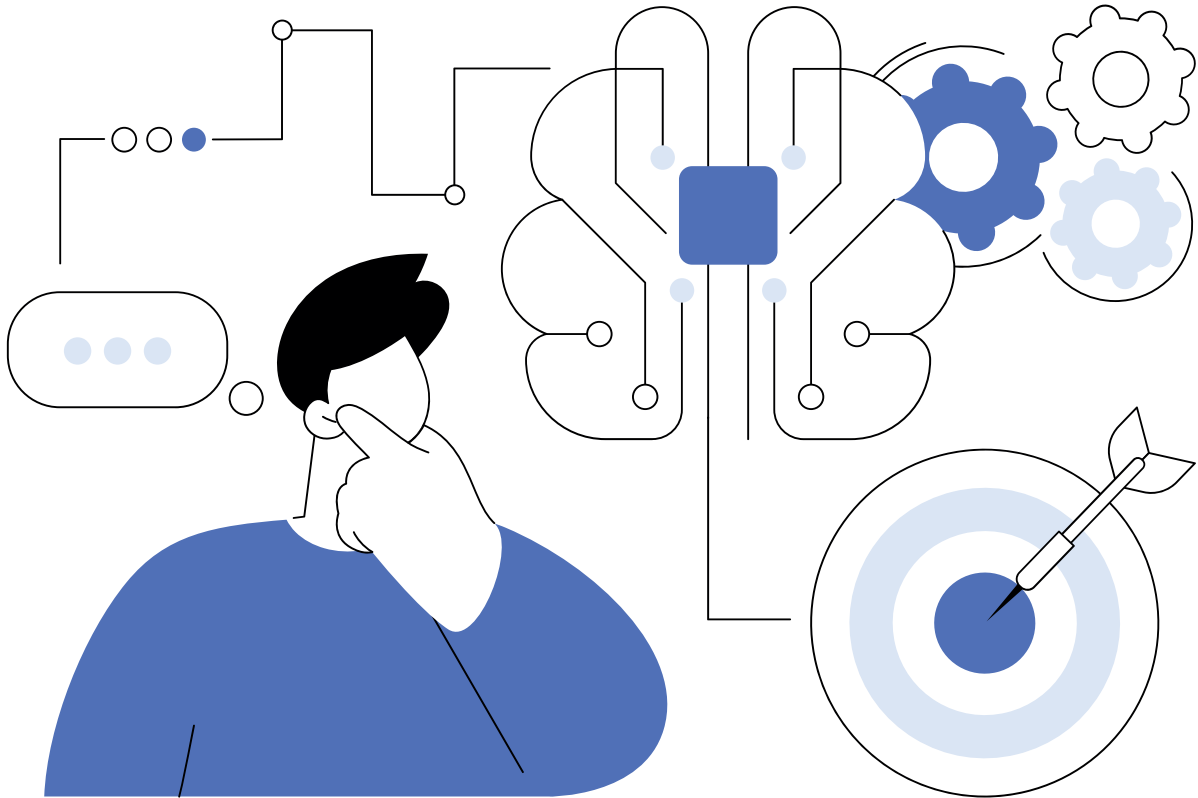
Kayıt dışı istihdamın önlenmesi için işverenlere yönelik teşvik mekanizmaları güçlendirilmeli, denetimler artırılarak işverenlerin kayıtlı istihdama yönelmesi sağlanmalıdır.

Göçmen iş gücünün kayıtlı istihdama entegrasyonu sağlanmalı, çalışma izin süreçleri hızlandırılmalı, mesleki yeterlilik belgeleri için destek programları oluşturulmalı ve iş yerlerinde sosyal uyum programları uygulanmalıdır.

Engelli bireylerin iş gücüne katılımını artırmak için iş yerleri erişilebilir hale getirilmeli, SGK teşvikleri artırılmalı ve kamu-özel sektör iş birliğiyle rehabilitasyon ve beceri geliştirme programları düzenlenmelidir.

İş gücüne katılım oranını artırmak için evden çalışma, kısmi zamanlı istihdam ve uzaktan çalışma gibi esnek modeller teşvik edilmelidir.

Sonuç olarak, Gaziantep iş gücü piyasası, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde yüksek potansiyel barındırmasına rağmen, nitelikli iş gücü açığı, kayıt dışı istihdam, kadın ve genç işsizliği gibi yapısal zorluklarla karşı karşıyadır. Sanayi sektöründe teknik bilgiye sahip çalışan eksikliği işletmelerin büyümesini sınırlandırırken, tarım sektöründe mevsimlik iş gücü açığı kayıt dışı çalışmayı artırmaktadır. Hizmet sektöründe ise turizm ve sağlık alanındaki büyümeye rağmen, nitelikli insan kaynağı ihtiyacı devam etmektedir. Bu kapsamda, iş gücü piyasasının daha verimli hale gelmesi için mesleki eğitim ve sanayi iş birliğinin güçlendirilmesi, kayıt dışı istihdamın azaltılması, kadın istihdamını teşvik eden politikaların geliştirilmesi ve iş gücü planlamasının daha sistematik hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, tarım ve sanayinin sürdürülebilir büyümesi için teknolojik yatırımların artırılması ve nitelikli iş gücünün bölgeye çekilmesi için teşvik mekanizmalarının güçlendirilmesi önem arz etmektedir.

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırılan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıt dışı İstihdama Karşı Tutumlar
İnşaat	1. Genel işçi 2. Sıvacı 3. Demirci 4. Duvar ustası 5. Beton transmikser şoförü 6. Taş ustası	Ağır çalışma koşulları ve mevsimsel özellikler nedeniyle işçilerin sektörden uzaklaşması, sektörde sürekli bir iş gücü eksikliğine yol açmaktadır.	- İş güvenliği sertifikaları - Temel inşaat becerileri - Saha deneyimi - Ustalık eğitimi - Fiziksel dayanıklılık.	Erkek / Kadın	Olumlu	Kayıt dışı istihdam yaygın ancak büyük şirketler kayıtlı istihdam konusunda olumlu.
Sanayi	1. CNC Operatörleri 2. Kaynak Ustaları 3. Makine Bakım Operatörü 4. Makine Montajcıları 5. Dökümcü Elektrik Bakım Operatörü 6. Sarı üretimde her kademedeki çalışan 7. Otomotiv işçisi	- Nitelikli kaynakçıların yurtdışına veya büyük şehirlere göç etmesi, sektörde yetkin iş gücü bulunmasını zorlaştırmaktadır. - CNC operatörleri, argon kaynakçıları ve makine teknisyenleri için yüksek maaş teklif edilmesine rağmen, bu alanlarda yetkin eleman bulunamamaktadır. - Düşük ücretler, teknik becerisi olan çalışanları farklı sektörlerle yönlendiriyor. - Mesleki eğitim eksikliği, sanayi için gerekli becerilere sahip eleman yetiştirmesini engelliyor.	- Kaynakçılık Sertifikası (MIC/MAG kaynakçılığı) - MYK Belgesi - El becerisi - Operatörlüğü - Konularında teknik eğitim ve tecrübeye sahip olmak	Ağırlıklı Olarak Erkek / Kadın	Olumlu, OSB'lerdeki büyük şirketlerde hassas gruplara karşı bir önyargı bulunmakta.	Olumlu
Tarım	1. Hasat işçileri (fıstık, zeytin ve biber) 2. Budama işçileri (fıstık, zeytin) 3. Aşılama (fıstık, zeytin) 4. Hayvan Bakım Çalışanları 5. Çapalama 6. Fidan yetiştiriciliği	- Özellikle Fıstık, zeytin ve biber hasadı hala emek yoğun bir süreçtir ve niteliksiz iş gücü açığı vardır. - Göks işçilerinin artan ücret talepleri ve yerli işçilerin sektöre ilgisinin azalması nedeniyle iş gücü ihtiyacı karşılanamamaktadır. - Nitelikli ve niteliksiz iş gücüne yoğun bir talep bulunmaktadır.	- Tarım mekanizasyon bilgisi - Organik tarım bilgisi - Sürdürülebilir tarım uygulamalarına uyum sağlayabilme - Hasat, budama bilgisi - Sera tarımı bilgisi - Hayvan bakımı, kesim teknikleri bilgisi	Ağırlıklı olarak Kadın / Erkek	Göçmen iş gücü, tarımsal üretimde önemli bir yer tutmakta, ancak çalışma koşulları genellikle güvencesiz ve düşük standartlıdır	Kayıt dışı istihdam yaygındır; işverenler sosyal güvence maliyetleri nedeniyle kayıtlı istihdama mesafeli yaklaşmaktadır.

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Tekstil	1. Makine Operatörleri 2. İplik Toolayıcılar 3. Meydancı 4. Poşetlemeci 5. Paketlemeci 6. Hali Dokuma İşçisi 7. İplik Dokuma İşçisi 8. Buküm Operatörü 9. Katlama Operatörü 10. Boya İşçisi	- Düşük ücretler ve çalışma koşulları nedeniyle işçiler sektörden uzaklaşmaktadır. - Kayıt dışı istihdamın yaygın olması, sürdürülebilir iş gücü arzını olumsuz etkilemektedir. - El işiğinin azalması, nitelikli iş gücü ihtiyacını artırmıştır	- Tekstil makineleri kullanımı - El becerisi - Seri üretime uyum sağlayabilme - Kalite kontrol bilgisi	Kadın / Erkek	Tekstil sektörü, göçmen iş gücünü önemli bir tamamlayıcı unsur olarak görmektedir. Düşük ücretler ve çalışma koşulları nedeniyle göçmen işçilerin bu sektörde yaygın olarak çalıştığı belirtilmektedir	Büyük işletmeler olumlu / küçük işletmeler olumsuz
Ayakkabı	1. Sayacı 2. Frezeci 3. Foracı 4. Malzemeci 5. Derici 6. Tabancı	- Sektörde nitelikli eleman yetiştirilmesine yönelik eğitim olanaklarının sınırlı olması, Genç iş gücünün sektöre yönelmemesi - El işiğinin azalması nedeniyle El işiğinin azında ciddi bir düşüş yaşanmaktadır.	- Ayakkabı üretim süreçleri hakkında bilgi sahibi olmak - El becerisi ve hızlı üretim süreçlerine uyum sağlama yeteneği - Makine kullanımı bilgisi (dikiş makineleri, kalıplama makineleri vb.) - Dericilik ve malzeme bilgisi	Erkek	Olumlu	Büyük işletmeler olumlu / küçük işletmeler olumsuz
Gıda	1. Ambalaj / Paketleme 2. Çikolata İmalatı 3. Hazır Yemek Fabrikası	- Tarım ekonomisinin egemen olduğu bölgelerde gıda işleme tesislerinde iş gücü ihtiyacı bulunmaktadır. - Hasat sonrası ürün ayıklama ve paketleme süreçlerinde ise yoğun iş gücü talebi devam etmektedir - Otomasyonun sınırlı olması ve iş süreçlerinin büyük ölçüde insan emeğine dayanması nedeniyle iş gücü talebi yüksek, arz kısıtlı kalmaktadır. - Hazır yemek fabrikaları ve Çikolata fabrikaları kadın istihdamı konusunda önemli fırsatlar sunmaktadır.	Kalifiye olmayan iş gücüne ihtiyaç	Kadın	Olumlu	Olumlu

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Hizmet	1. Yönetici Asistanlığı 2. Muhasebe Uzmanı 3. Bilgisayar Uzmanı 4. Büro Hizmetleri 5. Silahsız Özel Güvenlik 6. Temizlik Görevlisi 7. Kadın Güzellik Uzmanı 8. Kuaför / Berber	- Muhasebe Uzmanı, Bilgisayar Uzmanı, - Büro Hizmetleri, Silahsız Özel Güvenlik, Temizlik Görevlisi, Kadın Güzellik Uzmanı, Kuaför / Berber alanlarında çalışanların nitelikleri genelde eksik olduğu için işverenler eleman bulmakta zorlanmaktadır.	- Kalifiye ve Kalifiye olmayan iş gücüne ihtiyaç - Makine kullanım bilgisi (tarım makineleri, gıda işleme ekipmanları vb.)	Kadın / Erkek	Olumlu	Büyük işletmeler olumlu / küçük işletmeler olumsuz
Bilişim ve Yazılım	1. Yazılım Geliştiriciler 2. Ağ Yöneticileri 3. Siber Güvenlik Uzmanı	- Bölgede bilişim eğitimlerinin yetersiz olması, dijitalleşme süreçlerinin hızlanmasıyla birlikte sektördeki nitelikli iş gücü açığını artırmaktadır. - Yapay zeka ve dijital dönüşüm gibi geleceğin iş gücü piyasasına yönelik desteklerin sınırlı kalması, bilişim sektöründe uzmanlaşmış personel eksikliğine yol açmaktadır.	- Bulut bilişim uzmanlığı - Dijital veya bilişim teknolojileri - Yazılım geliştirme becerileri - Siber güvenlik bilgisi - Veri analizi ve yapay zeka uygulamalarında deneyim	Kadın / Erkek	Olumlu	Olumlu
Lojistik ve dış ticaret	1. Satış ve Pazarlama Personeli 2. Lojistik Elemanları 3. Gümrük ve teslimat mevzuatı uzmanı 4. Yabancı dil bilen eleman (Arapça, İngilizce, Fransızca)	Uluslararası ticaretin genişlemesiyle birlikte yabancı dil bilen personelin yetersizliği, lojistik alanındaki mesleki eğitimin eksikliği ve sektörde çalışanların uzun süreli istihdamda kalmaması iş gücü açığı doğurmaktadır.	- Ofis yazılımları (Excel, Word gibi) bilgisi - Dış ticaret alanında eğitim almış olmak, Arapça, İngilizce ve Fransızca bilmek	Kadın / Erkek	Olumlu	Olumlu
Teknik Meslekler	1. Güneş Paneli Tesisi Ustası 2. Marangozluk	Güneş paneli tesisi ve marangozluk alanında iş gücüne ihtiyaç bulunmaktadır.	Kalifiye ve deneyimli iş gücü, MYK belgesi	Erkek	Olumlu	Olumlu
Gastronomi	1. Aşçı 2. Pasta ustası 3. Servis elemanı 4. Pide / Ekmek Ustası 5. Tatlı Ustası	Gastronomi sektöründe önemli iş gücü açığı bulunmaktadır	Kalifiye ve kalifiye olmayan iş gücü, hijyen ve benzeri eğitim sertifikalarına sahip olmak	Kadın / Erkek	Olumlu	Olumlu

KAYNAKÇA

- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planlama Dairesi Başkanlığı. Plan Açıklama Raporu. (2024).
- Gaziantep İl Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Raporu. (2021)
- Gaziantep İş Gücü Piyasası Raporu. (2023). Türkiye İş Kurumu (İŞKUR).
- Gaziantep Kalkınma Stratejisi Raporu. (2022). Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü.
- Gaziantep Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2021). Sanayi ve İstihdam Raporu.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). Geçici koruma. Göç İdaresi Başkanlığı. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). İkamet izinleri. Göç İdaresi Başkanlığı. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK veri tabanı. Sosyal Güvenlik Kurumu. <https://veri.sgk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Suriyeli Yatırımcıların Gaziantep Ekonomisine Etkileri Analizi Raporu. (2020). ICMPPD
- TÜİK. (2023). Gaziantep Demografik Verileri ve Ekonomik Göstergeler.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2023). Türkiye İş Gücü Piyasası İstatistikleri.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları 2023. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). İstihdam, işsizlik ve ücret. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). İş Gücü İstatistikleri 2023. TÜİK Yayınları. <https://www.tuik.gov.tr>
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2023). İş Gücü Piyasası Araştırma Raporu.
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2025). Kurumsal bilgi: İstatistikler. Türkiye İş Kurumu. <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

